

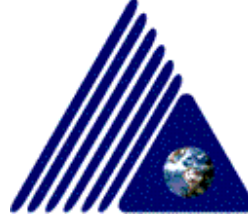
**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SINIF YÖNETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN ÖĞRENCİ
BAŞARISINDAKİ VE TUTUMUNDAKİ ÖNEMİ**

Eylem GÜÇLÜ

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2007

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SINIF YÖNETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN ÖĞRENCİ
BAŞARISINDAKİ VE TUTUMUNDAKİ ETKİSİ**

Eylem GÜÇLÜ

**Danışman
Prof. Dr. Canan ÇETİN**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2007

...17.02/2007

TUTANAK

Atif Güçlü, 17.02/2007 tarihinde "Sınıf Yönetiminde...
Eylem Güçlü, Öğretici Başarılarının...
Aktif Öğrenme Tekniklerinin Öğretici Başarılarına Etkisi" başlıklı tezini savunmuş ve başarılı olduğu oybirliği ile kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Coşkun ÇETİN

Üye : Prof. Dr. Safer ADA

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin OKUR

Sınıf Yönetiminde Aktif Öğretim Tekniklerinin Öğrenci Başarılarındaki ve Tutumundaki Önemi

Eylem GÜÇLÜ

ONAY

Jüri:

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Cahat ÇETİN

Üye : Prof. Dr. Sefer ADA

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin OLUZ

Yüksek lisans tezi onay tarihi: 17/02/2007

İÇİNDEKİLER

Sayfa

SİMGELER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
TABLolar LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
ABSTRACT	xii
ÖZET	xiii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. KONU İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR	4
1.1.1. Sınıf Yönetimi.....	4
1.1.2. Öğrenme	5
1.1.3. Aktif Öğrenme	6
1.1.4. Aktif Öğrenme Teknikleri	8
1.1.5. Başarı	9
1.1.6. Tutum.....	9
1.2. PROBLEMİN DURUMU	10
1.2.1. Problem Cümlesi.....	12
1.2.2. Alt Problemler.....	12
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	14
1.4. SAYILTILAR	14
1.5. SINIRLILIKLAR	15
BÖLÜM 2	16
2.EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMI	16
2.1. SINIF YÖNETİMİNİN FİZİKSEL DEĞİŞKENLERİ	17
____ 2.1.1. Öğrenci Sayısı.....	17
____ 2.1.2. Işık	18

2.1.3. Sıcaklık	18
2.1.4. Renk	18
2.1.5. Gürültü	19
2.1.6. Oturma Yerleri	19
2.1.7. Temizlik	19
2.2. TEKNOLOJİ.....	21
2.3. YÖNETİM.....	19
2.4. GELENEKSEL SINIF YÖNETİMİ VE AKTİF SINIF YÖNETİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	23
BÖLÜM 3	29
3. AKTİF ÖĞRENME.....	29
3.1. AKTİF ÖĞRENMENİN KURAMSAL TEMELLERİ.....	29
3.1.1. Yapılandırmacı Öğretim Anlayışı.....	30
3.1.2. Davranışçı Öğretim Anlayışı	33
3.1.3. Bilişsel Öğretim Anlayışı.....	35
3.2. AKTİF ÖĞRENMENİN ÖZELLİKLERİ	38
3.3. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRETMENİN ROLÜ	43
3.3.1. Kolaylaştırıcılık	45
3.3.2. Araştırmacılık	46
3.3.3. Tasarımcılık	46
3.4. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRENCİNİN ROLÜ	48
3.5. AKTİF ÖĞRENMEDE SORU SORMA	51
3.5.1. Soruların Etkililiği	51
3.5.2. Soru Düzeyleri	52
<u>3.5. AKTİF ÖĞRENMEDE ZAMAN KAZANMA TAKTİKLERİ</u>.....	55
BÖLÜM 4	57
4. SINIF YÖNETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME TEKNİKLERİ.....	57
4.1. BEYİN FIRTINASI.....	59
4.2 . BULMACA HAZIRLAMA	60
4.3 . BİLGİSAYAR DESTEKLİ EĞİTİM	60
4.4 . EĞİTSEL OYUNLAR.....	62
4.5. EŞLİ ÖĞRENME	63

4.6. FOTOĞRAF YORUMLAMA.....	64
4.7. GAZETE VE DERGİLERLE ÇALIŞMA.....	66
4.8. GRAFİK YORUMLAMA.....	66
4. 9. İNTERNET KULLANIMI.....	67
4. 10 . KARŞILAŞTIRMA TABLOSU.....	70
4. 11. KAVRAM HARİTALARI.....	70
4. 12. METEFOR SİSTEMİ.....	73
4. 13. ÖĞRENDİĞİNİ FORMÜLLEŞTİR.....	74
4. 14. ÖRNEK OLAY İNCELEME.....	74
4. 15. PROBLEM ÇÖZMEYE DAYALI ÖĞRETİM.....	76
4. 16. PROJE TABANLI ÖĞRENME.....	78
4. 17. SORU AĞLARI.....	81
4. 18. VENN ŞEMASI.....	81
BÖLÜM 5.....	82
5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	82
5.1. YURTDIŞINDA AKTİF ÖĞRENME İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	82
5.2. TÜRKİYE'DE YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	85
BÖLÜM 6.....	89
6. YÖNTEM.....	89
6.1. Araştırmanın Modeli.....	89
6.2. Evren ve Örneklem.....	89
6.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması.....	90
6.4. Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	90
6.5. Verilerin Toplanması.....	92
6.6. Verilerin Çözümlemesi.....	93
BÖLÜM 7.....	95
7. BULGULAR ve YORUM.....	95
7.1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	95
7.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Hazır Bulunuşluk Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	96

7.3. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Değerlendirmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	99
BÖLÜM 8	104
8. SONUÇ, TARTIşMA VE ÖNERİLER.....	104
8.1. Sonuç ve Tartışmalar	104
8.2. Öneriler	107
EKLER	109
KAYNAKLAR	178
ÖZGEÇMİş	189

SİMGELER LİSTESİ

n	Frekans
Sd	Serbestlik Derecesi
ss	Standart Sapma
$\bar{x}$	Aritmetik Ortalama
%	Yüzde

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
pp.	Sayfa Sayısı
s.	Sayfa
ss.	Sayfa Sayısı
SPSS	Statistical For Social Sciences
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Talim Terbiye Kurulu
vb.	Ve Benzeri
vd.	Ve Diğerleri
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 : Davranışçı Kurama Göre ğrenmeyi Açıklayan Kara Kutu Benzetmesi

Şekil 2 : Bilişsel Kurama Göre ğrenmeyi Açıklayan Bilgisayar Benzetmesi

Şekil 3 : Bilişsel Kurama Göre Bellekte Bilginin İşlenişini Yansıtan Bir Model

Şekil 4 : Hatırda tutma konusunda insan yapısının algılama biçimleri

Şekil 5 : Aktif ğretimde ğretmenin Rolü

Şekil 6 : İdeal karar verme modeli

TABLolar LİSTESİ

Tablo 2.4.1. : Geleneksel ve Aktif sınıfların karşılaştırılması

Tablo 3.5.2.1. : Bloom ‘un Bilişsel Alan Sınıflamasına göre Soru düzeyleri

Tablo 4.14.1.:Örnek Olay İnceleme Sürecinde Yer Alan İşlemler

Tablo 7.1.1: Araştırma Örneklemindeki Öğrencilerin Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Frekans Dağılımı Çizelgesi

Tablo 7.2.1: Araştırma Gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.2.2: Araştırma Gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.2.3: Araştırma Gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.2.4: Araştırma Gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.2.5: Araştırma Gruplarının “Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasına ”na Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.3.1: Araştırma Gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.3.2: Araştırma Gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.3.3: Araştırma Gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.3.4: Araştırma Gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.3.5: Araştırma Gruplarının “ Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalaması”na Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Tablo 7.3.6: Aktif Öğrenme Tekniklerinin Uygulandığı Grubun Derse Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

ÖNSÖZ

Eğitim – öğretim ve bunları gerçekleştirirken uygulanan etkinlikler geçmişten günümüze değişim ve gelişim içindedirler. Bu faaliyetlerin sistemli bir şekilde gerçekleştirildiği okullar; ülkelerin kalkınmasında ve ilerlemesinde önemli bir rol üstlenirler. Okullar toplumla iç içe yaşayıp , toplumun mirasını gelecek kuşaklara aktarmaktadır. Bu nedenle okullar içinde buldukları çağın gerekliliklerini çok iyi bilmeli ve yerine getirmelidirler.

Bilginin sermaye sayıldığı çağımızda, iletişim ve bilgi teknolojisindeki gelişmeler ve bilginin hızla çoğalması eğitim programlarında yeni öğretim tekniklerini zorunlu kılmaktadır. Aktif öğrenme teknikleri bilginin algılanmasında somutluk sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırır. Bilgiyi ezberden uzak hayatta uygulanabilir hale getirir. Bugüne kadar yapılan araştırmalar sonucunda öğretimin çeşitli araç ve yöntemlerle zenginleştirilmesinin öğrenmeyi olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Tüm bu düşünceler eğitim adına daha iyi bir şeyler üretebilmek amacıyla yüksek lisans eğitimi yapmamda ve tez konusu olarak aktif öğrenme tekniklerini seçmemde etkili olmuştur.

Başta beni bu çalışmaya yöreklendiren, araştırmam sırasında bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, değerli vakitlerini ayıran danışman hocam sayın Prof. Dr Canan ÇETİN'e istatistik çalışmalarındaki yardımlarından dolayı araştırma görevlisi Engin KARADAĞ'a teşekkürlerimi sunar, yaşamımın her devresinde yanımda olan, aldığım bütün kararlarda beni destekleyen aileme teşekkür ederim.

Eylem GÜÇLÜ

Ocak / 2007

THE IMPORTANCE OF ACTIVE LEARNING TECHNIQUES IN THE STUDENTS SUCCESS AND ATTITUDE IN TERMS OF CLASSROOM MANAGEMENT

ABSTRACT

In this study, the role of Active Learning Techniques related to classroom management in the students success, and the relationships between Active Learning Techniques vice versa traditional techniques , the students success and the attitudes of students, were investigated . The study includes introduction , problem statement , the research related to Active Learning Techniques, method, results and comments, conclusion, discussion and suggestion parts.

In this study ,the units of Black Sea, Marmara Eagean ,and Mediterreanean regions of the nineth grade were chosen. The chosen units were taught the control group using the traditional method and taught the experiment group using the Active Learning Techniques .In order to identy the students differentiation at the end of the study, student success test and attitude scale were applied. At the begenining and the end of the unit.

The datas, obtained by successtest andattitude scale were analized by frequency, percentage,average, standart deviation and t test . The reliable results between the two groups were tested in terms of $\alpha=0,01$.

Key Words : Classroom management , active learning, traditional method, success, student attitude

SINIF YÖNETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME TEKNİKLERİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINDAKİ VE TUTUMUNDAKİ ÖNEMİ

ÖZET

Bu araştırmada “Sınıf Yönetiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Öğrenci Başarısındaki ve Tutumundaki Rolü ” başlığı altında Aktif öğrenme teknikleri ile geleneksel yöntemin öğrenci başarılarına ve Aktif öğrenme teknikleri ile öğrencilerin derslere karşı tutumlarına yönelik etkileri saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma; Giriş ve problem durumu, Aktif öğrenme teknikleri araştırmalar, yöntem, bulgular ve yorumlar, sonuç, tartışma ve öneriler olmak üzere hazırlanmıştır.

Yapılan araştırma kapsamında ortaöğretim dokuzuncu sınıf Coğrafya dersinin Karadeniz Bölgesi, Marmara Bölgesi , Ege Bölgesi , Akdeniz Bölgesi üniteleri seçilmiştir. Seçilen üniteler kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemi, deney grubuna ise aktif öğrenme teknikleri kullanılarak işlenmiştir. Öğrencilerin araştırma sonunda nasıl bir farklılaşma gösterdiklerini tespit etmek amacıyla ünite başında ve konu sonunda olmak üzere daha önceden hazırlanan öğrenci başarı testi ve tutum ölçekleri uygulanmıştır.

Başarı testi ve tutum ölçeği vasıtasıyla elde edilen veriler amaçlara uygun olarak frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (ss) ve t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı $\alpha=0,01$ düzeyinde test edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : sınıf yönetimi, aktif öğrenme, geleneksel yöntem, başarı, öğrenci tutumu

BÖLÜM 1

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıkları sunulmuş ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1 .GİRİŞ

Aktif öğrenme modeli günümüz öğretim ortamlarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Bilgi çağının getirdiği bilgiye ulaşma kolaylığı toplumların dikkatini bilginin nasıl kullanıldığına önemine yöneltmiş, öğrenmeyi öğrenmenin yani öğrenme sorumluluğunun başkaları yerine öğrenenin almasını, dolayısıyla herkes için hayat boyu öğrenmenin önemini vurgulanmasına neden olmuştur. Formal eğitim öğretim ortamlarında da bu şartlar geçerlidir. Dünyada meydana gelen gelişme ve değişimler daha etkili bir öğretim sürecinin gerekliliğinin altını çizmektedir. Aktif öğrenmenin yapısı bu ihtiyaçların tümünü karşılayabileceğini göstermektedir. Öğrencilerin derse katılımlarını mümkün olan en üst seviyede tutmak ve öğrenmenin öğrencilerin edimleri yoluyla gerçekleşmesini sağlamak aktif öğrenmenin temel amaçlarıdır (Saban, 2004).

Aktif öğrenme; öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullandıran bir öğrenme sürecidir. (Açıkgöz, 2003).

Aktif öğrenme günümüz öğretim süreçlerinin ihtiyaçlarına cevap verme açısından gün geçtikçe tercih edilir hale gelmiştir. Aktif öğrenme süreci zihinsel yeteneklerinin mümkün olduğunca etkin kullanılmasını amaçladığı pek çok türde öğretimsel işi gerektirdiği ve zekâ türlerini de göz önünde bulundurduğu için etkili bir uygulamalar bütünüdür. Genel olarak öğrenci başarısını arttırdığı, öğrencilere pratik yapmada sayısız fırsatlar sağladığı, öğrencinin ne kadar anladığının daha kolay anlaşılabilirdiği yani geri bildirim imkân sağladığı için pek

çok eğitimci için tercih konusu olma ihtimali yüksektir. Sınıf ortamının düzenlenmesi ve sınıf disiplininin sağlanması da aktif öğrenme ile daha kolay olmaktadır(Lambert-Balderstone, 2003). Aktif öğrenmenin gerçekleştiği sınıflar saygın, enerji dolu, bireysel sorumluluğun desteklendiği ve önemsendiği, işbirliği içinde çalışan, öğrencilerinin öğretim sürecinde yapılan faaliyetlerin farkında olduğu (bilişsel farkındalık) bir yapıdadır (Saban 2004).

Aktif öğrenme yöntem ve teknikleri geleneksel yöntemler olarak nitelenen anlatım, soru cevap, özetleme gibi yöntemlere göre çok daha avantajlıdır. İlk bakışta öğretmen için ön hazırlık ve materyal hazırlama, aktif öğrenme modelini tanıma, kaynaklık eden kuramsal temelleri bilme ve sürekli gelişim ve değişime açık olma gibi ön şartları gerektirmesi nedeniyle, yeni başlayan öğretmenleri zorlayabilir. Ancak geçen zamanla birlikte öğrencilerin zevkle ders işlemesi derse katılımları ve başarı oranlarındaki artış öğretmenler için önemli bir motivasyon olacaktır. Öğrenciler öğrenme ortamının sorumluluğunu alırken, öğretmen öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine izin verdiği için onları daha kolay gözlemleyebilecek, doğru ve etkili geri bildirimler alarak değerlendirmeyi rahatlıkla yapabilecektir. Bu noktada aktif öğrenme modelinin geleneksel yöntemleri tümüyle reddettiği düşünülmemelidir. Öğretmenler öğretim sürecinin bir parçası olarak uygun gördükleri yerler ve durumlarda geleneksel yöntemleri kullanmaya devam edebilirler (Açıkgöz, 2003).

Aktif öğrenme modelinin uygulanabilmesi için öğretmenlere, yöneticilere, okul çevresi ve velilere sorumluluklar düşmektedir.

Öğretmenlerin aktif öğrenmeye temel oluşturan kavramları anlayabilmeleri ve uygulamada bazı hatalar yapmamaları için yetiştirilmeleri gereklidir. Bunun için iyi planlanmış hizmet içi eğitim kurslarına ihtiyaç vardır. Öncelikle kuramsal temeller hakkında bilgi verilmeli, daha sonra uygulama örnekleri üzerinde durulmalıdır. Konu ile ilgili olarak ilköğretim program yenileme çalışmaları doğrultusunda yapılan pilot uygulamalarda öğretmenlerin aktif öğrenme modelini uygulamak adına alıştıkları geleneksel yöntemleri kısmen değiştirerek devam ettikleri de görülmüştür. Önceden verilmiş metinleri ezberletip sınıfta sundurmak, ya da metinlerin özetini çıkarmalarını istemek öğrenciyi aktif kılmak adına aktif öğrenme modeli saymak hatalıdır. Yanlış uygulamalar bu konuda eskisinden daha kötü durumlara yol açabilir.

Bu nedenle aktif öğrenme modelini hemen uygulanıp başarılabacak bir reçete olarak görmemek, bu konuda yıllara yayılmış iyi planlanmış bir hizmet içi eğitim programı oluşturmak gereklidir (Açıkgöz, 2003).

Eğitim öğretim ortamlarının fiziki yapılarının uygunluğu aktif öğrenme modeli için bir ön şart olmasa da uygulama aşamasında kütüphane, laboratuvar, bilgisayar sınıfları gibi farklı etkinliklerin düzenlenmesine imkan veren ortamlardan yoksun olan okullarda, uygulamaların sadece sınıf içinde ve kısır kalması ihtimali doğar. Ayrıca standartların üzerinde kalabalık sınıflar tüm öğretim faaliyetlerinde olduğu gibi aktif öğrenme modelinde de önemli bir dezavantajdır. Aktif öğrenmenin başarısı için öğrencilere ve öğretmenlere çok iyi materyal desteği sunulmalıdır. Zengin bir kütüphane, okulun sosyal faaliyetlere açık olması, gezi etkinliklerinin yılda birkaç kez düzenlenebilmesi ve çevre ile etkileşimin sağlanabileceği faaliyetlerin gerçekleştirilmesi bu anlamda önem taşır.

Aktif öğrenme “öğrencilerde bilgiye ulaşma isteğinin uyarılması ile başlar” ilkesinden hareketle aktif öğrenme uygulamalarının yapıldığı sınıflardaki öğrencilerin merak etmek, araştırmak, öğrendiğini yeni durumlara uygulayabilmek ve yaşamında kullanabilmek gibi nitelikleri olacaktır. Bu durumda öğretim süreci sınıf dışına çıkacak öğrencilerin gittikleri her yerde devam edecektir. Ezberleyerek değil zihinlerinde yapılandırarak elde ettikleri bilgi ve becerileri aile çevresi ve ilişkide oldukları diğer çevrelerde de kullanacaklardır. Bu tek taraflı bir etkiden ziyade öğrenilenlerin yaşamdan kaynağını alarak anlamlandırılması ilkesi gereğince karşılıklı etkileşimi beraberinde getirir. Aktif öğrenme modelinin uygulanmasında çevrenin de yukarıda açıklanan durumlardan dolayı önemli bir rol üstlendiği söylenebilir. Bu model hakkında az çok bilgisi olanlar öğrencilerin işlerini kolaylaştırırken, geleneksel yöntemler ve davranışçı model ile yetişmiş olan çevre ve aile bireyleri bu uygulamaları boşa zaman kaybı veya oyun olarak niteleyebilir. Gerek röportaj yapma, arazi gezisi, anket hazırlama gibi öğretimsel işlerin uygulanmasında gerekse diğer faaliyetlerde çevrenin aktif öğrenme modelini destekleyebilmesi için bilinçlendirilmesi gerekir.

Üretken bir toplum hayat boyu öğrenen yeniliklere karşı hemen organize olan bir yapı gösterir. Bilindiği gibi aktif öğrenme modelinin en önemli meyvesi öğreneni hayat boyu öğrenmeye hazırlamasıdır.

1.1. KONU İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR

1.1.1. Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimi, eğitim öğretim sıra dizisinin ilk ve temel basamağıdır. Sınıf öğrencilerle yüz yüze olunan bir yerdir. Eğitimin hedefi olan öğrenci davranışlarının oluşması, burada başlar. Eğitim için gerekli olan birincil kaynaklar olan öğrenci, öğretmen, program, kaynaklar sınıfın içindedir. Eğitim yönetiminin kalitesi büyük ölçüde sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır. (Başar, 1994)

Sınıf Yönetimi, öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği bir çevrenin oluşturulabilmesi için gerekli olanak ve süreçlerin, öğrenme düzeninin, öğrenme ortamının ve öğrenme kurallarının sağlanması ve sürdürülmesidir. (Commission, 1992 Campell, 1985)

Sınıf yönetimi, öğretme ve öğrenme sürecinin önemli değişkenlerinden bir tanesidir. Öğretme süreci disiplin sorunlarının yanı sıra, öğrenme aktivitelerinin planlaması, aktiviteler arası geçiş, sınıfın fiziksel düzeninin organizasyonu, öğrenme materyallerinin hazırlanması, zaman kullanımı ve genel düzeni koruma gibi çeşitli değişkenleri de kapsamaktadır. (Latz, 1992)

Sınıf yönetimi, öğretmenin öğrencilerde istenen davranış değişikliğini oluşturma, uygun olmayan davranışları düzeltme, iyi bir iletişim ağı kurma ve geliştirme sınıfta olumlu bir psikososyal bir iletişim yaratma , etkili ve verimli bir organizasyon oluşturma ve zamanı etkili kullanma etkinliklerinin toplamı olarak tanımlanabilir. (Ünal ve Ada ,2000)

Sınıf yönetimi, verilen süre içinde yer alan etkinliklerde bir grup öğrencinin işbirliğinin kurulması ve sürdürülmesi işi olarak tanımlanabilir. (Doyle,1985)

Sınıf yönetimi, öğrencilerin bireysel ve sınıf grubunun akademik gereksinimlerini karşılayacak öğrenmeyi kolaylaştıracak öğretim yöntemlerini kullanmayı içerir. Sınıf yönetimi, örgüt olarak bir sınıf, güvenli güvenli bir öğretim olanaklarının oluşmasına yönelik davranışsal standartları öğrenci grupları ile birlikte oluşturmaya ve geliştirmeye dayanır. (Celep,2004)

Sınıf yönetimi, öğretmenin Sınıftaki zamanı etkili kullanmak, İlgi ve merak uyandıran bir atmosfer yaratmak, ve öğrencilerde olumlu davranışlar geliştirmek için sınıfta yaptığı düzenlemelerdir. (Ergün,1997)

Sınıf yönetimi, kaynakları örgütleme, çevreyi etkili bir biçimde düzenleme, öğrenci gelişimini gözleme, ortaya çıkabilecek öğrenci sorunlarını önceden tahmin edebilme gibi unsurları içeren sınıftaki hayatın bir orkestra gibi yönetilmesidir. (Lemlech ,1988)

Sınıf yönetimi bir öğretim sistemi olmayıp, modern sınıfın kaçınılmaz çeşitliliğini, karmaşıklığını eş güdümlenen sistematik bir yöntemdir.(Waterhause,1990)

Sınıf yönetimi, sınıf kurallarının uyumlu idaresi ve gerekli çevrenin oluşturulabilmesi için bu kuralların öğrenme düzeninin bir kolu olarak öğrencilere benimsetilmesiyle insan ve zaman kaynaklarının yararlı bir şekilde yönetimidir.(Bayındır, 2001)

Sınıf yönetimi, öğretime ve yönetime ilişkin genel ilke ve kuralları bütünleştirerek sınıf ortamına uyarlanması işidir. (Ünal ve Ada,2000)

1.1.2 Öğrenme

İnsanı diğer canlılardan farklı kılan en önemli özellik,yeni deneyimler yaşayabilmesi yani her an öğrenmesi ve öğrendiklerinin bilincinde olmasıdır. Öğrenmenin tam olarak tanımı ve ne olduğu konusunda ise birçok farklı bilgi vardır:

İnsanın en köklü niteliği ve en karakteristik yönü öğrenmesidir. (Bruner,1991)

İnsanın bir özelliği olan öğrenme,çeşitli durumlarda karşılaşılan etkileşim sonucu kişide oluşan kalıcı davranış değişmeleridir.(Fidan ve Erden,1998)

Öğrenme bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda ve kalıcı olan davranış değişmesidir.(Hesapcıoğlu,1998)

Öğrenme, bir yaşantısının sonunda yeni bir davranış kazanması ya da var olan davranışı değiştirmesidir. (Cronbach,1978)

Son zamanlara kadar öğrenmenin yaşantı sonucu gerçekleşen ve az çok kalıcı izli olan davranış değişikliği olarak tanımlanması yaygın olarak kabul görmüştür. Bu tanıma göre öğrenmenin üç özelliği vardır : 1- Bireyin davranışında bir değişikliğin olması 2- bu değişikliğin olgunlaşma büyüme uyku , ilaç yorgunluk vb. etkenlerin etkisiyle değil de yaşantı sonucu meydana gelmesi ve 3- bu değişikliğin geçici değil en azından belli bir süre kalıcı olması.

Öğrenmenin yukarıda değinilen tanımlayıcı özelliklerin bazılarıyla ilgili olarak davranışçı ve bilişsel akım temsilcilerinin ana hatları ile görüş birliği içinde oldukları gözlenmektedir. Örneğin Wittrock'a (1977) göre öğrenme yaşantı yoluyla değişme süreçlerini tanımlamak için kullanılan bir terimdir. Öğrenme “anlama, tutum, bilgi, yetenek ve beceride yaşantı yoluyla meydana gelen ve belli bir süre kalıcılığı olan değişiklikler oluşturma sürecidir”.Mayer (1987) ve Woolfolk(1990) is öğrenmeyi “ bir kişinin bilgisinde ya da davranışında yaşantı yoluyla meydana gelen az çok kalıcı izli değişiklik “ olarak tanımlamaktadır. Gagne (1985) , öğrenmeyi “ insanın durumu ya da yeterliliğinde yalnızca büyüme süreçlerinin etkisiyle meydana gelmeyen ve belli kalıcılığı olan değişme” olarak ele almaktadır.

1.1. 3. Aktif Öğrenme

Aktif öğrenme son yıllarda ülkemiz gündemine oturmuş ve eğitim öğretim ortamlarında tartışılır olmuştur. Bu stratejinin tam olarak tanımı ve ne olduğu konusunda ise birçok farklı tanım vardır. Bu tanımlar ifade olarak farklı olsalar bile hemen hepsinin altını çizdiği ortak bazı noktalar vardır. Bu noktalar stratejinin ne olup ne olmadığı konusunda bize yol gösterecektir.

Aktif öğrenme öğrencilerin aktif olarak sürece dâhil edildiği eğitim metotlarını kapsar. (Keyser, 2000)

Aktif öğrenme, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin farklı yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğretim sürecidir.(Açıköz, 2002)

Aktif öğrenme, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleriyle ilgili karar alma fırsatlarının verildiği ve öğrencinin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir.

Aktif öğrenmede öğrenciler dinlemenin ötesinde mutlaka yazmalı, okumalı tartışmalı ve problem çözme sürecinde rol almalıdırlar. Diğer bir bakışla öğrenci analiz, sentez ve değerlendirme gibi yüksek bilişsel davranışları sergilemeli ve hedeflenen davranışları kazanmalıdırlar.(Bonwell ve Eison, 2001)

Öğrencilerin derse katılımlarını mümkün olan en üst seviyede tutmak ve öğrenmenin öğrencilerin edimleri yoluyla gerçekleşmesini sağlamak aktif öğrenmenin temel amaçlarıdır. (Saban, 2004)

Aktif öğrenme; aktif eğitimle öğrenci merkezli yaklaşımların tümüne dayanır; bu yaklaşımlar öğrencilerin öğrenme yaşantılarında aktif olmalarını, materyal kullanımını, problem çözme

gibi beceri eğitimlerini bilgiyi aşılıp ara sıra geri istemekten ziyade öğrencilerin toplum için yeterli vatandaş olmak için çalışmalarını gerektirir. (Moser ve Hanson, 1996)

Aktif öğrenme teorisi öğrencilerde bağımsız kritik düşünmeyi teşvik etmeye çalışmak, öğrencileri ne öğrenecekleri konusunda sorumluluk almaya teşvik etmek, çeşitli açık uçlu aktivitelerle (projeler, tartışmalar, rol oynama uygulamaları gibi) öğrencilerin ilgisini çekerek onların daha çok öncü olmaları ve en az pasif rol ile bilgi akışını sağlamak düşüncesidir.(Kane, 2004)

Aktif öğrenme esas olarak öğrencilere öğrenme etkinlikleri üzerinde belli bir dereceye kadar sahiplik ve kontrolün verildiği, öğrenme etkinliklerinin önceden belirlenmesinden ziyade açık uçlu olduğu ve öğrencilerin öğrenme deneyimine aktif olarak katılarak şekillendirebildiği öğrenme aktivitelerinin kullanılması olarak tanımlanabilir. (Kyriacou, 1989)

Aktif öğrenme ;öğreneni merkeze alarak öğrenenin üst düzey düşünceler üretmesi noktasında yitireceği bir etkinlikler sistemidir.(Yavuz ,2005) Bu sistemin eğitim ve öğretim ortamlarında başarıyla uygulanması eğitimcilerin gelişime verdiği gönüllülük ve profesyonellelikle doğrudan ilgilidir.

1.1.4. Aktif Öğrenme Teknikleri

Öğretimde “model” , “yöntem” ve “teknik” kavramları ile genellikle bir dersin veya konunun işlenmesinde, öğretilmesinde veya öğrenilmesinde “izlenen yol” kastedilir. Nitekim , öğrenme öğretme sürecinde başvurulan çeşitli modeller,yöntemler veya teknikler , öğrenmeyi sağlamak için birer araçtır.Bu nedenle her ders veya konu için her zaman ve her durumda geçerli olabilecek tek bir öğretim yönteminden söz etmek mümkün değildir , çünkü belirli bir öğretim modelini uygulanması örneğin bir ders için belirlenen amaçlara , o dersin öğretmenine ve o dersteki öğrenci grubunun özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterir.(Saban 2004) Dolayısıyla , planlanan öğrenme öğretme etkinliklerinin öğrencilerde arzu edilen öğrenmeyi

sağlayabilmeleri için, öğretimde farklı öğretim modellerini içeren Aktif Öğrenme teknikleri kullanılmalıdır.

Aktif öğrenme tekniklerinin eğitim ve öğretim ortamlarında kullanılması 21. yüzyılda toplumsal gelişmeler için bir başlangıçtır (Yavuz ,2005).

Aktif öğrenmenin yaşama geçirilmesi, düşüncelerin uygulanması öğrencilere gerçek anlamda aktif öğrenme fırsatlarının sağlanması , büyük ölçüde uygun öğretim stratejilerinin kullanılmasına bağlıdır.Uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanmadıkça,en doğru en yararlı düşünceler bile kuramda kalacaktır. Çünkü öğretim malzemelerinin nasıl kullanılacağı, öğretimsel işlerin nasıl örgütleneceği ve öğrenme düzeyi gibi sürecin bir çok önemli ögesi kullanılan tekniğe bağlıdır. Özünde etkin olan bir çok öğretimsel iş uygun teknikler kullanılmazsa kolaylıkla edilgin öğretim malzemesine dönüşebilir (Açıkgöz , 2005). Bir başka deyişle , aktif öğrenme için gerekli malzemelere , mekana ve içeriğe sahip olunabilir ancak uygun teknikler kullanılmadıkça sonuç başarısız olacaktır.

1.1.5. Başarı

Başarı, seçilmiş bir hedefin elde edilmesi olarak tanımlanabilir (www.kisiselbasari.com)

Çocuğun ya da gencin uzun süreli, (bir eğitim öğretim döneminden daha uzun süre) hemen her dersten, gelişim düzeyinin ve yeteneklerinin üstünde sonuç alınmasıdır.

1.1.6. Tutum

Bireyin karşısındaki herhangi bir olguya (canlı,cansız) karşı sahip olduğu tepki (ön) eğilimdir. Doğuştan gelmez ,sonradan bireysel ve toplumsal öğrenmeyle kazanılır.

Tutumun konusu somut (ağaç, birey, grup, örgüt, vb.) veya soyut (savaş ,barış , sonsuzluk vb.) konular olabilir.

Bireylerin bir konuya karşı tutum sahibi olabilmeleri için o konuyla ilgili doğrudan bir deneyim geçirmeleri gerekmez. Dolaylı olarak (başkalarından duyarak veya yayın araçlarından) da bir takım konularda tutum sahibi olabilirler.

Tutumlar bireylerin çevrelerine uyumlarını kolaylaştıran bir sistem oluşturur. Bireylerin davranışlarını da yönlendirici “ gizli bir güce “ sahiptirler.(Kutanis,2003)

Tutum bireylerin belirli objelere karşı geçirdiği çeşitli deneyimler sonucu düzenli bir tavır alışları, davranış biçimleridir. Bireysel tutumlar, bireyin yetişme tarzı ve yaşam boyu geçirilen tecrübeler sonucu oluşmakta ve kişiyi diğer insanlardan ayıran özellikler arasında yer almaktadır.(Özkalp ve Kirel,1996)

Tutum, bireyin kendi dünyasının (iç aleminin) bir yönü ile ilgili olarak belirli değer yargılarına ve inançlarına bağlı olarak ortaya çıkan çöşku ve tanıma sürçleridir. (Eren , 2004)

1.2.PROBLEMİN DURUMU

Günümüzde, eğitim konusunda iki karşıt görüş sürekli bir çekişme içindedir. Bu iki görüşten biri olan gelenekselciler, eğitimin amacının bilgi aktarımı olduğu görüşündedirler. Bu düşüncenin savunucuları “bilgi” ile bir kuşaktan diğerine geçebilecek durağan bilgiyi kastetmişleridir. Eğitim konusundaki bu görüşe en uygun eğretilim “ boş kap” imgesidir. Burada öğretmen tarafından değerlendirilen, çocuğun dışında kalan herhangi bir şey, edilgen bir şekilde ağız açık duran kaba “boca edilir”. Doldurma işlemini yapan elbette öğretmendir ve sınama yolu ile kabın içeriği ve kapasitesi ölçülmektedir.

Eğitim konusundaki diğer görüş ise, bireyin kutsallığı, önemi ve biricikliği üzerinde duran romantik düşünceden kaynaklanır. Öğretmen, çocuğu acımasız dünyadan ve müdahalelerden korumalı ve doğal gelişimini desteklemelidir. Çocuğa saygı, herhangi bir dış bilgiden daha

önemlidir. Froebel'den alınan uygun eğretilimsel anlatıma göre öğretmen, çocuğun içinde her zaman var olan tomurcuğun çiçek açması için sabırla bekleyen ve tohuma en iyi şekilde bakan bir bahçıvan gibi olmalıdır (Bolton, 1984).

Eğitim konusunda hangi görüşe sahip olunursa olunsun günümüzde artık çocuklardan beklenenlerin farklı olduğu hemen hemen bütün eğitimciler tarafından bilinmektedir. Artık uysal, verileni doğrudan alan ve hiçbir şey katmadan olduğu gibi geri veren, soru sormayan çocuk değil, aktif, sosyal yönden uyanık, kendisi ve çevresi ile barışık, araştırmacı kişiler yetiştirmek istenmektedir.

Bu bakımdan, çağdaş eğitim ve öğretim uygulamaları, bireylerin birbirleriyle etkin bir ilişki kurmaları, toplumsal olaylara, konulara ve değerlere sürekli ve etkin bir biçimde yaklaşmaları, sorunları çeşitli açılardan çözebilmeleri için gerekli bilgi, anlayış, tavır, düşünüş, alışkanlık ve becerileri kazandırmak durumunda olmasına karşın ülkemiz eğitim sistemine bakıldığı zaman öğrenci edilgen bir konumdadır (Özoğlu,1987). Bu da öğrenciyi yalnızca ezberleyen biri olmaya etmektedir. Öğrenci böyle bir süreçte okul ile yaşam arasında bağ kuramamakta, öğrendiklerini günlük yaşama geçirememektedir. Bu yüzden çağdaş eğitimde öğrencinin edilgen olduğu yöntemler terk edilmekte, bireyin etkin olarak derse katılımını sağlayan yöntemler kullanılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin derse aktif olarak katılımını öngören yeni yöntemler geliştirilerek bu yöntemlere uygun ilköğretim ve ortaöğretim programları hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu ilköğretim ve ortaöğretim programında işlenen dersler bireylere birçok toplumsal beceriler kazandırılmaya çalışır. Beceri kazandırmada kullanılan yöntemler bir bireylerin gerçek durumlarla karşı karşıya getirilmesidir. Öncelikle öğrencilerin doğrudan yaşantılarına girmiş olan durumlarda kendini gösteren güçlüğün belirlenmesi, ikinci olarak belirlenen güçlüğün bir problem şeklinde ifade edilmesi, üçüncü olarak problem üzerinden işlemler yapılarak bir çözüm bulunması ve dördüncü olarak da bulunan çözümün, hareket noktasında oluşturan gerçek yaşamdaki güçlüğe bir çözüm olup olmayacağına denetlenmesi oluşturmaktadır. Böylelikle mevcut okul durumlarında, bir sürecin sadece ortadaki ilk iki

basamağını dikkate alan öğretim anlayışının yerini, verilen dört basamağın tümünü kapsayan anlayışın alması önemlidir.(Busbridge ve Özçelik, 1997)

Okula başlama yaşına gelene kadar çocukların en önemli işleri olan oyun; ilgi ve yaratıcılığın kaynağı olan bir eylemdir. Ancak çocuk ilköğretime başlaması ile beraber dersler çocukların en önemli işi durumuna gelmektedir. Çocukların bu dönemdeki özellikleri dikkate alan Aktif Öğrenme teknikleri , öğrencinin farkında olmadan öğrenmesini sağlayan ,yaparak yaşayarak öğreten öğrenciyi yetiştirmeye yönelik bir anlayıştır.

Aktif öğrenme teknikleri ,öğrencilerin öğretim materyalleri kullanmasını, diğer arkadaşları ile çözüm stratejilerini tartışmasını, el becerileri sergileyerek materyaller geliştirmesini, küçük gruplar içerisinde çalışarak kendi kavramlarını geliştirip biçimlendirmesini sağlar. Bu sayede öğrenci merkezli aktiviteler, çocukların getirdiği enerjinin öğrenmeye kanalize edilmesini sağlar.(Crawford ve Witte, 1999)

Son yıllarda eğitim-öğretimde geleneksel bütün sınıf yönetimin ortaya çıkardığı sorunlar nedeniyle derslerin öğretiminde öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayarak dersleri eğlenerek öğrenmelerini sağlayan aktif öğrenme tekniklerinin önerildiği gözlenmektedir. Konuyla yakından ilgilenen eğitimciler tarafından Aktif öğrenme teknikleri eğitim-öğretimde kullanılması gereken çağdaş bir yöntem olarak önermektedirler.

1.2.1.Problem Cümlesi

9. sınıflarda Aktif Öğrenme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemleri karşısında öğrenci başarı ve Coğrafya dersine karşı tutum değerlendirilmesinde ne derecede etkilidir?

1.2.2.Alt Problemler

1.2.2.1. Karadeniz Bölgesi Ünitesinin hazır bulunuşluk düzeyinin değerlendirilmesinde Aktif Öğretim Yöntemi Geleneksel öğretim yöntemine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.2. Marmara Bölgesi Ünitesinin hazır bulunuşluk düzeyinin değerlendirilmesinde Aktif Öğretim Yöntemi Geleneksel öğretim yöntemine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.3. Ege Bölgesi Ünitesinin hazır bulunuşluk düzeyinin değerlendirilmesinde Aktif Öğretim Yöntemi Geleneksel öğretim yöntemine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.4. Akdeniz Bölgesi Ünitesinin hazır bulunuşluk düzeyinin değerlendirilmesinde Aktif Öğretim Yöntemi Geleneksel öğretim yöntemine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.5. Tüm Kıyı bölgeleri Ünitelerinin genel ortalamasına ait hazır bulunuşluk düzeyinin değerlendirilmesinde Aktif Öğretim Yöntemi Geleneksel öğretim yöntemine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.6. Karadeniz Bölgesi Ünitesi'ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırmasında Aktif Öğrenme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemlerine göre ne derece başarılıdır ?

1.2.2.7. Marmara Bölgesi Ünitesi'ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırmasında Aktif Öğrenme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemlerine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.8. Ege Bölgesi Ünitesi'ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırmasında Aktif Öğrenme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemlerine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.9. Akdeniz Bölgesi Ünitesi'ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırmasında Aktif Öğrenme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemlerine göre ne derece başarılıdır?

1.2.2.10.Tüm Kıyı bölgeleri Ünitelerinin genel ortalamasına ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırmasında Aktif Öğrenme Yöntemi, Geleneksel Öğretim Yöntemlerine göre ne derece başarılıdır ?

1.2.2.11. Aktif Öğrenme Yöntemi öğrencilerin Coğrafya dersine yönelik tutumlarında farklılık yaratmış mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Öğrencilerimizin yarının başarılı vatandaşları olabilmeleri için, okullarda işlenen derslerde, eğitim programlarında amaç: Demokratik, toplum kurallarını benimseyen ve uygulayan, hoşgörülü, çevresini ve yurdunu tanıyan çağdaş bireyler yetiştirmek olmalıdır. Bu özelliklere sahip bireyler ancak düşünebildikleri, düşünce ve duygularını kolayca ifade edebildikleri, yaratıcılıklarını ortaya çıkarabildikleri eğitim ortamları ile mümkün olabilir.

Eğitim-öğretim programlarında yeni teknolojiler geliştirmek için , aktif öğrenme tekniklerinden yararlanılmalıdır.. Öğrenciler , pasif alıcılar konumundan çıkıp, aktif yaratıcılar konumuna geçmelidir. Günümüz bilgi teknolojisinin gerektirdiği öğretim süreçlerinin yenilenmesi zorunluluk olmuştur. Bugün bilgi, her yerden ulaşılır hale gelmiştir. Bir fırsattır çünkü; öğrenciler kendilerine şu soruları sormaya başladılar: “Daha çok bilgi nerede var ve ona nasıl ulaşabilirim?”, “Yeni bilgileri nasıl üretebilirim?”, “Zekamın yaratıcı işlevini nasıl ortaya çıkarabilirim?”. Bu fırsatı kaçırmamalıyız ve öğrencilerin bu sorularına yanıt bulabilecekleri yeni ortamlar yaratmalıyız.

Eğitim-öğretimde aktif öğrenme yönteminin kullanılmasının sadece konuların bilgi yönlerinin değil bilgiden daha çok kavrama ve bilgiyi uygulama yönünden etkisini gösteren bu araştırma öğretmenlerin yenilik arayışlarına rehber olacaktır.

1.4. SAYILTILAR

Örnekleme oluşturan deneklerin hepsinin normal zekâ dağılımı gösterdikleri,

Seçilen örneklem grubunun evreni temsil edebilecek nitelik ve nicelikte olduğu,

Kontrol ve deney gruplarındaki öğrencilerin araştırmada ele alınan konu ile ilgili daha önceden hiçbir şey bilmedikleri,

Araştırma kapsamında uygulamayı yapacak öğretmenin her iki gruba aynı ağırlıkta ders işledikleri,

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışmaları seyerek ve isteyerek yaptıkları varsayılmıştır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1.5.1. 2005–2006 öğretim yılı, İstanbul ili Özel İstanbul Çevre Lisesi'nin 3yıllık 9A ve 3 yıllık 9B sınıflarındaki öğrenciler ile

1.5.2. Coğrafya dersinin Kıyı Bölgeleri üniteleri (Karadeniz Bölgesi Ünitesi , Marmara Bölgesi Ünitesi , Ege Bölgesi Ünitesi , Akdeniz Bölgesi Ünitesi) ile

Değerlendirmede Karadeniz Bölgesi Ünitesi ,Marmara Bölgesi Ünitesi ,Ege Bölgesi Ünitesi , Akdeniz Bölgesi Ünitesi öğrenci başarı değerlendirme testi ile,

1.5.3. Öğrenci tutumları konusunda hazırlanan 21 maddelik “Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ile,

1.5.4. Aktif Öğrenme Yöntemlerinden Beyin fırtınası, bulmaca hazırlama, bilgisayar destekli eğitim , eğitsel oyunlar ,eşli öğrenme yöntemi, fotoğraflar konuşuyor, gazete ve dergilerle çalışma, grafik yorumlama, internet kullanımı ,karşılaştırma tablosu ile çalışalım ,kavram haritaları , metafor sistemi, örnek olay inceleme , öğrendiğini formülleştir, problem çözmeye dayalı öğretim , proje tabanlı öğrenme, venn şeması hazırlama, soru ağları ile öğrenelim aktif öğrenme tekniklerinin bir öğretim yöntemi olarak ele alınması ile sınırlıdır.

Şu ana kadar bu bölümde aktif öğrenmenin genel özellikleri konu ile ilgili genel kavramlara yer verilmiştir. Bölüm II' de sınıf yönetimi ve sınıf yönetimini oluşturan öğelere, aktif sınıf yönetimi ile geleneksel sınıf yönetimi konularına değinilecektir.

BÖLÜM 2

Bu bölümde sırasıyla eğitim öğretim ortamı, sınıf yönetiminin fiziksel şartları, öğrenci sayısı, sıcaklık, renk, gürültü, oturma yerleri, temizlik teknoloji, yönetim, geleneksel sınıf yönetimi ve aktif sınıf yönetiminin karşılaştırılmasıyla ilgili kavramlara ilişkin bilgilere değinilecektir.

2 .EĞİTİM – ÖĞRETİM ORTAMI

Doğduğu anda ilk nefesini alan birey çevresi ile etkileşime girmiş, ilk çığlığını atmıştır. Acıktığında ya da kucağa alınmak istendiğinde yaygarayı koparır koparıp bir yandan kendisi bir şeyler öğrenen, bir yandan da çevresindekilerin davranışlarını değiştiren bu insan yavrusu eğitim sürecinin içindedir. Bu süreç, yaşamın her boyutunda süregelir ve devam eder. Toplumlar kendi değer ölçüleri çerçevesinde bireyin davranış görüntüsünü şekillendirmeye çalışır. Aile, arkadaş çevresi, meslek örgütleri demokratik örgütler, siyasi kuruluşlar ve kitle iletişim araçları bireyin davranışlarının oluşturulmasında, değiştirilmesinde önemli roller oynar.

Okul ise, özellikle bireyin davranışlarını değiştirmek amacıyla kurulmuş özel bir ortamdır. Kuruluş amacı birey davranışlarını eğitim amaçları doğrultusunda değiştirmek olan okul eğitim hizmetleri için zemini teşkil eder. Okulun bu işlevini yerine getirmesi, öğrencinin gereksinimlerini karşılayacak ve okulun amaçlarını gerçekleştirebilecek bir fiziksel yapıya, nitelikli, öğretmenlere, nitelikli yöneticilere, okul-veli iletişimine ve bunların sonunda oluşacak olumlu atmosfere (okul iklimi) bağlıdır. Okul binası ve donanımın kullanışlı, sağlık koşullarına, öğrencinin gelişim düzeyine uygun olması, temiz ve bakımlı olması ne kadar önemli ise okulun bulunduğu çevrede o kadar önemlidir. (Varış, 1998)Okul binalarının bulunduğu iklimin ve doğa koşullarının gereklerine uygun olmalıdır. Okul binaları soğuk, sıcak, çok güneşli, loş, rutubetli olması, öğretimin niteliğini ve okulun atmosferini ve bunların sonucu da öğrenci performansını olumsuz olarak etkiler.(Evans ve diğerleri, 1986)

Eğitim-öğretim ortamı denildiğinde ilk aklımıza gelen sınıf, öğretmen ve öğrenci için en önemli çevredir. Öğretmen, sınıfta düzenlenecek etkinlik türüne, kullanılacak öğretim

yöntemine ve içeriğine göre sınıfta farklı fiziksel düzenlemeler yapmak zorundadır. Sınıfın fiziksel düzeninin nasıl olacağı konusunda karar vermek için şu dört anahtarı izlemek gerekir. (Evertson ve diğerleri , 1997)

Çok fazla hareketin olacağı alanları belirlemek; sınıfta öğrencilerin bir araya geldiği ve çok fazla kullanılan alanları belirlemek gerekir. Bu alanlar, hareketliliğin yoğun olacağı analar için grup çalışma alanları, öğrencilerin kendi masalarına, öğretmen masasına ve bilgisayar masasına gitmek için kullanacağı alanlardır. Bu alanlar, belirgin bir biçimde biri diğerinden ayrılmalı, yeterli genişlikte ve rahatlıkta olmalıdır. Öğrenci aynı zamanda bir ders boyunca bir alandan diğer bir alana rahatlıkla gezebilmelidir.

Öğrencinin öğretmeni kolayca görebildiğinden emin olmak; Öğretmenin sınıf içinde öğrenciye etkili bir biçimde rehberlik etmesi, sınıf içi yönetim becerisi ile ilintilidir. Öğretmenin sınıfı yöneltme başarısı aynı anda bütün öğrencilerin görme yeterliliğine bağlıdır. Bunun için, öğretimsel alanlar, öğretmen masası ile öğrenci masaları ve bütün öğrencilerin çalıştıkları alanlar arasında açık görme hattı olmalıdır.

Öğretim araç-gereçlerinin kullanımı ve öğrenci gereçlerinin hemen ulaşılabilir olmasını sağlamak; Öğretim araç-gereçlerinin yalnızca zaman kaybetmeden ulaşmak değil, aynı zamanda ve sınıfı düzenini bozmadan ve dikkati dağıtmadan ulaşmak önemlidir. (Celep, 2004)

2. 1. SINIF YÖNETİMİN FİZİKSEL DEĞİŞKENLERİ

Sınıftaki sıra, masa, dolap, diğer öğrenciler ve uzaklık fiziksel engeller öğretmen-öğrenci arasında psikolojik engel de oluşturur. İletişim ve etkileşimi değiştirir. (Barker, 1982) Sınıftaki öğrencilerin sayısı, duvar ve eşyaların renkleri, ışık, temizlik, gürültü, görüntü, sınıftaki fiziksel ortamların öğeleri olarak sayılabilir.(Celep, 2004).

2.1.1. Öğrenci sayısı: Özellikle ilköğretimin ilk yıllarında öğrenciler öğretmenin yardımına daha çok gereksimin duyarlar. Bu nedenle ilk sınıflarda öğrenci sayısı az tutulmalı,

gerekiyorsa sınıf düzeniyle birlikte yükseltilmelidir. (Celep, 2004) Öğrenci sayısı az olan sınıflarda daha çok sayıda öğretim yöntemi kullanılabilir. Kalabalık olmayan sınıfların yararlarından biri, öğretmene sağladığı kolaylıktır. Bu sınıflar, öğretmene ek zaman kullanımı, az kaynakla yetinebilme, her öğrenciye daha fazla zaman ayırabilme, öğrenci gelişimini kolaylıkla izleyebilme, sınıfı daha etkili yönetebilme, etkin öğrenmeyi kolaylaştırabilme fırsatı verir.(Benjamin, 1992)

2.1.2. Işık: Sınıfta görme ve oturmanın rahatça yapılmasını sağlayacak bir aydınlık olmalıdır. Bunun az veya çok olması öğretmen ve öğrencinin işini güçleştir, gözünü yorar, dikkatsizlik, sinirlilik, edim düşüklüğüne yol açar.

Sınıfta ışık doğrudan değil dolaylı gelmeli, doğal aydınlatma yolları kullanılmalıdır. Işık ve pencere düzeninin güneşe ve mevsimlere göre değiştirebilmesi, güneş ışığı değişmelerine uyarlama olanağı verir. Pencere alanı, güneş ışığından yeterince yararlanmaya uygun olmasıdır.(Celep, 2004)

2.1.3. Sıcaklık: Ortama uygun giyinen bir insan için gerekli oda sıcaklığının yirmi derece dolayında olduğu söylenebilir. Sınıfın sıcaklığı, mevsimlere, neme olduğu kadar öğrencilere göre de değişir. Giyim ve sınıfın fiziksel koşulları, sıcaklığın etkisini değiştirir (Barker, 1984). Sınıfın sıcaklığının yükselmesi fiziksel rahatsızlıklara, ilgilinin dağılmasına, zihnin gevşemesine ve bunların neden olduğu yansımış sorunlar yol açmaktadır. Düşük sıcaklık ise öğrencinin çabalarını ısınmaya yöneltir, zihnin öğretime odaklaşmasını güçleştirir. (Celep, 2004)

2.1.4. Renk: Renkler öğrencinin fiziksel ve davranışsal durumunu etkilemektedir. Nefes alışımız, kan basıncı, nabız, kas etkinliği, renklerle değişebilmektedir. Renklerin dilinde açık mavi gevşetici ve rahatlatıcı, koyusu uyarıcı, kırmızı heyecan verici ve kışkırtıcı, gerilim yaratıcı, açık sarı ve portakal rengi uyarıcı olarak görülmektedir. Renkler yalnızca duvarlar için değil eşyalar içinde önemlidir. Renklerin hepsinin karışımı ile yapılan aydınlatma, yalnızca beyazla olandan daha olumlu davranışa yol açmaktadır.(Hataway, 1987)

2.1.5. Gürültü: Rahatsız edici, işitmeyi engelleyici, dikkati dağıtıcı, fiziksel ve ruhsal sağlığı bozucu bir değişkendir. Sınıf dışından gelen gürültünün engellenmesi daha güçtür, bu iş okul yapımı sürecinde düşünölmelidir. Sınıf içinden kaynaklanan gürültüyü azaltmanın temel yolu sınıf kurallarının, gürültüyü de içermesi, bu kuralara özenle uyumasıdır. Gürültülü bir sınıfta, söyleneni işitmeyen öğrenci, bu durumu öğretmenine söylemekten de çekiniyorsa dersleri eksik, yanlış anlayabilir. Gürültü nedeniyle öğretmenin ders anlatırken, ifadelerini tekrarlamak zorunda kalması, zamanını iyi kullanmasını engeller.(Celep, 2004)

2.1.6. Oturma yerleri: Yazmak ve okuyabilmek için öğrencilerin rahat bir yerde oturması gerekir. Sallanan bir sırada ya da sandalye de oturan öğrencilerin okuyup yazmaları verimlerini düşürür. Masalar, çalışmaların özelliklerine göre düzenlenmelidir. Öğrenciler, tahtayı, öğretmeni ve konuşmacıyı rahatlıkla görmelidir.(Öz, 1998)

2.1.7. Temizlik: Sınıfta yerlerin duvarların, pencerelerin, sıraların, masaların, eşyaların ve havanın temiz olması, fiziksel ve düşünsel rahatlık açısından gereklidir. Öğrenciler sınıfı temiz bulmalı, temiz terk etmeyi öğrenmelidir. Oksijen azlığı öğrencilerin dikkatsiz, uykulu yapar. Böyle durumlarda öğretmen öğrenciyi suçlamak yerine, örneğin pencereyi açtırmalıdır.(Hull, 1990)

2.2.TEKNOLOJİ

Eğitim teknolojisi, eğitim alanlarında kuram ile uygulama arasındaki boşluğu dolduran bir uğraş alanı olarak kabul edilmektedir. Çünkü eğitim teknolojisi, ilgili kuramların en etkin ve olumlu uygulamalara dönüştürülmesi için personel, tasarım, araç-gereç, süreç ve sistemler bütünüdür.(Alkan, 1981) Başka bir ifade ile teknolojinin ürünü olarak ortaya çıkmış olan araç-gereçlerin eğitim kurumlarında kullanılması eğitimde teknolojiden yararlanma olarak kabul edilmektedir.

Eğitimde teknolojinin öğrenmenin kalıcı izli olmasını sağlama açısında çok önemli görölmektedir. Bir öğretme etkinliğine kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme olayı da o kadar iyi ve kalıcı izli olmakta, unutmada da o kadar geç olmaktadır.

Amerikanın Texas Üniversitesinde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama; insan okuduklarının % 10'nu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin % 70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar.

Öğrencilerin öğlenciklerini daha fazla hatırlayabilmeleri için sınıf içinde çok ortamlar öğrenme durumunun düzenlenmesi önemlidir. Bu ortamın oluşmasında teknoloji en önemli unsurdur. (Küçükahmet,1998)

Dikkatli bir kişi, iyi bir lokantada yemeklere daha fazla garnitür konulduğunu, pahalı arabaların daha fazla aksesuarı olduğunu, lüks bir salonun daha fazla ışıklandırıldığına dikkat eder. Çoğu kez yemeği, arabayı ve salonu bu eklemeler değerli hale getirir. Aynı kural belli bir dersin öğretimi içinde söz konusudur. Dersin ilgi çekmesi sunumunda bazı eklemeleri gerektirmektedir. Ancak bu eklemeler ile öğretmen öğrencide öğrenme arzusu yaratabilecektir.

Son yıllarda eğitim teknolojisi konusunda değişik gelişmeler olmaktadır.

Örneğin,

- Mevcut araçlar geliştirilerek yeni biçimlerde sunmaktadır.
- Yeni araçlar üretilmektedir.
- İki ya da daha fazla araç birleştirilerek yeni bir araç haline getirilmektedir.
- Pek çok araç bir arada kullanılmaktadır.

Tüm bu gelişmeler daha iyi, daha etkin eğitim-öğretim için öğretmenlerin hizmetine verilmektedir. En basit bir yazı tahtasından en gelişmiş bilgisayarlara kadar sayısız teknolojik araç öğretmene yardımcı olarak sunulmaktadır. Oysa bazı öğretmenlerin ellerindeki basit bir

aracı bile kullanmaktan çekindiği gözlenmektedir. Bu çekingenliğin temel nedenlerinden biri şüphesiz ki öğretmenlerin o aracı kullanmasını bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Elinin altındaki bir aracı nasıl kullanacağını, o aracın faydalarını ve sınırlılıklarını bilen bir öğretmen o araçtan yararlanma yolları arayacaktır. O halde öğretmenlere teknolojinin veli nimetleri olan araçların tanıtımı yapılmalıdır. (Küçükahmet,1998)

2.3.YÖNETİM

21. yüzyılın gelişmiş toplumları arasında yer alabilmemiz için ülke çıkarları doğrultusunda çağdaş ve demokratik bir eğitim sürecinin etkili bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bu süreçinde verimli olabilmesi başarılı bir yönetim ile doğrudan ilişkilidir.

Bu bağlamda yönetim evrensel bir kavramdır (Gözübüyük ve Eşref, 1992). Yönetim evrensel normlara göre ele alınıp değerlendirilen ve uygarlığın gelişimi ile yeni anlamlar kazanabilen süreçtir (İlgar, 1996). Yönetim, örgütü amacına ulaştırmak için elde bulunan bütün kaynakları ve imkânları en iyi biçimde kullanma bilimi ve sanatıdır. Başka bir deyişle, grup gayretleri ile işlerin başarıma sanatı ve bilimidir. Her iki tanımdan da yola çıkarsak yönetimi bir bilim ve sanat olarak nitelendirebiliriz. (Erdoğan, 2000)

Yönetim bilimi toplumda meydana gelen hızlı değişimler sonucunda bir takım dallara ve uzmanlık alanlarına ayrılmıştır. Bu dallardan biride eğitim yönetimidir. Toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için etkili işletmek, geliştirmek sürecidir (Başaran, 1996). Eğitim kurumları saptanan amaçlara ulaşmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili bir biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamaktadır (Akçay, 1996).

Bugünkü Türk Eğitim sisteminin yasal dayanağı 14 Haziran 1973’de kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunudur. MEB’in yönetim teşkilatı; Bakan, Müsteşar, Müsteşar Yardımcıları, Taşra Teşkilatı, İl ve İlçe Müdürlükleri ve Okul Müdürlükleri şeklindedir. Ayrıca Milli Eğitim Temel Kanunu, eğitim sistemini iki bölüme ayırmaktadır. Birinci ana bölüme örgün eğitim, ikinci ana bölüme yaygın eğitim denmektedir. Örgüt eğitimi, okul

öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim oluşturmaktadır. Yaygın eğitim ise, örgün eğitimin dışında gerçekleştirilen her türlü planlı eğitimi kapsamaktadır (Erdoğan, 2004)

Bu anlamda örgün eğitim yönetimin alt uygulama alanı okuldur. Okul kavramı ilk defa Mısır'da zengin zümrenin çocuklarına okuma-yazma öğretmek amacıyla evlerde eğitim-öğretim verilmesi ile başlar. Okul yeni nesillere atalarının sosyo-kültürel değerlerini aktarmak için çocukların eğitildikleri yerdir. Mısır'daki bu gelişim uygarlığın gelişimine bağlı olarak bugünkü okulların temeli sayılabilecek okullar açılmıştır.(M.Larousse, 1979)Eğitim yönetimi sistem ile ilgilenirken, okul yönetimi okul düzeyinde yoğunlaşan sorunlar ile ilgilenir. Yani eğitim yönetimi eğitime makro düzeylerde, okul yönetimleri ise mikro düzeyde bir bakış açısı ile yaklaşır. Eğitim yönetimi, nasıl yönetimin eğitime uygulanmasında geliyorsa, okul yönetimi ise eğitim yönetiminin okula uygulanmasından meydana gelmektedir. (Erdoğan, 2000)

Örgütlerdeki yönetimlerin insan kaynaklarını etkili bir biçimde kullanamaması sonucunda örgütlerin dağıldıklarının en güzel örnekler geçmişin derinliklerinde kalan fabrikalar ve diğer kurumlardır. Eğitim Kurumlarından bir fabrikadan bu bağlamda en önemli farkı etkinliğini kaybetmesi durumunda tüm toplumu zengin-fakir ve birçok bağlamda etkilemesidir. (Erdoğan, 2000)

2.4.GELENEKSEL SINIF YÖNETİMİ VE AKTİF SINIF YÖNETİMİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Bilimin hızla geliştiği ve değiştiği günümüzde, öğrenci gelişimi ve öğrenme öğretme süreçlerinin etkililiği için hangi bilginin, nasıl ve ne şekilde öğretileceği önemlidir. Her gün artarak gelişen bilgilerin öğrenciler tarafından özümlemesi öğrencilerin daha çabuk ve verimli öğrenme gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu da öğrenme sürecinde yenilikler yapılmasının önemini ortaya çıkarmıştır. (Erdem L,1994)

Geleneksel öğrenme yöntemleri ile öğrenme, öğrencide düşünme mekanizmasını çalıştırmadan, yorum yapmadan, eşleştirmeden, sadece bilgi yüklenmesine neden olmaktadır. Bu da öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmadan kalıba sokulması anlamına gelmektedir. Söz konusu öğrenme yöntemi okul ve okulun öğretilerini merkeze alarak öğrenmeyi edilgen konuma getirir.

Bir kimseye isteği dışında bir şey öğretmek mümkün değildir. Geleneksel öğretme yaklaşımlarında öğrenciler nedenini anlayamadıklarını ve merak etmedikleri pek çok bilgiyi sorgulamadan belleklerine yerleştirir ve bunları sadece sınavda başarılarının ölçülmesi için kullanılır. Onun için öğrenme bir zevk değil bir eziyet haline gelir. Eğer öğrencinin düşünebilme yeteneği yok edilirse bugünkü gibi kolayca anlaşılmayan bir belletme yöntemi ortaya çıkar ki bu da insanı başkasına muhtaç duruma düşürür.

Eğitimin amacı ,kişinin yaşamı boyunca karşılayabileceği sorunları çözebilmesi için gereksineceği çözümleri öğretmek ve iyi vatandaş yetiştirmektedir. Öğrencilerde öğrenme için var olan enerjilerin ortaya çıkması için öğretme merkezli eğitimden öğrenme merkezli eğitime mutlaka geçilmelidir. Çünkü ancak böylece düşünülebilen , soran , sorgulayan öğrenciler ortaya çıkacaktır. (Erdem ,1994)

Öğrenci ihtiyaç duyduğu bilgiyi ne kadar öğrenmek istiyorsa , bunun için ne yapması gerekiyorsa onu kendisi belirlemelidir. Öğretmenler bir yanda içtenlikle eğitsel hedefleri gerçekleştirmeye çalışırken,diğer bir yandan da eğitsel hedefleri gerçekleştirmenin yolunun öğretme değil öğrenmeden geçtiğini bilerek eğitim durumlarını düzenlemelidir.Edinilen bilginin , düşünme süreçlerini önceden işe koşarak edinilen öğrenme yaşantıları ile arasında ilişki kurmayı sağlaması gerektiğinden hareketle, kazandırılması istenilen her bilgi beceri tutum – davranışın, niçin öyle olduğu, öğrencinin ön bilgileri ile ilişkilendirilene kadar öğrenci tarafından sorgulanmalı, öğretmen de bu sorgulamayı teşvik etmelidir.

Düşünme süreçleri işe koşularak o bilginin neden doğru ya da neden yanlış olduğu akıl yoluyla irdelenmelidir. Öğretme yerine öğrenmenin öne çıktığı bir yaklaşımda bilgi beceri

tutum ve davranış edinme süreci öğretmenin değil öğrencinin denetimindedir. Yani sürecin öğretme yerine öğrenmeye döndürülmesinde sorumluluk öğrencinindir. Öğrenme öğrenci için sadece bir bilgilenme değil ,bilgi üretme ile kapasitesini geliştirme fırsatı sağlamalıdır. Yani öğrenciye ,düşünen, düşündüğü için de neyi niçin ve nasıl yaptığını bilen bir birey olması için imkan vermelidir.

Öğrencinin öğrenme sürecine kendisinin zihinsel katılımı ve kendisinin yapması ancak aktif olan öğrenme ile gerçekleşebilir. Aktif öğrenen öğrenciler öğrendikleri hakkında konuşabilir. yazabilir ve onları geçmiş yaşantıları ile ilişkilendirebilmesinin ötesinde bunu günlük yaşantılarına da uygulayabilir. (Şahinel ,2003)

Geleneksel yöntemle öğretim yapılan sınıflarda kullanılan anlatım yöntemi ,öğrencinin edilgenliğini artırmasının yanında dikkatin de kolayca dağılmasına neden olur. İşitmeme, anlayamama, anlamı bilinmeyen sözcüklerin , sembollerin , kavramların kullanılması öğrenmeyi engeller, daha sonra ki anlatımların anlaşılmasını güçleştirir. Öğretmenin sınıfta öğrenciye bilgi aktarımından ve öğrencinin denetlenmesinden sorumlu bir kişi olarak ders anlatması öğrencileri dersi dinlemek,ders kitaplarını okumak ve yazılı sözlü sınavlarını cevaplamakla pasif alıcı konum sağlar. Bunun sonucunda da aktarılan bilginin ezberlenmesi tek seçenek olur. Ancak ezberlemenin öğrenme ile sonuçlanma olasılığı çok düşüktür.

Buna karşın etkin katılım ,öğrencinin öğrenme sürecine bilginin ilk aktarılmaya başlandığı tarihten itibaren etkin katılmasını sağlar. Etkin katılım ise, konuların anlatımını değil, tartışılmasını gerekli kılar. Böylece öğrenci pek çok konuda fikir üretebilir, karşıt fikir tartışabilir, kendi görüşünü savunabilir. Aktif öğretim, öğrenmeyi öğrenme amaçlı eğitimidir. Böyle bir eğitim sürecinde öğrenciler gelişir, büyür, olgunlaşır, öğrenerek yaşamdan zevk alır, sağlam güvenli ve ileri görüşlü kişiler durumuna gelir. (Şahinel, 2003)

Geleneksel öğretim ile aktif öğrenmenin görüntü, amaç kurallar, öğrenci, öğretmen, avantajlar ve yetiştirilen insan tipi açısından farklılıklar içerir. Tablo I 'de görüldüğü gibi aktif öğrenme sınıflarındaki gibi öğrencilerin öğrenme sürecini kendilerinin çekip çevirdiği gözlenirken

geleneksel sınıflardaki öğrencilerin kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu taşıyamayacakları kadar edilgin tutulduğu görülmektedir. Geleneksel sınıflarda öğrencilere kendi öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıyamayacağı mesajları verilmektedir. Bu durum öğrencinin güvenini, güdüsünü ve yaratıcılığını yok etmektedir. Geleneksel öğretimde öğrenci genellikle yalnızdır. Sosyal etkileşim yok denecek kadar az olduğundan öğrenci sormak istediği bir şey olduğunda ya da düşüncesini söylemek istediğinde kendisini dinleyecek kimse bulamayabilir. Oysa aktif öğrenmede öğrenme süreci paylaşılr. En edilgin öğrenciler bile bilgiyi kullanma etkinliklerinde aktif rol alırlar. Öğrenme malzemesi üzerinde çalışırken herkes düşüncesini söyleyebilir., soru sorabilir, açıklama yapabilir. Aktif öğrenme sınıflarında herkesin söylediklerinin dikkate alınması tartışılması bir başka deyişle, herkesin katkısının değerlendirilmesi söz konusudur. (Açıköz ,2003) .

Tablo 2.4.1. :Geleneksel ve Aktif sınıfların karşılaştırılması

	Aktif Sınıf	Geleneksel sınıf
Görüntü	Öğrenciler çeşitli biçimlerde (kümeler halinde , U, O , V ya da iç içe halkalar halinde vb) otururlar, sınıfın önü arkası belli değil aynı anda her köşesinde etkinlik sürmekte , hareketli , sürekli etkileşim halinde , öğretmen sınıfa dolaşarak gereksinim duyanlara yardım etmekte	Öğrenciler sıralar halinde hareketsiz oturmakta ve başlarında bir öğretmen anlatım yapmakta, etkileşim çok sınırlı.

Devam edecek →

Tablo 2.4.1.: Geleneksel ve Aktif sınıfların karşılaştırılmasının devamı

Amaç	Bilginin özümsemesi, anlamlandırması ve yeniden üretilmesi ,öğrenilenlerin kullanılması, problem çözme, kavrama	Aktarılan bilginin öğrenci tarafından alınması ve tekrarlanması
Kurallar	Herkes aynı anda konuşabilir ve söylediklerini dinleyecek birini bulabilir, dersin akışını sağlayacak kurallar dışında fazla kural yoktur.	Öğrenciler hareket edemez, söz verilmedikçe konuşamaz , arkadaşları ile etkileşimde bulunamaz.
Öğrenci	Araştırır, soru sorar, keşfeder, tartışır , fikir üretir, karşılaştırma yapar, açıklar , örnek verir, anlam çıkarır, önceki öğrenilenlere bağ kurar, değerlendirme yapar, çıkarımlarda bulunur, tahmin eder, neyi nasıl öğreneceğine karar verir, kendi eksikliklerinin farkına varır, öğrenme malzemesini başka ifadelerle anlatır.	Pasif alıcı; not alır, aktarılan bilgileri ezberler ve sınavlarda tekrarlar, daha sonra unutulur.
Öğretmen	Öğrenmeyi kolaylaştırıcı	Uzman, bilgi aktarıcı, karar verici

Devam edecek →

Tablo 2.4.1.: Geleneksel ve Aktif sınıfların karşılaştırılmasının devamı

Sorunlar	Öğrenciler arasında fikir çatışmaları yaşanabilir. Ancak, bunun geliştirici yönleri vardır.	Öğrencilerin dersten sıkılmaları, ezbercilik, disiplin bozulması, ilgisizlik, öğretmenlerin tükenmişliği, ve gelişmenin yavaşlığı , güdüsüzlük ve yetersiz sosyal etkileşim , olumsuz sınıf atmosferi, bilgiyi kullanma fırsatı bulamama
Avantajları	Etkili, ekonomik, kullanışlı , bilgiyi kullanma fırsatı sağlayıcı	-----
Yetiştirilen İnsan tipi	İyi yetişmiş, etkili iletişim becerilerine sahip, yaratıcı, karmaşık sorunları çözen karar veren , etkili düşünen , yaşam boyu öğrenen ve kendini geliştiren.	Kalıp yargılarla donanmış gelişmeye kapalı, sorun çözme becerilerinden yoksun , girişken ,yaratıcı olmayan, bağımlı kişilik
Bağlam	Öğrenmeyi paylaşma , öğrencinin öğrenme kapasitesini geliştirme , herkesin başarılı olmasını sağlama	Yalnız öğrenme , yarışma, iyileri seçme ve başarısızları eleme öğrencinin kapasitesini durağan kabul etme , tek tip öğretim

(Açıkgöz, 2003)

Şu ana kadar bu bölümde eğitim öğretim ortamını , sınıf yönetiminin genel özelliklerini, sınıf yönetimini belirleyen öğeleri , geleneksel sınıf yönetimi ve aktif sınıf yönetiminin karşılaştırılması konularına yer verilmiştir. Bölüm III' de aktif öğrenmenin kuramsal temellerine, aktif öğrenmede öğretmen ve öğrencinin rolü, aktif öğrenmenin özellikleri, aktif öğrenmede soru sorma, aktif öğrenmede zaman kazanma taktikleri konularına değinilecektir.

BÖLÜM 3

Bu bölümde sırasıyla aktif öğrenmenin kuramsal temelleri, yapılandırmacı öğretim anlayışı, davranışsal öğretim anlayışı, bilişsel öğretim anlayışı, aktif öğrenmenin özellikleri, aktif öğrenmede öğretmenin rolü , aktif öğrencinin yolu, aktif öğrenmede soru sorma ve aktif öğrenmede zaman kazanma taktikleri ilişkin kavramsal bilgilere değinilecektir.

3. AKTİF ÖĞRENME

Bu bölümde aktif öğrenmenin kuramsal temelleri, yapılandırmacı öğretim anlayışı, yapılandırmacı öğretimin temel ilkeleri ,davranışçı öğretim anlayışı ,bilişsel öğretim anlayışı , aktif öğrenmenin özellikleri , aktif öğrenmede öğretmenin rolü, kolaylaştırıcılık, araştırmacılık, tasarımcılık ,aktif öğrenmede öğrencinin rolü, aktif öğrenmede soru sorma, soruların etkililiği, soru düzeyleri , aktif öğrenmede zaman kazanma taktiklerine ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir

3.1.AKTİF ÖĞRENMENİN KURAMSAL TEMELLERİ

Aktif öğrenmenin kuramsal temelleri yapılandırmacılığa ve onun öğrenme alanındaki versiyonu olan bilişselciliğe dayanmaktadır. Gerek yapılandırmacılık gerekse bilişselcilik öğretim süreciyle değil öğrenme süreciyle ilgili çeşitli açıklamalar ve önermeler sunmaktadır. Örneğin , bu kuramlar öğrenme sürecinde bilginin yapılandırmasının hangi anlama geldiğini ve ne kadar önemli olduğunu açıklarlar. Ancak öğrenene bilgiyi yapılandırabilmesi için hangi fırsatların verilmesi ve öğretmenin somut olarak neler yapması gerektiğine değinmezler. Yapılandırmacı ve bilişselci kavramların , düşüncelerin sentezlenmesi ve öğretimin tasarlanmasından uygulanmasına kadar çeşitli aşamalarda nasıl kullanılacağı ayrı bir çalışma alanı haline gelmiştir.Bazı eğitimciler ve araştırmacılar , kuramı uygulamaya dönüştürmeye çalışmaktadır. Aktif öğrenme bu çabaların ürünüdür. (Açıkgöz, 2005)

3.1.1.Yapılandırmacı Öğretim Anlayışı

Yapılandırmacılık , bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasını anlatır.Yani bireyler bilgiyi aynen almaz, kendi bilgilerini yeniden oluştururlar. Kendilerinde var olan bilgiyle beraber yeni bilgiyi, yine kendi öznel durumlarına uyarlayarak öğrenirler. (Özden,2003)

Bu öğrenme yaklaşımında öğrencinin önceki yaşantıları, öğrenmede temel oluşturur. Bilgi, konu alanlarına bağlı olarak değil, bireylerin yarattığı ve ifade ettiği şekilde yapılandırılarak var olur. Bu sebeple deneysel, sübjektif ve bireyseldir (Kaptan ve Korkmaz,2001).

Yapılandırmacı öğretim kavramı ise, öğretim faaliyetlerinin yapılandırmacı yaklaşıma göre düzenlenmesini ifade eder. Yapılandırmacı öğretimde öğrenciler kendi kavramlarını kendileri oluşturur, problemlere ilişkin çözüm yollarını geliştirir. Bu yaklaşımda öğretim ortamı, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayacak şekilde düzenlenir ve bu husus çok önemlidir.Öğrenciye inisiyatif kullanma,öğrendiğini değerlendirme,birinci el deneyim kazanma imkanları hazırlanır. (Özden,2003)

Yapılandırmacı eğitimin en önemli özelliği, öğrenenin bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir. Alışılmış yöntemde öğretmen bilgiyi verebilir ya da öğrenenler bilgiyi kitaplardan veya başka kaynaklardan edinebilirler. Ama bilgiyi algılamak, bilgiyi yapılandırmak ile eş anlamlı değildir Öğrenen, yeni bir bilgi ile karşılaştığında, dünyayı tanımlama ve açık ama için önceden oluşturduğu kurallarını kullanır veya algıladığı bilgiyi açıklamak için yeni kurallar oluşturur.(Brooks ve Brooks, 1993)

Yapılandırmacı yaklaşımda eğitim programında içerik olup olmamasından çok öğrenenin süreç içinde içerik ile etkileşimde bulunma ve onu anlamlandırabilmesi önemlidir. Öğrenenlerin ortak ilgilerinden ortak içerik belirlenir. Öğrenme yaşantıları konuların ya da alanların önceden belirlenmiş şekline göre değil, bireyin içinde bulunduğu bağlama göre düzenlenir .(Erdem, 2001)

Yapılandırmacı öğrenmede, kullanılan stratejiler şunlardır: Drama, proje çalışmaları, tasarımlayarak öğrenme, öğreterek öğrenme, işbirlikli öğrenme. (Wilson, 1997)

Öğrenenler yeni öğrendikleri ile geçmiş yaşantılarında kazandıkları bilgileri bütünleştirmek ve bilgiyi anlamlandırmak için tekrar, anlamlandırma ve örgütleme stratejilerinden yararlanabilirler.

Yapılandırmacı öğrenme ortamının temel ögesi öğrenendir. Öğrenenle. demokratik bir sınıf ortamında günlük yaşam problemlerinin karmaşıklığını çözerek yaşam boyu kullanacakları bilgilerini oluştururlar. Yapılandırmacı yaklaşımda sınıf ortamı, öğrenenleri öğrenmeye motive etmek ve öğrenenlerin konuya ilgisini çekmek için öğrenmeye uygun olarak düzenlenir. Bu düzenlemenin nasıl olacağına öğretmen ve öğrenenler birlikte karar verirler.

Yapılandırmacı yaklaşımda eğitim ortamı bilgilerin aktarıldığı bir yer değildir. Öğrenmenin öğrencinin entelektüel etkinlikleriyle sağlandığı, sorgulamaların ve araştırmalarının yapıldığı, düşünme, uslamlama, sorun çözme ve öğrenme becerilerinin geliştirildiği bir yerdir.

Öğrencilerin bağımsız düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde özel bir iletişim biçimi benimsenir. Bu iletişim biçiminde öğrencilere ‘Bu konu ile ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?, ‘Niçin böyle düşünüyorsunuz?’, ‘Nasıl bu sonuca ulaştınız gibi sorular yöneltilir. Öğrencilere “evet” ve “hayır yanıtı gerektiren sorular yöneltmekten özellikle kaçınılır.

Yapılandırmacı eğitim ortamları, bireylerin öğrenme ortamıyla daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Böylece bireyler, daha önceki öğrendiklerini sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler.(Yaşar, 1998)

Yapılandırmacı anlayış bilinçli, yaratıcı, araştıran, soruşturan, neyi, nereden ve niçin öğrendiğini bilen, kendi teknolojisini üretebilen öğrenenleri gerektirir. Yapılandırmacılıkta teknoloji etkin öğrenme, amaçlı öğrenme, özgün öğrenme ve işbirlikli öğrenme amacıyla kullanılır.(Jonassen, and Wilsom, 1999)

Etkinlik, hedef davranışlara ulaşma amacıyla öğrenme öğretme sürecini zenginleştiren ve öğrenmelerin kalıcılığını artıran sınıf içi-dışı faaliyetlerdir. (Şahan, 2000) Öğrenenler, bilgiyi yapılandırmada her konuya, alana ya da öğrenene göre düzenlenmiş olan farklı etkinliklerde yer alırlar.

Yapılandırmacılık yaklaşımında amaç, öğrenenlerin ne yapacaklarını önceden belirlemek değil, bireylere araçlar ve öğrenme materyalleri ile öğrenmeye kendi istekleri doğrultusunda yön vermeleri için fırsat vermektir.(Erdem, 2001)

Yapılandırmacı Öğretimin Temel İlkeleri

Konuyla ilgili yazılı kaynaklarda, yapılandırmacı öğretimin beş temel ilkesinden bahsedilmektedir. Yalnız bu ilkeler bir birinden tamamen bağımsız, kesin çizgilerle ayrılmış değildir.

- Öğretimde, öğrencinin önceki bilgilerinin harekete geçirilmesi.
- Öğrencilerin yeni bilgiler kazanması için; öğrenmenin, temel kavramlar etrafında şekillendirilmesi. Yani öğrencilerin “bütünü”, “bütünün parçalarını” ve bu parçalar ile bütün arasındaki ilişkiyi görmelerine yardımcı olunmalıdır.
- Öğrencinin bakış açısının değerlendirilmesi. Yani, verilen yeni bilgi önceden var olanlarla çelişmiyorsa, bu konudaki zihinsel yapı güçlendirilir; çelişiyorsa var olan zihinsel yapının değiştirilip, yeni düzenlemeler yapması ve yeni dengeyi kurması için öğrenciye destek olunur.

- Bilginin uygulanması. Bilginin öğrenciler tarafından uygulanmasına yardım edilmelidir. Bu, öğrencilerin önceki bilgi yapılarına uygun etkinlikler hazırlanarak sağlanabilir.
- Bilginin farkında olunması. Kişinin bir bilgiyi kullanarak bir problemi çözmesi ile kendisini o problemin çözümüne götüren stratejinin ne olduğunu fark etmesi ayrı ayrı şeylerdir. Bu sebeple öğretmen, öğrencilerin sahip oldukları bilginin farkında olmalarını sağlayacak etkinlikler düzenlemelidir.

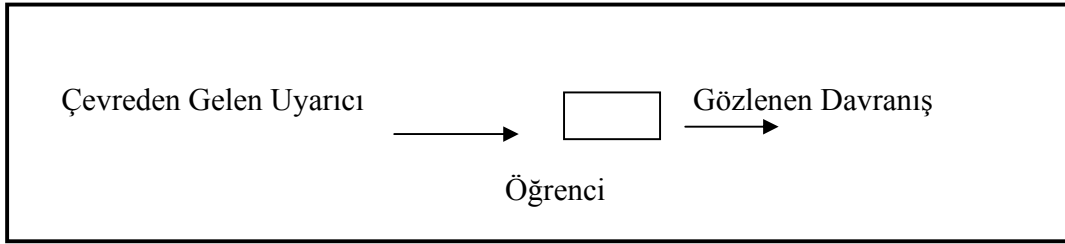
Bu etkinlikler daha çok öğrencilerin geriye dönüp ne yaptıklarını gözden geçirmelerine imkan veren etkinlikler olmalıdır. Örnek olay incelemesi, rol oynama, proje çalışmaları, öğrendiklerini başkalarına öğretme veya yazıya geçirme çalışmaları gibi etkinlikler bilginin farkında olunmasını sağlayıcı etkinlikler olarak sıralanabilir.(Çiçek,2005)

3.1.2. Davranışçı Öğretim Anlayışı

Davranışçı kurama göre öğrenme, bireyin davranışlarındaki gözlemlenebilir bir değişimdir. (Gropper, 1987; Jonassen, 1991a; Jonassen, 1991b)

Bu kurama göre, öğrenciler davranışlarını kendilerine verilen amaçlara ve bu doğrultuda gösterdikleri eylemlerin sonuçlarına göre ayarlamaktadırlar. Bu nedenle, öğrenme, sunulan uyarıcıyla gösterilen davranış arasındaki öğrenilmiş ilişkinin aşamalı olarak güçlendirilmesine, bu da davranışın sonucuna ve çeşitli yollarla pekiştirilmesine bağlı olarak kabul edilmektedir. (Şimşek ve Deryakulu, 1994)

Davranışçı kuram öğrenmeyi açıklarken öğrencinin zihinsel etkinliklerine pek yer vermemekte, buna gerekçe olarak da zihinsel etkinliklerin dışardan yeterince gözlemlenemiyor olmasını göstermektedir. Öğrenme sürecinde öğrencinin zihinsel etkinliklerini dışlayan bu kuram, temel ilgisini istenilen davranışların öğrencide oluşmasını sağlayacak dış çevrenin (öğretim ortamları, materyalleri ve stratejileri) düzenlenmesi üzerinde yoğunlaştırmıştır. Şekil 1 'de davranışçı kuramın öğrenmeyi açıklayışı bir "kara kutu" benzetmesiyle temsil edilmiştir. Bkz şekil 1.

Şekil 1 : Davranışçı Kurama Göre Öğrenmeyi Açıklayan Kara Kutu Benzetmesi (Driscoll 1994,)

Davranışçı kurama dayalı öğretimde çoğunlukla öğrenci özelliklerinin belirlenmesi, gereksinim saptama, davranışsal amaçların yazılması, içeriği sunma, mutlak değerlendirme ve geribildirim (pekiştirme) verilmesi döngüsü izlenir. (Cooper, 1993)

Davranışçı öğretim uygulamalarında, öğrencilerin öğrenirken hangi etkinliklerde bulunacakları da önceden onlar adına ama öğretmen ya da uzmanlar tarafından kararlaştırılır (Şimşek ve Deryakulu, 1994). Burada temel amaç, öğrenciyi, sunulan önemli uyarıcıları algılamaya dışardan yönlendirmektir. Bu etkinlikler öğrencilerin algılamasını sağlamak üzere belirli tepkilerin gösterilmesini gerektirir ve öğrencinin istenen davranışları kazanmasını kolaylaştırma işlevi görürler. Bununla birlikte, davranışçı etkinliklerle sağlanan algılamanın düzeyi, öğrencilerin önceki bilgi ve deneyimlerine ulaşmalarını pek gerektirmez ya da çok az gerektirir.

Bu etkinlikler, daha çok yeni karşılaşılmış bilgilere ilişkin algılama yapılmasını gerektirdiği için oldukça düşük ya da yüzeysel uyarıcılar olarak kabul edilmektedir (Jonassen, 1988).

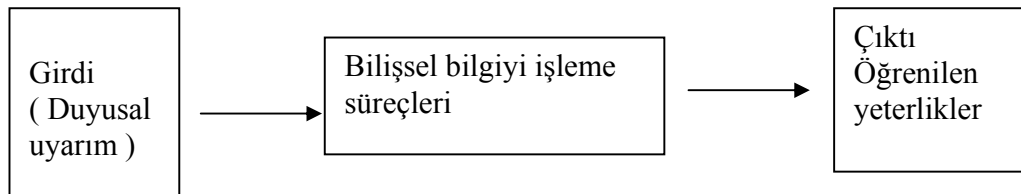
Yeni karşılaşılan bilgilerin geçmişte öğrenilenlerle yeterince ilişkilendirilmeden yüzeysel olarak işlenmesi ise, bu bilgilerin ancak sunulduğu biçimiyle öğrenilmesine neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bilgilerin kalıcılığının sağlanması ve farklı bağlamlara transferinde ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır.

3.1.3. Bilişsel Öğretim Anlayışı

Öğrenmenin nasıl gerçekleştiğine ilişkin daha farklı bir görüşe sahip olan bilgi işlemeye dayalı bilişsel öğrenme kuramının savunucuları, davranışçı kuramı temel alan öğretim uygulamalarında, öğrencilerin önceden belirlenmiş etkinlikler sırasında sık tepki vermek zorunda bırakılmalarının öğrenmeye etkin katılım olarak değerlendirilemeyeceğini düşünmektedirler. Bu tür etkinliklerde öğrencinin hangi davranışta (tepkide) bulunacağı, hangi bilgiler (uyarıcılar) üzerinde odaklanacağı ve bu bilgileri nasıl işleyeceği öğrenci tarafından değil, öğretimi ya da öğretim materyallerini tasarımıyan kişiler tarafından kararlaştırılmıştır. Bu ise, her öğrencinin bireysel özellikleri ve geçmiş deneyimleri çerçevesinde gösterebileceği farklı zihinsel işleme çabalarını engelleyerek, öğrencilerin öğrenmeye katılımını yalnızca önceden başkaları tarafından belirlenmiş etkinliklerin gerçekleştirilmesiyle sınırlamakta, dolayısıyla öğrencilerin öğrenmeye etkin katılımını azaltıp, onları zihinsel açıdan edilgenleştirmektedir.

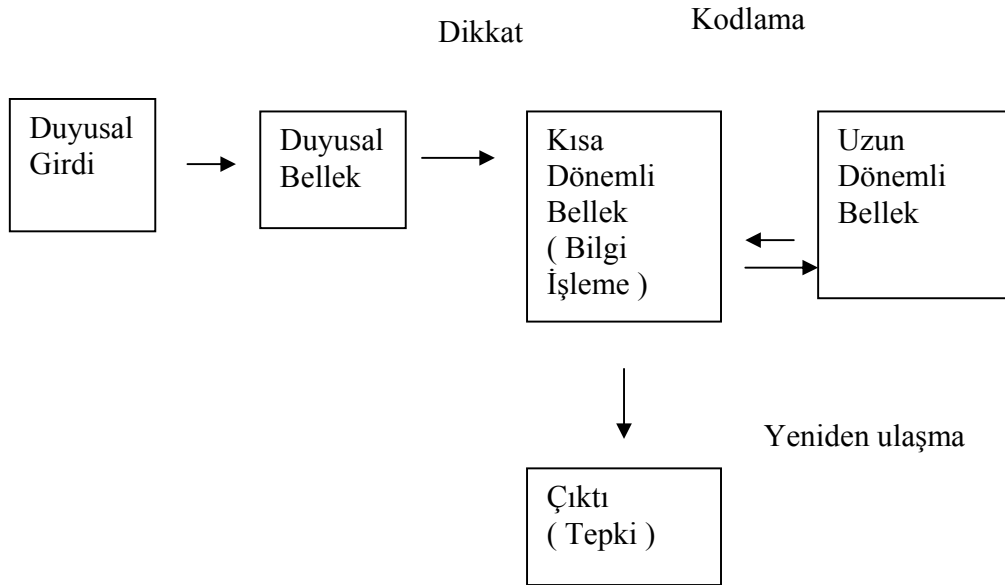
Bilgi işlemeye dayalı bilişsel kurama göre öğrenme, dışsal uyarıcıların içsel ya da zihinsel süreçlerle işlenmesi yoluyla oluşmaktadır. Bu kurama göre, dış çevreden duyu organları aracılığıyla algılanan bilgiler, zihinde tıpkı bir bilgisayarın verileri işlemesi gibi işlenmektedir. Şekil 2'de bilgi işlemeye dayalı bilişsel kuramın öğrenmeyi açıklamada kullandığı bilgisayar benzetmesi temsil edilmektedir. Bkz şekil 2 .

Şekil 2 : Bilişsel Kurama Göre Öğrenmeyi Açıklayan Bilgisayar Benzetmesi
(Driscoli, 1994)

Bilgi işlemeye dayalı bilişsel öğrenme kuramına göre, öğrenciler, öğretim sırasında kendilerine sunulan uyarıcılara edilgen biçimde tepki vermek yerine, etkin araçlarla sunulan bilgilere dikkatini verme, yeni bilgilerle ilgili olarak önceden edinilmiş bilgileri bellekten çağırma, yeni ve eski bilgileri ilişkilendirerek yapısal açıdan yeniden düzenleme ve daha sonraki öğrenmelerde tekrar kullanmak üzere bu yeni yapıyı kendilerine özgü yöntemlerle belleğe kodlayarak öğrenmektedirler (Jonassen, 1988).

Bu kuramda öğrenmenin nasıl gerçekleştiğinin açıklanışında insan belleği duyuşsal bellek, kısa-dönemli bellek (çalışan bellek), uzun-dönemli bellek gibi bazı bölümlere ayrılarak kavramsallaştırılmaktadır. Şekil 3'te bilişsel kurama göre bilgilerin bellekte nasıl işlendiğini gösteren bir modele yer verilmektedir. Bkz şekil 3.

Şekil 3: Bilişsel Kurama Göre Bellekte Bilginin İşlenişini Yansıtan Bir Model (Driscoli, 1994).

Duyusal bellek, duyu organları aracılığıyla dış çevreden algılanan bilgilerin çok kısa bir süre için tutulduğu bellek bölümünü nitelemektedir. Bireyin dış çevreden algıladığı her bilgi bellekte işlenmemekte, bunun yerine bireyin seçici dikkati devreye girerek algılanan bilgiler içinden yalnızca dikkati çekenler ya da belirli bir amaç doğrultusunda önemli bulunanlar duyusal bellekten kısa-dönemli belleğe aktarılmaktadır.

Kısa dönemli bellek, yeni karşılaşılan bilgilerle önceden öğrenilmiş-bilgilerin ilişkilendirildiği ve yapısal açıdan yeniden düzenlendiği bellektir. Kısa-dönemli bellekte gerçekleşen bilişsel işleme öğrencinin duyu organları aracılığıyla algıladığı ham bilgilerin (information) anlamlı bilgi (knowledge) haline burada getiriliyor olması nedeniyle oldukça önemlidir.

Uzun dönemli bellek ise, anlamlı olan bilgilerin kalıcı biçimde saklandığı bellektir. Burada, kalıcı biçimde depolanmış olan bilgiler içinden yeni karşılaşılan bilgilerle ilişkili olanlar kısa-dönemli bellekte gerçekleşen bilişsel işleme etkinlikleri sırasında çağrılarak kullanılmakta ve daha sonra oluşturulan yeni bilgi yapısı uzun-dönemli belleğe kodlanmaktadır.

Bilgi işlemeye dayalı bilişsel kuramı temel alan öğretim uygulamalarında da öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek için öğrenci davranışlarındaki değişimler gözlenmektedir. Ancak, bu yalnızca öğrenci davranışının ardında yatan zihinsel işleme etkinliklerinin sonucunda oluşan bilgi yapısındaki değişimlerin bir göstergesi olarak ele alınmaktadır.

Her ne kadar, bilgi işlemeye dayalı bilişsel öğrenme kuramı öğrenmede öğrencinin zihinsel bilgi işleme etkinliklerini ön plana alarak davranışçı kuramdan oldukça farklı bir bakış açısı sergilese de, temelde her iki kuram da bilgi ve bilmeye ilgili nesnelci görüşün varsayımlarını benimsemektedir. Bilgi işlemeye dayalı bilişsel kuramı benimseyen öğretim uygulamalarında da nesnel bir gerçekliğin var olduğuna inanılmakta, bu nedenle davranışçı kuramda olduğu gibi amaç ve görev çözümlemeleri yoluyla öğrencilere öğrenmeleri gereken bilgiler olarak aktarılmak üzere bu nesnel gerçeklik temel alınmaktadır (Jonassen, 1990). Ayrıca, bu kurama dayalı öğretimde görev çözümlemeleri yoluyla öğrencinin öğrenme görevini başarabilmesi için

hangi zihinsel etkinlikleri, hangi sıra ile göstermesi gerektiği de önceden belirlenmekte, görev parçalara ayrıştırılarak ve basitleştirilerek öğrenme kolaylaştırılmaya böylece daha etkili ve verimli hale getirilmeye çalışılmaktadır (Jonassen, 1991a; Jonassen, 1991 b). Dolayısıyla, öğrenme sırasında her öğrenci kendine özgü birtakım bireysel bilgi işleme etkinliklerini kullanabilme olanağı bulsa da, sonuçta öğrencilerde oluşması beklenen öğrenme ürünleri yine her öğrenci için aynı gerçeklik ya da bilgilerin aynı biçimde kazanılmasını kapsamaktadır.

3.2.AKTİF ÖĞRENMENİN ÖZELLİKLERİ

Aktif öğrenme 21.yüzyılda eğitim ve öğretim dünyasının üzerinde en çok çalışması gereken yaklaşımlardan biri olduğu için Aktif öğrenme modeli günümüz öğretim ortamlarının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Bilgi çağının getirdiği, bilgiye ulaşma kolaylığı toplumların dikkatini bilginin nasıl kullanıldığının önemine yöneltmiş, öğrenmeyi öğrenmenin yani öğrenme sorumluluğunu başkaları yerine öğrenenin almasını, dolayısıyla herkes için hayat boyu öğrenmenin önemini vurgulanmasına neden olmuştur.

Eğitim ve öğretim yaşantısında devrim yaratan Aktif öğrenmenin özellikleri şunlardır :

Aktif Öğrenme beynin düşünme yapısına uygundur.

- Aktif öğrenmenin büyük ilgi görmesi ve üzerinde çokça çalışılan konulardan biri olmasının nedenlerinin başında , özellikle beynin düşünme kimyasının çözülmesi gibi alanlarda ortaya çıkarılan araştırma bulguları gelir.Bu bulgular aktif öğrenme yöntemlerinin beynin düşünme ve işlevine uygun olduğu gerçeğini göstermektedir.Bununla beraber aktif öğrenmenin en önemli düşüncelerinden biri öğrenmenin birikimli bir süreç olduğudur. Öğrenme dediğimiz şey aslında var olan bilgi dağarcığımızla yeni karşılaştığımız bilgiler arasındaki ilişkiyi sorguladığımız ve yeni anlamlar çıkardığımız noktadır.

İnsan beyni , yapısı itibariyle gelen her veriyi sürekli sorgulayıp sonuçlar üzerinden verilerini geliştiren bir biçimde çalışır.Yani beyin kendisine gelen her veriyi aynen alıp kullanmaz onun üzerinde çalışır bilgiyi işler. Bu işleme süreci devam ederken aynı zamanda beyin dışarıdan

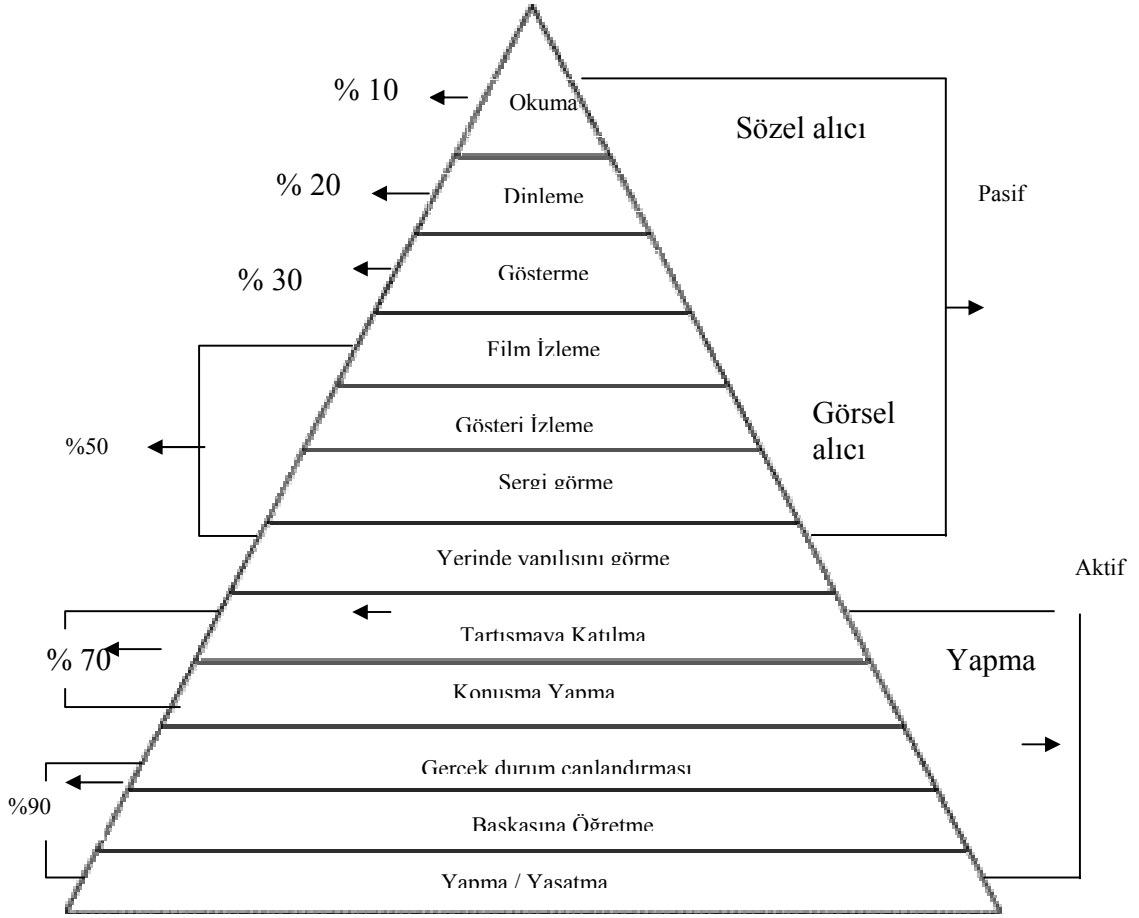
gelen farklı uyarıcıları da alır ve onları da algılar. Beynin karmaşık yollarla öğrendiği gerçeği , eğitim ve öğretim ortamlarının da paralel biçimde düzenlenebileceği sonucunu ortaya koymaktadır.Beynin aldığı verileri işleyerek ona yeni anlamlar yüklüyor olduğu gerçeği , aktif öğrenmenin temel şartı olan “öğrenen kişinin tüm zihinsel yeteneklerini kullanması” zorunluluğu ilkesi ile bağlantılıdır.

• **Aktif Öğrenme bireylerin kendine özgü potansiyellerinin gelişimini destekler.**

Bireylerin zihinsel yapılarını düzenleme sürecinde en çok etkili olan faktörler bireylerin ilgi , ihtiyaç ve yeteneklerdir. Her bireyin farklı düşünce biçimine farklı ilgi, ihtiyaç ve yeteneklere sahip olduğu gerçeği , öğrenme süreçlerinin de bu doğrultuda farklı yaklaşımlarla zenginleştirilmesi gerçeğini doğurmaktadır.

Zengin öğrenme etkinlikleri öğrencilerin her birine farklı düşünme deneyimleri sunar ve bu deneyimlerde bireyler kendi zihinsel yapılarını etkin hale getirirler. Bu da öğrencilerin hatırd tutma becerilerine olumlu katkılar sağlar.

Dr.Mc Neil ve Wiles’ın hatırd tutma konusunda yaptığı bilimsel araştırmalar (1990) anlatım yöntemlerinin hatırd tutma bakımından % 5, Okuma yönteminin % 10 , İşitsel materyaller kullanma yönteminin %20 , gösterme yönteminin %30 , görsel materyal kullanma ve bu materyalleri yorumlama yönteminin % 50 , tartışma yönteminin %70, yaparak öğrenme yönteminin %75 , öğrendiklerini farklı biçimde kullanma ve başkalarına öğretme yönteminin de %90 oranda etkiye sahip olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Şekil 4:Hatırda tutma konusunda insan yapısının algılama biçimleri
Dr Mc Neil, Wiles ,1990.

• **Aktif öğrenme yaklaşımı , bilgi ve teknoloji dünyasının farklı nitelikteki bireylere duyduğu ihtiyacın farkında olarak ,bireyleri geleceğe daha donanımlı hazırlama noktasında bireylerin bütün alanlarda gelişimini desteklemektedir.**

Geleneksel öğretim yöntemlerinin aksine öğretme; bilgiyi doğrudan aktarmak değil, öğrenenin öğrendiğinden anlam çıkarmasını kolaylaştırmaktır. (Witrock,1997)

Öğrenme sorumluluğunu alan ,kendi öğrenme sürecini düzenleme çabası içinde olan , bilgiyi düşünme becerilerini kullanarak üreten, sorun çözebilen bilgi ve teknoloji okuryazarı bireyler , modern çağda nitelikli bireyler olarak ön plana çıkacaklardır. Bu bireyler elbette binlerce bilgi yığını ezberleyerek başarıya ulaşmayacaktır. Onları başarıya götüren en önemli nokta,onların

ihtiyaç duydukları öğrenmeleri kendi başlarına yapabilecek olmaları ve girişimcilik yanlarının gelişmiş olmasıdır.

- **Aktif öğrenme bireylerin öğrenme düzeylerini yükseltmemeleri adına olumlu artıları olan bir yaklaşımdır.**

Aktif öğrenme temelli yapılan öğretim faaliyetlerinin, öğrencilerin öğrenme düzeylerine önemli ölçüde katkılar sağladığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Prof Dr Kamile Açıkgöz'ün yaptığı araştırmalar sonucunda aktif öğrenme öğretim yöntemleri ile hazırlanan öğrenme deneyimlerinin öğrenci başarısına olan etkisini değerlendirmiş farklı sınıf düzeylerinde yaklaşık 100 den fazla araştırma sonucunu da dikkate alarak bu sonuçların %90'ında aktif öğrenmenin öğrenci başarısı üzerinde olumlu katkılarının olduğu tablosunu ortaya çıkarmıştır. (Açıkgöz , 2002) .

- **Aktif Öğrenme sürecini destekleyen gelişim alanlarına da olumlu katkılar sağlar. Aktif öğrenme temelli öğrenme deneyimleri öğrencilerin bireysel potansiyellerinin geliştirilmesini destekler.**

Aktif öğrenme yöntemleri öğrencilerin zihinsel becerilerinin geliştirilmesine imkan verirken aynı zamanda sağladığı öğrenme deneyimleriyle öğrencilerin bu beceriler kullanmasını öğreten etkinliklerdir.(Marzano, 1997)

Akademik başarı her eğitimcinin istediği hedeftir. Fakat akademik başarı kadar öğrencilerde öğrenme , düşünme, iletişim kurma, öz güven gibi becerilerin gelişiminin desteklenmesi de aynı derecede önemlidir.

Aktif öğrenme temelli hazırlanan öğretim etkinlikleri öğrencilerin kendini ifade edebilme , iletişim kurabilme,sıra dışı düşünme , eleştirel düşünme, öz güven gibi pek çok becerilerin gelişiminde de katkıda bulunur. Bunlara ek olarak aktif öğrenme yöntemleri ile işlenen dersler de sınıf yönetimi ve kaygı düzeyi sorunları en alt düzeylere inerken , dersler katılım düzeyi de buna bağlı olarak yükselmektedir.

- **Aktif Öğrenme Temelli Öğretim sürecinde bilgi ,öğrencilere bildiği kavramlar ve deneyimler çerçevesinde sunulur.**

Öğrencilerin öğrenme güçlüğü yaşamalarının temeli çoğu zaman bilginin , öğrencinin bildiğinden farklı bir biçimde öğrenciyle karşı karşıya getirilmesidir. Aktif öğrenme derslerinde bilgi yaşamın içinde kesitlerle öğrencilerin karşısına çıkar .Bazen bir olay, bazen bir deneyim, bazen bir nesne öğrencilere öğrenmenin kapılarını açar.Bu sayede öğrenci deneyimlerinden ve önceden gördüklerinden gerçek yaşamdan kopuk bilgilerle uğraşmaz yeni karşılaştığı bilgiyi beyinde var olan şemalara ekler.

Aktif öğrenme ortamlarında öğrenmenin oluşumunu destekleyen en önemli kavram meraktır. Öğretmenler öğrencilerin meraklarını harekete geçirecek farklı yöntemler ve dikkat çekme etkinlikleri ile öğrencilerin kavramlar ve yeni bilgilerle tanışmasını sağlarlar. İşte bu, öğretme kavramından öğrenme kavramına geçişin en önemli anahtarıdır.

- **Aktif Öğrenme temelli öğretim sürecinde öğrenciler öğrendiklerini kullanarak bilgiyi yeni formlara dönüştürürler.**

Geleneksel öğretim yöntemleri öğrenciye öğrendiklerini kullanması fırsatını vermez. Öğrenci öğrendiklerini yalnızca sınavlarda kullanır ve ihtiyacı bitince unuttur. Aktif öğrenme süresini yaşayan öğrenciler ise öğrendiği her bilgiyi kullanır ve bilgiden hareketle yeni ürünler hazırlar.

Aktif Öğrenme yöntemlerinin kullanıldığı derslerde öğrencilere bireysel potansiyellerini zorlayan deneyimlerde sunulur. Bu deneyimler bilinçli olarak bireyi üst düzey düşünmeye sevk ederek kapasitesinin gelişmesine katkılar sağlamaktadır.Bu uğraştırıcılık gerektiren çalışmalar öğrencilerde merak ve ilgi uyandırırken anlamlı ve işlevsel öğrenme deneyimlerine de yol açabilir.

- **Aktif Öğrenme ortamlarında gerçekleşen etkileşim ,öğrenme ortamında bulunan bireyleri ve beyinleri geliştirir.**

Aktif Öğrenme ortamlarında etkileşim esastır. Çünkü etkileşim bireylerin toplumsal gelişimi açısından önemli bir kavramdır. Aktif Öğrenme temelli hazırlanan derslerde kullanılan öğretim yöntemleri çoğunlukla öğrencilerin birbirleriyle etkileşimine imkan tanıyan yöntemlerdir. Bu yöntemler öğrencilerin birbirlerinden öğrenmesine de katkı sağlamaktadır. Bilimsel araştırmalar etkileşime dayalı öğretim etkinliklerinin bireylerin beyinlerinin işleyişine önemli katkılar sağladığı sonucunu ortaya koymaktadır. (Caine and Caine 1991)

- **Aktif Öğrenme derslerinde öğrencilerin öğrenme sürecinin doğrudan içinde bulunması öğrenci motivasyonuna önemli katkılar sağlar.**

Aktif Öğrenme deneyimlerine katılan öğrencilerin kendini öğrenim sürecinin içinde örmesi öğrencinin öğrenmeye ve kendine bakışını etkiler. Bu etki de öğrencilerin davranışlarına yansır. Öğrenci davranışları yoluyla öğrenme sürecinde bir çabanın içine girer. Bu çaba sonucunda öğrenci ortaya çıkardığı ürünlerle başarının hazzını yaşar ve bu durum öğrencinin motivasyon düzeyini yükseltir.

3.3. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRETMENİN ROLÜ

Öğrenmedeki gelişmeler öğretmen kavramında da değişiklikler yaratmıştır. Aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini uygulayacak öğretmenlerinde yeni bir takım özelliklere sahip olması gerektiği görülebilir. Çünkü, geleneksel öğretim yöntemlerini uygulayan öğretmenlerin öğretimde yeniliğe gidebilmesi için alışıldık kimliklerden sıyrılmaları gerekmektedir.(Çullu, 2003)

Öğrenme yaşantılarının seçimi işini planlamış bir öğretmen, eğitim durumların düzenlenişi sırasında öğretimin etkili olmasında tekniklerin rolünü ve iş görülerini dikkate alarak öğretimin güdümlü ,planlı, programlı ve destekli olmasını sağlamalıdır.

Öğretmen ne öğreteceğinin ve nasıl öğreteceğinin bilincinde olmak zorundadır. Yaratıcılığını kullanarak ,gerekli öğretim yöntemlerini iyi belirlemelidir . Kullanılan öğretim tekniklerinin uygun olması,öğrenme -öğretme sürecinde bir zorunluluktur.Öğretmen , eğitimin duyuşsal boyutuna ne kadar hizmet edebiliyorsa , öğrencisini öğrenme etkinliğine o kadar çok yaklaştırıyor demektir.

Öğretmenlerin çalışmalarını dikkatle planlamaları amaçlarına kısa yoldan verimli bir şekilde ulaşmalarını sağlar. Eğitim ve öğretim işinin de verimli olabilmesi için planlamanın önemi oldukça büyüktür. Göreve yeni başlayan öğretmenler için bu husus oldukça zordur. Dersin işlenişi için gereken sürenin belirlenmesi, dersin dağılmasına ve amaçtan uzaklaşmasına engel olur. Bundan dolayı öğretmen zamanı planlamasına yardımcı olması için planına gereken önemi vermelidir.

Aktif öğrenme temelli ders yapmayı planlayan öğretmenlerin derse başlarken öğrencilerini etkin hale getirmesi önemlidir. Bu nedenle öğretmen öğrencileri birbiri ile tanıştıran arkadaş yapan ,bir yerden başka bir yere hareket ettiren , zihinleriyle bir mücadeleye , uğraşma girmelerini sağlayan ve konu alanı içinde öğrencilerin ilgi alanları oluşturmaların olanak tanıyan başlangıç etkinlikleri hazırlamalıdır. Bunun için de etkinlikler takım ruhu oluşturma ders başında değerlendirme ve öğrenmeye ivedi katılım etkinliklerini kullanmalıdır. Ayrıca sınıftaki ortamı ısıtmak amacıyla ekip oluşturmak ,ders başında değerlendirme yapma ve doğrudan doğruya öğrenmeye katılım tekniklerini kullanmada öğrencilerini etkin kılar.

Öğretmen öncelikle öğrenci beklentilerini karşılamak amacıyla öğrenmeye yönelik sorular sormalı ,daha sonra dersi geliştirmek için öğrencinin ilgisini çekmeli , daha sonra anlama ve kalıcılığın artmasını sağlamalı , ayrıca öğrencilerin derse katılımına ve güdülenmesine yardımcı olmalıdır. Öğrencilerin der öncesinde hazırlık yapması istenerek sınıf içi öğretim etkili kılınmalıdır.

Aktif öğrenmenin uygulandığı bir sınıfta aktif öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenci katılımının göz önünde bulundurulması hatta tartışmaları yapılandırabilecek ve ders sırasında

öğrencilerden çeşitli şekillerde cevap alınabilecek yollardan bazıları öğrenci çiftleri oluşturma, paneller düzenleme, oyunlar oynatma, alt grup tartışmaları açma ve oy verme olarak sayılabilir. (Şahinel , 2003)

Aktif öğrenmede, öğretmene geleneksel olarak yüklenen rehberlik, güdüleyicilik, liderlik, öğretim uzmanlığı, konu alanı uzmanlığı , vb. rolleri sürmektedir. Ancak bu rolleri oynayış şekli değişmiş ve bazı yeni roller ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda ortaya çıkan başlıca öğretmen rolleri: (Açıköz 2000)

- Kolaylaştırıcılık
- Araştırmacılık
- Tasarımcılık

3.3.1. Kolaylaştırıcılık

Aktif öğrenmede öğrenme süreciyle ilgili kararları öğrenciler almaktadır. Kuşkusuz, bir kişinin acemisi olduğu ya da fikri olmadığı konularda doğru kararlar alması çok zordur. Dolayısıyla öğrencilerin rehberliğe ve yardıma ihtiyacı olacaktır. Öğretmenin görevi, gereksinim duyduğu yerde öğrenciye yardım etmek ve onun öğrenmesini kolaylaştırmaktadır.

Yardımanın biçimi de önemlidir. Öğretmen öğrenciye seçenekleri sunarak ya da öğrencinin onları görmesini sağlayarak konuyu basitleştirici sorular sorarak, onu konuyu kavrayacak biçimde düşündürerek yardım edebilir. O artık sınıfın önünde durup sınıfa hükmeden kişi değil öğrenme sürecini öğrencilerle paylaşan aralarda dolaşarak gereksinim duyanlarla ilgilenen kişilerdir. Bunu öğrencilerin özerkliğini zedelemekten yani onların kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu taşımalarına ve kendi ayakları üzerinde durmalarına özen göstererek yapar.

Öğretmen öğrencilerin üst düzey öğrenmelerini gerçekleştirmesine, bilgiyi uygulamasına, problem çözmesine, kavramasına yardım eder. Bazen, öğrenciler karmaşık bir öğrenme işiyle boğuşurken tıkanırları yerde bir kaynak ya da bir başka çözüm yolunu denemelerini önererek devreye girer. Kimi durumlarda sınıftaki kuralları hatırlatmak zorunda kalabilir.

Bir uzmanın rehberliği olmaksızın çok az öğrenci uygun yolları izleyerek belli bir sürede belli öğrenmeleri gerçekleştirebilir. Öğretmen bu süreci kolaylaştıran kişidir. Öğretmen, hem öğrencinin bağımsız öğrenmeyi gerçekleştirmesini sağlar hem de onun nasıl yapılacağını öğretir. Aktif öğrenme, öğrencilere aktif olarak öğrenmeleri söylenerek gerçekleşmez. Öğrencilerin onu yaşamalarını sağlamak gerekir. (Açıkgöz ,2003)

3.3.2. Araştırmacılık

Bilginin çok hızlı değiştiriyor olması her meslek insanının sahip olması gereken araştırma ve kendini gerçekleştirme becerilerini öğretmenler için daha da önemli duruma getirmektedir. Öğretmenler yalnızca konu alanındaki yenilikleri değil aynı zamanda öğretim alanındaki yenilikleri de izlemek zorundadır. Hatta , öğretim becerileri ve öğrenciler hakkında bilgi sahibi olmak , alan bilgisinden daha önemli görölmektedir. (Adams and Hamm ,1994)

Eğer eğitim sistemleri, yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirecekse öğrencilerin bu konuda iyi modellere gereksinimi olacaktır. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme becerilerini kazanabilmeleri için öncelikle öğretmenlerin yaşam boyu öğrenen kişiler olması gereklidir. Yapılan araştırmalar da kaliteli öğretmenlerin kendilerini geliştirecek bilgi ve yaşantıların arayışı içinde olduğunu ortaya koymuştur. (OECD,1994)

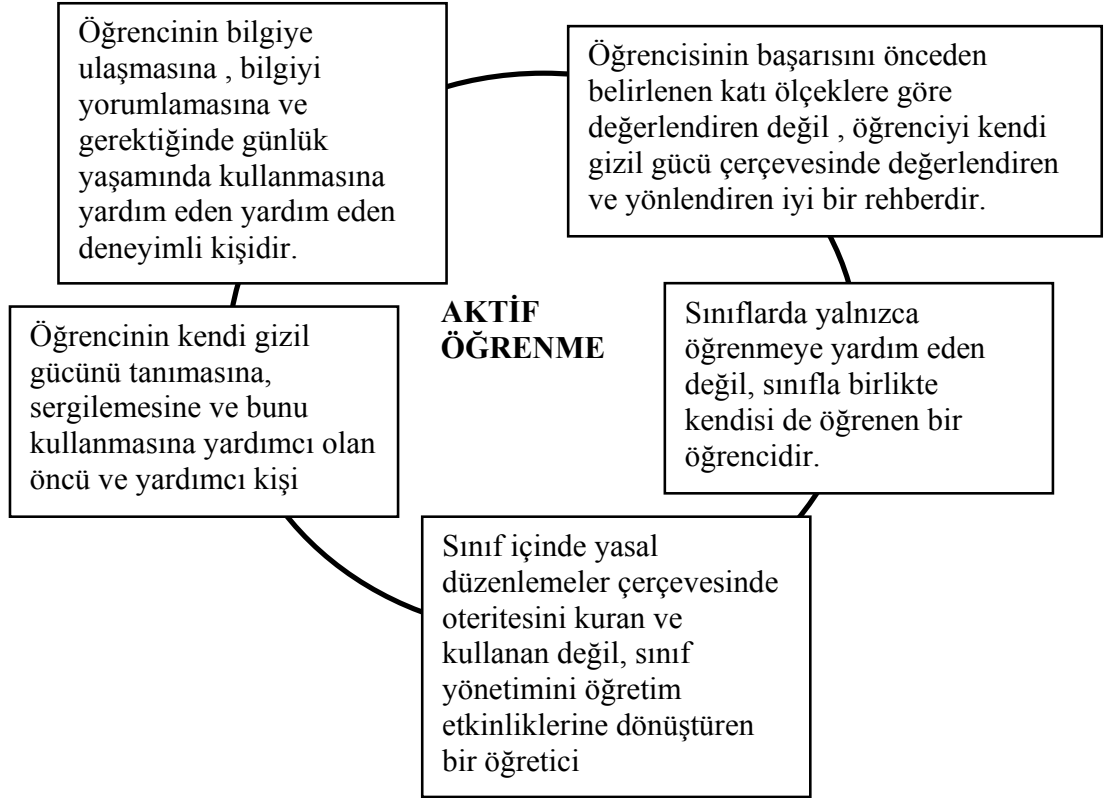
Öğretmenler yenilikleri sınıflarında uygularken, uygulama sonuçlarını değerlendirirken, karşılaştıkları sorunların çözümü için öneriler geliştirirken bir araştırmacı gibi davranmak zorundadır. Gözlem, hipotez geliştirme, veri toplama, verileri çözümleme,ve sonuçları yorumlama gibi bir araştırma sürecinde yer alan işlemleri yerine getirmek durumundadır.

3.3.3. Tasarımcılık

Öğretmenin kolaylaştırıcılık rolü, anlatıp sınıftan çıkılan bilgi aktarma rolüne göre oldukça zor ve karmaşık bir roldür. Çünkü öğrenene yardım ederken sunulacak önerilen ve her öğrencinin

öğrenmesinin kolaylaştırmasının nasıl yapılacağı oldukça yaratıcı ve bilgili olmayı gerektirir. Öğretmen, öğrencilere alacakları kararlarla ilgili seçenekleri , bir problem çıktığında onun olası çözümlerini tasarlayıp sunmak , bu nedenle iyi bir tasarımcı olmak zorundadır. (Açıkgöz ,2003)

Sonuç olarak öğretmenlerin öğrenme süreçleri bireyseldir, ama geniş bir eğitimsel, sosyal, politik ve kültürel içeriği vardır. Öğretmenin gelişimi sağlanmadan, öğrencinin gelişimi sağlanamayacağı için öğretmenlerin gelişimine büyük önem verilmelidir. (Niemi ,1997) Bkz şekil 5.

Şekil 5: Aktif Öğretimde Öğretmenin Rolü
Yavuz, 2005.

3.4. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRENCİNİN ROLÜ

Öğrenme kişinin üretkenliği, becerileri alışkanlıkları geliştirmesi ve tutumlarının desteklenmesini kapsar. Öğrenme öğrencinin kendisinin zihinsel katılımı ve kendisinin yapması ile gerçekleşebilir. Öğrenciler sadece sınıfta oturup öğretmeni dinleyerek, daha önceden hazırlanmış ödevleri izleyerek ve soruları cevaplayarak çok fazla öğrenemezler. Ancak öğrendikleri hakkında konuşup, yazıp onları geçmiş yaşantıları ile ilişkilendirdikleri ve günlük yaşantılarına uyguladıkları zaman bunu gerçekleştirebilirler. Öğrencilerin kişisel tecrübelerle edindikleri bilgiler en kolay özümsevenlerdir. Bu nedenle, öğrencinin ön bilgilerini anlamak ve yeni eski bilgileri bütünleştirmek önemsenmelidir. Öğrenme faaliyetleri ve kavramları gerçek hayat tecrübeleri ile birleşince kişisel anlam pekiştirmekte ve öğrenme gerçek bir deneyim haline dönüşmektedir. Kendi kendine öğrenmeyi gerçekleştiren öğrenci hem organizatör hem öğretici hem sorgulayıcı hem de değerlendirici rolünü üstlenebilmektedir.

Eğitimin amacı öğrenmeyi olumlu bir süreç haline getirmek, kendine güveni sağlamak ve öğrenciye daha fazla öğrenmeye yeteneği olduğu kanıtlayarak, öğrendiği materyalin değerli olduğu duygusunu vermektir. Etkin öğrenme ile yapılan eğitimde öğrenme – öğretme sürecinde , öğretmen veya öğrenci ortak bir yaşantı alanında birleştiklerinde öğrenme meydana gelir. Öğrenciler öğrenme öğretme sürecine okuma , yazma , drama , problem çözme ve tartışma gibi , öğretim teknikleri ile katılırlar. Bu da öğrencilerin öğretim materyalini derinine anlamasını ve üst düzey düşünme becerilerini kazandırmayı amaçlar. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin öğrenme çalışmalarıyla bilişsel ilişkiye girmesini sağlar. Bu da bir çok gelişmekte olan ülkede halen uygulanan “hatırla ve kopyala “ diye bilinen ezbere dayalı öğrenme yönteminden uzaklaşmak anlamına gelir.

Öğrencinin etkin hale getirilmesi, öğrenilecek şeyin iyi öğrenilmesini, öğrencilerin öğrenilecek şeyi duyup görerek onunla ilgili sorular sormasını ve başkalarıyla tartışabilecek duruma gelmesini sağlar. Aktif öğrenme, öğrencileri öğrenme sürecine etkin olarak katarak,

motivasyon, ve katılımı artırır. Öğrencileri yarışmaktan çok işbirliği içinde çalışmaya teşvik eder. Bu da sıkça paylaşmayı ve desteği gerektirir. Bu tür öğrenmenin yüksek etkileşimli yapısından dolayı öğrenciler sürekli olarak anında geribildirim verir ve alırlar. (Şahinel , 2003)

Aktif öğrenmede öğrenci, gelenekselde olduğu gibi kendisine aktarılanları alan ve sonra onları tekrarlayan “boş bir kap” ya da edilgin alıcı değildir. Öğrenen, öğretilenleri aynen almaz, tersine onları kendine özgü stratejilerle işleyip yeniden üretir. Kuşkusuz, bunu yapmak, öğrenme gibi ciddi bir sürecin sorumluluğunu taşımak kolay değildir. Aktif öğrenenlerin bazı özelliklere sahip olması , değilse de aktif öğrenme uygulamaları sırasında bunları kazanması gerekir.

Marzano'nun (1991) üretken zihnin alışkanlıkları olarak önerdiği

- Öz düzenlemeli
- Eleştirel
- Yaratıcı düşünme ve öğrenme becerileri

aktif öğrenenlerin özümsemesi gereken başlıca işlevler arasında yer alır.

Öz düzenlemeli düşünen ve öğrenen, kendi düşünmesinin farkındadır.; plan yapar, gerekli kaynakları bilir, dönütlere duyarlıdır ve eylemlerinin etkililiğini değerlendirir.

Eleştirel düşünen ve öğrenen ise doğrudur, doğruluk arar; nettir , netlik arar ; açık düşüncelidir , zorlamaları sınırlandırır , gerektiği zaman tavır alır, diğerlerinin duygularına ve bilgi düzeylerine duyarlıdır.

Yaratıcı düşünen ve öğrenen; yanıtı da çözümü net olmayan işlere girer, bilgi ve yeteneklerinin sınırlarını zorlar, kendini değerlendirme standartlarını üretir, güvenir ve sürdürür, durumlara alışılmışın dışında bakma yolları üretir.

Aktif öğrenen öğrencilerin öz düzenlemeli, eleştirel ve yaratıcı düşünme ve öğrenme süreçlerini sergilemeleri beklenir.

Ayrıca aktif öğrenmede öğrenen gelenekselde olduğu gibi yalnızca konuyu tekrar edecek kadar öğrenmekle kalmaz. Onu nerede kullanabileceğini tasarlar , niçin onu öğrendiğini bilir.Kendi öğrenmesini inceler. İyi ve kötü olduğu noktaları keşfetmeye çalışır.

Aktif öğrenmede öğrenciler; birbirleriyle etkileşimde bulunur, sorunlarını ve bilgilerini birbirleriyle paylaşır, bir öğrenmeyi gerçekleştirebilmek için araştırır, düşünür ve keşfeder.

Özetle aktif öğrenme esnasında öğrenci şunları yapar : (Yavuz , 2005)

- Olası hedef ve etkinlikleri düşünür .
- Bireysel öğrenme hedeflerini seçer.
- Kendine güvenir ve güvenini artırır.
- Öğrenme etkinliklerini seçer ve planlar.
- Kendisini motive eder.
- Uygun bir başlama stratejisi vardır; dikkatini toplar.
- Önceki öğrenmelerini kullanır.
- Okur, dinler, analiz eder.
- İlişkiler kurar, şema oluşturur.
- Yeni bir durum için olası uygulamaları düşünür , uygular.
- Öğrendiklerini kendi cümleleri ile ifade eder.
- Yeni bir strateji dener.
- Başarmak için olası durumları düşünür.
- Öğrenme sürecini değerlendirir.
- Kendi performansı hakkında karar verir.

3 . 5. AKTİF ÖĞRENMEDE SORU SORMA

Soru sorma düşünmeyi ateşleyen bir yöntem olarak kabul edilir. İnsanların düşünmesi, daha çok kafalarında soru oluşturarak meydana gelmektedir.(Ünsal , 2002)

Soru sormak her türlü öğrenmenin başıdır. Zihninde her hangi bir konu hakkında soru oluşturan kişi, artık meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış demektir. Ona , rasyonel ve bilimsel yolla soruya cevap arama yolu öğretilirse , o problemi güzel bir metotla çözebilecek demektir. Soru her zaman öğretimdeki temel iletişim araçlarından biri olmuştur (Ergün ve Öztaş, 1997)

Soru ,aktif öğrenme uygulamalarının da vazgeçilmez araçlarından biridir. Bunun nedeni – sorunun uygun biçimde sorulması koşuluyla sağlayabileceği olumlu etkilerin yanı sıra – öğrenciyi zihinsel olarak aktifleştiriyor , aktif öğrenmeyi ve aktif düşünmeyi teşvik ediyor olmasıdır.Dikkat edilirse bu durum , aktif öğrenmenin en önemli iki koşulundan birinin, karmaşık zihinsel süreçlerin kullanımının yerine getirilmesi demektir.(Açıkgoz ,2003)

Sorular, bunu hem bilişsel hem biliş üstü strateji rolü oynayarak gerçekleştirir.Etkili soru sorma etkili düşünmeyi gerektirdiği ve kavramayı kolaylaştırdığı için bilişsel strateji rolündedir.Aynı zamanda kavramayı yönetmede ve yoklamada kullanıldığı için de biliş üstü strateji işlevi görmektedir. Soru sormanın öğrenme malzemesinin aktif olarak işlenmesinde önemli bir rolü vardır. (Wong, 1985)

3.5.1. Soruların Etkililiği

Genel olarak bakıldığında ,uygun özellikleri taşıyan ve uygun biçimde sorulan soruların sağlayabileceği başlıca yararlar şunlardır: (Gall,1987)

- Soru sormak ya da sorulan soruları yanıtlamak öğrenciyi düşünmeye yöneltir, zihinsel olarak aktifleştirir.

- Sorular , öğrencilerin ilgisini çekmede ve yaratıcılığı teşvik etmede kullanılabilir.
- Sorulara verdikleri yanıtlar, öğrencilerin; düzeyi,gelişme hızı ve yönü hakkında bilgi verir.Böylece öğrencilerin güçlük çektikleri , yardıma gereksinim duydukları noktaları saptayıp eksiklerin giderilmesinde yardımcı olabiliriz.
- Yazılı ya da sözlü anlatımdan sıkılan öğrencilere konuşma fırsatı verir.
- Soru sorma ve soruları yanıtlama genelde öğrenci başarısını artırmaktadır.

Soruların etkililiği öğrencilerin yetenek , önbilgi , yaş vb. özellikleri , içerik, soru sorma ve yanıtlama koşulları vb. bir çok değişkenden etkilenmektedir. Hamilton'ın (1986) araştırması, bu açıdan ilginç sonuçlar sunmaktadır. Bu çalışmada , parça içi uygulama sorularının üniversite öğrencilerinin kavram öğrenmesi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Okudukları parçadaki kavramları öğrenme düzeyi bakımından , parça içinde yar alan sorular üzerinde çalışan grupların çalışmayanlardan farklı olmadığı görülmüştür. Araştırmacı, bu durumun uygulama sorularının parçayı okuyarak kavram öğrenmeye uygun olmaması nedeniyle ortaya çıktığını düşünmektedir.

3.5.2. Soru Düzeyleri

Soru düzeyi , bir soruyu yanıtlamak için gerekli bilişsel süreçlerin karmaşıklık derecesi ile ilgilidir. Öğrenilenlerin tekrarlanmasını gerektiren sorular basit, bunun ötesine geçen , öğrenilenler hakkında düşünmeyi, akıl yürütmeyi gerektiren sorular karmaşıktır. Karmaşık düşünme ,aktif öğrenmenin vazgeçilmez koşullarından biri olduğu için , soruların düzeyi aktif öğrenme ortamlarında özel bir önem kazanmaktadır.

Soru sormada soru düzeyleri özel bir önem taşımaktadır. Çünkü yapılan araştırmalar, üst düzey soruların bilgiyi işleme sürecini derinleştirdiğini ortaya çıkarmaktadır. Matematik parçasını okuduktan sonra ; a) tanım , b) hesaplama , c) model sorularının etkilerini inceleyen araştırması bu açıdan dikkat çekicidir.Tanım soruları, parçadaki formülleri yazmayı; hesaplama soruları , formülü kullanarak istenen değerleri bulmayı; model soruları ise ,

parçadaki kuralı uygulayarak yeni bir problemi çözmeyi gerektirmektedir. Gruplardan, bir parçayı okuyup arkasından yukarıdaki üç grup sorudan biri üzerinde çalışmalarını istenmiş ve altı parça sonra hepsine her tür soru bulunduran bir test uygulanmıştır. Çözümlenmeler tanım grubunun, tanım; hesaplama grubunun, hesaplama sorularında ;model grubunun ise ,bütün sorularda başarılı olduklarını ve parçalar arasındaki geçişlerde diğerlerinden daha az süre kullandıklarını göstermiştir. Mayer ,1975)

Soruların düzeylerine göre sınıflanmasında en yaygın olarak kullanılan sınıflama, Bloom ve diğerlerinin (1956) bilişsel alana giren eğitimsel hedefler için yaptıkları aşamalı sınıflamadır. Bu sınıflamada , eğitimsel hedefler ve sorular basitten karmaşığa doğru dizilebilmektedir. Buna göre, en basit hedefler / sorular bilgi, en karmaşık hedefler / sorular ise değerlendirme düzeyinde yer almaktadır. Tablo II bu sınıflamada yer alan aşamalarla ilgili kısa açıklamalar ile öğrenci davranışı ve soru örnekleri yer almaktadır.

Tablo 3.5.2.1. : Bloom ‘un Bilişsel Alan Sınıflamasına göre Soru düzeyleri

Kategori	Tanımı	Davranış Örnekleri	Soru Örnekleri
Bilgi	Öğrenilenlerin aynen ya da çok az farkla yinelenmesi	Hatırlama, tanıma,teşhis etme, tanımlama, listeleme, betimleme, adlandırma	Sarılık hastalığının belirtileri nelerdir? Kuvvet ne demektir? Birinci Dünya Savaşı hangi tarihler arasında olmuştur ?
Kavrama	Öğrenilenlerin anlaşılması, öğrenen tarafından özümsemesi ,	Karşılaştırma, tartışma, dönüştürme, yorumlama,	Yazarın vermek istediği mesaj nedir? Isı ile sıcaklık

Tablo 3.5.2.1. : Bloom ‘un Bilişsel Alan Sınıflamasına göre Soru düzeylerinin devamı

	başka bir biçimde sokulması	açıklama, özetleme, örnek verme,	arasındaki farka bir örnek veriniz.
Uygulama	Bir ilkenin, kavramın, öğrenilenlerin yeni durumlarda uygulanması ve kullanılması	Çözme, uygulama,yapma gösterme, kullanma , aktarma, genelleme, geliştirme	Yukarıda verilen sözcüklerle kurallı bir cümle oluşturunuz. Problemin çözümü nedir?
Analiz (Çözümleme)	Bir bütünü öğelerine ve ilişkilerine ayırma , bir olayı ya da düşünceyi bileşenlerine ayırma	Ayrıştırma , ayırma kategorileme, ilişkileri saptama, inceleme, karşıtlıkları bulma	Rönesansın sanat üzerindeki etkileri nelerdir? Yazarın gizli sayıltıları nelerdir? Bu sonuca yol açan nedenler hangileridir ?
Sentez	Özgün bir ürün ortaya koyma	Yazma, birleştirme, planlama, tasarlama, inceleme, kompoze etme, düzenleme, üretme, yaratma	Kentlerdeki trafik sorununun çözümünü tasarlayınız.
Değerlendirme	Bir düşünce ya da ürün hakkında belli ölçütlerle karşılaştırarak karar verme	Değerlendirme, yargılma, yandaş ya da karşıt olma, savunma, eleştirme, katılma, katılmama	Hangi çözümü daha uygun buluyorsunuz ? Yazarın düşüncelerini bilimsel yönden değerlendiriniz.

(Bloom ve diğeri1956) ‘dan uyarlanmış olan bu tabloda aktif öğrenmede soru sorma kategorileri ve soru örnekleri anlatılmak istenmiştir.

3.6. AKTİF ÖĞRENMEDE ZAMAN KAZANMA TAKTİKLERİ

Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın aktif öğrenme zaman alır. Bu nedenle zaman kaybetmemeye dikkat edilmelidir.Öğretmenler zaman kaybına neden olabilecek öğrencilerden dolayı kontrolü kaybedebilirler. (Şahinel M , 2003)

Aktif öğrenmenin daha doğrusu bütün eğitimsel çabaların amacı ,kısa sürede çok öğrenmenin gerçekleştirilmesidir. Bunun için uygulanabilecek bazı taktikler şekil 6’da listelenmiştir. Zaman kazanma taktikleriyle bıkkınlık, programı yetiştirememe gibi sorunlar yaşanmaz. Öğrenciler ürettikçe üretmek ister.

Aktif öğrenmede kullanılabilir zaman kazanma taktikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Zamanında başlama
- Açıklamaların net olması
- Sonuçların yazılı sunumu veya sergilenmesi
- Düşüncesi olmayanlar için listeler hazırlanması , katıldıklarını seçmesi
- Ses tonunu alçaltıp yükseltme
- Mümkün olduğu kadar hızlı bir tempo
- Etkin dinleme
- Öğretmenin sözel olmayan iletişim kullanması (göz iletişimi)
- Mizah kısa olmak koşuluyla beyni dinlendirir.
- Çalışmanın öğrenciler ya da öğretmen tarafından planlanması
- Uzun açıklamaları kibarca kesme

- “Kim yanıtlayacak ?” sorusu yerine ,” ..... konusunda neler düşünüyorsunuz ?” ya da “Kaçınız bu fikre katılıyor, kaçınız bu fikre katılmıyor?” gibi sorular sorma. Böylece , bütün öğrenciler o konuda düşünmeye yönlendirilebilir.
- Kendi ya da grubu adına konuşma
- Çalışmanın bazı bölümlerini ödev olarak verme
- Sınıfta ters giden bir durum olunca çözümü öğrencilerden isteme
- Kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu taşıyacakları konusunda öğrencilere güvendiğinizi belli etme
- Grupların sunumu sırasında önceden söylenmiş olanları tekrarlama , onlara atıfta bulunarak eklemeler yapma
- Açıklamaları yaparken özellikle unutulmaması gereken noktaları belirtme
- Yönergelerin sırasını dikkatlice planlama
- Dersin akışını bozmayan ve öğrenmeyi engellemeyen bazı küçük hataları görmezden gelme
- “Evet çok güzel oldu” vs övgü mesajları verme
- Öğrencilerin ders dışı yönleriyle de ilgilenme
- Öğretmenin enerjik ve coşkulu olması
- Dersin akışı hakkında bilgi verme
- Gruplarda , sınıflarda zaman tutucusu görevlendirme
- Yanlırları öğrencinin cesaretini kırmayacak biçimde düzeltme
- Etkinlikler arası geçişleri yumuşak yapma

Bu bölümde şimdiye kadar aktif öğrenmenin kuramsal temelleri, aktif öğrenmede öğrencinin ve öğretmenin görevleri, aktif öğrenmenin özellikleri, aktif öğrenmede soru sorma ve zaman kazanma gibi konularına değinilmiştir. Bölüm IV’de ise aktif öğrenme tekniklerine yer verilecektir.

BÖLÜM 4

Bu bölümde uygulama sırasında kullandığımız teknikler beyin fırtınası, bulmaca hazırlama ,bilgisayar destekli eğitim ,eğitsel oyunlar ,eşli öğrenme yöntemi, fotoğraflar konuşuyor, gazete ve dergilerle çalışma, grafik yorumlama, internet kullanımı ,karşılaştırma tablosu ile çalışalım ,kavram haritaları , metafor sistemi, örnek olay inceleme , öğrendiğini formülleştir, problem çözmeye dayalı öğretim , proje tabanlı öğrenme,venn şeması hazırlama, soru ağları ile öğrenelim teknikleri sırasıyla verilmiştir.

4. SINIF YÖNETİMİNDE AKTİF ÖĞRENME TEKNİKLERİ

Öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri, sınıf yönetimi ve öğrenci davranışları üzerinde etkili olan en önemli değişkenlerdendir.

Etkili öğretim elemanı, eğitim öğretim sürecinde kullandığı öğretim yöntemleri, güdüleme teknikleri ve davranış yönetim stratejileri gibi etkenlerle öğrencileri hedeflenen davranışları kazandıracak şekilde etkileyerek, öğretim etkinliklerine aktif olarak katılmalarını sağlayandır.

Sınıf yönetimini etkileyen en önemli iki öge o sınıfta yaşayan insanlar yani öğretim elemanları ve öğrencilerdir. Sınıf içersinde kullanılan davranış ve öğrencilerin kendi öğretim stratejileri, öğrencilerin kendi kendilerini kontrol etmelerini, bağımsız düşüncelerini, bilişsel süreçlerini kullanmalarını, , yaptıkları her türlü çalışmayı öğretim elemanları ve öğrencilerle rahatlıkla paylaşabilmelerini sağlayıcı nitelikte olmalıdır.

Etkili bir öğrenme ve öğretme sürecinin oluşturulup, etkili bir sınıf yönetiminin sağlanmasında seçilecek öğretim yöntem ve teknikleri ile buna bağlı olan öğretimsel iş ve taktiklerin, öğrencileri eğitim ortamında aktif kılacak şekilde seçilmesi önemlidir.Üniversitelerde öğrencilerin etkin öğrenenler, öğretim elemanlarının da onlara yol gösteren, danışmanlık yapanlar olmaları “aktif öğrenme “ uygulamalarıyla gerçekleşebilir..Aktif öğrenme model, yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı eğitim ortamlarında öğrenciler elde ettikleri bilgiyi edinme stratejilerini, bütün yaşamları süresince kullanır ve mesleki yaşamlarında da sürekli kendini yenileyen ve geliştiren birer birey haline gelirler.

Aktif öğrenme yöntemlerini ve tekniklerini uygulayan öğretmen elemanları bunlara uygun öğretimsel iş ve taktikleri belirleyerek, öğrencilerinin aktif olarak kendi çabaları ile öz düzenleme yapmalarını sağlayacak fırsatlar hazırlarlar. Öğrenciler böylelikle kendi çabaları ile bilişsel süreçlerini yönetmeyi ve üst düzeyde kullanmayı öğrenirler.

Öğretim elemanlarının uygulayacağı öğretim yöntemlerini, öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmasını sağlayacak şekilde seçmesi öğrenme yaşantılarının daha etkileyici ve kalıcı olmasını sağlayacaktır. Böylece ders dışı etkinliklere yönelme ve istenmeyen davranışlar en aza indirgenecektir.

Etkili sınıf yönetiminin sağlanmasında, öğretim elemanın seçeceği öğretim yöntemlerinin aktif öğrenme yöntemleri, öğrencilerin üst düzeyde düşünmesini, öğrenme sürecinde kendi öğrenmesini kontrol etmesini kararlar almasını ve öz düzenleme yapmasını sağlamasının yanında, sınıf içerisinde kendi davranışlarını da kontrol etmesini sağlayacaktır. (İra ,2004)

Aktif öğrenmede, öğrenenin öğrenirken ne yaptığı önemlidir. Amaç öğrenenin, hedefler doğrultusunda,düşündüren ve üst düzey öğrenmelerin gerçekleşmesine yardımcı olan işlere koşulmasıdır. Öğretimsel işler oluşturulurken öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin içeriğini oluşturmak çok önemlidir. Aktif öğrenmede , öğrenilenlerin aynen tekrarlanmasını gerektiren, bilgi düzeyinde soruların yanıtlanması gibi basit işlerde yaptırılırken problem çözmek gibi karmaşık işlerde yaptırılır. Elbette yöntem ve teknikler , kaliteli iş ve taktiklerle birleşince , içeriğin kalitesi arttıkça aktif öğrenmeye daha çok hizmet eder.Aşağıda yazılı olan tekniklerin özelliği çok çeşitli alanlarda ve çok çeşitli konularda uygulanabilir olmalarıdır.

4.1.BEYİN FIRTINASI

Beyin fırtınası, bir konuya çözüm getirmek, karar vermek ve hayal yoluyla düşünce üretmek için kullanılan yaratıcı bir tekniktir. “Buna Buluş fırtınası” da denilmektedir (Demirel Ö ,1996).

Bu yöntem, bir probleme çözüm aramak için öğretmen ve öğrencilerin birlikte kullandıkları bir yöntemdir. Öğretmen problemle ilgili olarak öğrencilere çeşitli sorular sorar. Öğrencilerin problemin çözümü ile ilgili görüş ve düşünceleri alınır. Bu yöntemin amacı öğrencilerin problem çözme yeteneklerini, karar verme süreçlerini ve hayal güçlerini geliştirmektir. (A.İşman, A Eskicumalı 1999) . Problemin soru şeklinde ifade edilmesi düşünmeyi kamçılar. Gruplar oluşturulur . Öğrenciler bir problemin çözümü için çeşitli gruplara ayrılırlar. . Her grubun başkanı ve yazmanı belirlenir (Y.Özden 1999) . Grup üyeleri kendi aralarında problemi tartışır ve mümkün olduğunca çok sayıda fikir ve görüşler üretilmeye çalışılır. Ortaya atılan her fikir yazılır. Öğretmen öğrencilerin görüş ve düşüncelerini doğru veya yanlış diye nitelendirmez. Önemli olan çok sayıda fikrin ve görüşün ortaya atılmasıdır. Öğrencilerden ortaya attıkları fikirleri açıklamaları ya da savunmaları da istenmez. (A.İşman, A Eskicumalı 1999)

Beyin fırtınası yönteminde, öğretmen gerekirse gruplara yardım eder. Seans bitmeden , son 1 dakika veya belli bir süre tanınır. Arkasından, grup ortaya çıkan fikirlerin değerlendirmesini yapar. Her fikrin avantajları ve dezavantajları göz önünde bulundurularak liste önem sırasına göre küçültülür. Sonunda gruplar gruplar fikirlerini sınıfta öğretmenin liderliğinde tartışır (Osborn,1963) Bkz Ek: 4.1.

Beyin fırtınası yöntemini etkili kullanmak için temel ilkeler şöyle sıralanabilir:

- Beyin fırtınası informal ve rahat bir ortamda yapılmalıdır.
- Eleştirir, yargılama ve değerlendirme dışarıda bırakılmalıdır.
- Fikirler ne kadar uçuk olsa da ifade edilebilmelidir.
- Önemli olan üretilen fikirlerin sayısı olduğu bilinmelidir.
- Aynı anda bir kişi konuşabileceğinden, akıllarına gelen fikirleri kaçırmamaları için bir kağıda not almaları öğrencilere hatırlatılmalıdır.
- Problem belirlendikten sonra kim, ne, niçin, nasıl, ne zaman soruları düşünceyi kısımlayabilir.
- Grup başkanı aktif olarak fikir üretmeye katılmaz. Ancak, grupta oluşabilecek negatif havayı kırmak ve konudan sapmayı engellemekle sorumludur.

- Her fikir not tutan kişi tarafından mutlaka kaydedilmelidir.
- Fikirlerin sentezi ve değerlendirmesi aşamasında öğretmen gruba rehberlik eder. (Y.Özden 1999)

4.2.BULMACA HAZIRLAMA

Bulmacalar insanların üzerinde çalışmaktan zevk aldığı etkinliklerdir. Fraklı türlerde farklı amaçlar için hazırlanabilir ve çalışılabilir. Bir öğrenme materyali olarak bulmacalardan öğrenme ortamlarında değerlendirme amaçlı faydalanabilirler.Bunu dışında öğretmenler bir öğrenme deneyiminin sonunda , bulmacalardan oluşan çalışma kağıtları ile öğrencilerin konuyla ilgili öğrenme süreçlerini devam ettirebilir veya kavramlardan oluşan doldurulmuş bir bulmaca verilip bu bulmacadaki kavramlara uygun sorular hazırlama çalışmaları yürütülebilir. (K. E. Yavuz, 2005)

Öğrencilerin konu ile ilgili bulmacalar hazırlamaları veya öğretmen tarafından hazırlanmış bir bulmacayı özmeleridir. Örneğin , sanat akımları konusunda; tarih, coğrafya ve fen derslerinde bulmaca kullanılabilir. (K.Ü Aıkęöz,2005) Bkz Ek :4.2.

4.3.BİLGİSAYAR DESTEKLİ EğİTİM

Eğitim ortamında kullanılabilcek en etkili araçlardan biri bilgisayarlardır. (Sönmez, 1997)

Bilgisayar ortamında görsel malzemeyi hazırlamak zaman alıcı ve emek isteyen bir iştir. Ancak dersleri anlaşılır ve daha çekici bir hale getirmeleri bakımından bilgisayardan data show cihazı ile sunulan dersler eğitim ve öğretim açısından günümüzde daha da önem kazanmıştır. Eğitimde bilgisayar kullanımı 1960 yılı ve sonrasında önce ABD’de ve daha sonra da Avrupa ülkelerinde başlamıştır. Eğitimde bilgisayar destekli ders sunumu ise son yıllarda gelişmiş pek çok ülkede kullanılmaya başlanmıştır.

Bilgisayar destekli eğitim ve ders sunumunun başlıca amaçları şu şekilde özetlenebilir .(Doğanay, 2002)

- Eğitim ve öğretimde verimi yükselterek, daha etkin bir öğretim sağlamak,
- Geleneksel eğitim ve öğretim yöntemlerini değiştirmek, onları daha verimli kılmak,
- Eğitim ve öğretimi, ilgi çekici ve zevkli duruma getirmek,
- Öğretmenlerin, eğitim-öğretim sırasında daha fazla materyal kullanmasını sağlamak,
- Verilerin depolanması ve gerektiğinde kullanılmasını sağlamak,
- Soyutu somutlaştırarak, daha kolay öğrenilmesini sağlamak,
- Öğretmene zaman kazandırarak, ders dışı faaliyetlerini kolaylaştırmak,
- Çağın gerektirdiği teknolojiyi öğrencilere kavratmak... gibi.

Bilgisayar destekli eğitim sürecini etkileyen birçok parametre (değişken değer) vardır. Örneğin öğretmen ve öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar, donanım durumu, öğrenci motivasyonu, müfredat programları ve ders yazılımları gibi. Bu süreçte özellikle öğretmen ve bilgisayar programları ile donanım büyük önem taşırlar. Çünkü bilgisayar ve programları kullanamayan bir öğretmen veya demode bir donanım ile bilgisayar destekli ders sunumu elbette düşünülemez.

Bilgisayar destekli ders sunumunda bilgisayar; öğrenmenin meydana geldiği bir ortam olarak kullanıldığı zaman, öğretim sürecini ve öğrenci motivasyonunu güçlendiren bir öğretim yöntemidir.(Yıldırım,1999)

Bilgisayar destekli ders sunumu örgün eğitimin tüm evresinde kullanılabilir. Bütün okullar düzeyinde anlamlı etkileri bulunduğu halde, bilgisayar destekli eğitim, üniversite ve yetişkin düzeyinde, ilkokul ve ortaokul düzeylerinden daha etkilidir. (İnan ve Oktay, 1997)

Bilgisayar destekli ders sunumunun öğrenmedeki rolü ve eğitim öğreti sürecine katkıları tartışılmayacak kadar açıktır. Bilgisayar destekli ders sunumunun sağladığı avantajlar şöyle sıralanabilirler: (Doğanay, 2002)

- Eğitim ve öğretimde verimi yükseltir, sınıf içi etkinliği kolaylaştırır.
- Eğitim ve öğretimi, zevkli ve ilgi çekici duruma getirir,
- Ses-görüntü ve müzik eşliğinde, öğrenciyi derse çabuk motive eder.
- Anlaşılmayan sorunları, kavramları ve işlemleri, defalarca tekrarlama kolaylığı vardır.
- Öğrencilerin, zekâ gelişimine katkı yapar.
- Öğrencilere, gerçeğe yakın somut yaşantılar kazandırır
- Öğrencileri ve araştırmacıları, kısa zamanda zengin bilgi kaynaklarına ulaştırır.
- Yazılan metinlerdeki yanlışlıklar kolayca düzeltilebilirler, eklemeler ve çıkarmalar, yine kolayca yapılabilir.
- Başarısız öğrencilere cesaret, şevk ve heyecan vererek, gelişimini ve başarısını kolaylaştırır.
- Öğrencilerin özgüvenini geliştirir ve pekiştirir gibi.

4. 4. EĞİTSEL OYUNLAR

Eğitsel oyunlar, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini ve daha rahat bir ortamda tekrar edilmesini sağlayan etkinliklerdir. Eğitsel oyunlar özellikle öğrenmeye yönelik olmalı ve bir amaç için sınıf-içinde uygulanmalıdır. Oyunlar öğrenciler neşeli ve rahat bir ortam sağlamakta, sınıf-içi çalışmalara da değişiklik getirmektedir. Bkz Ek :4.3.

Eğitsel oyunlarla derste konular ilgi çekici duruma getirilebilir, en pasif öğrencilerin bile bu etkinliklere katılmaları sağlanabilir.(Demirel ,1999)

Eğitsel oyun belirlerken ve uygularken şunlara dikkat etmek gerekir:

- Öğretmen, sınıf içinde eğitsel oyunlardan başarılı bir şekilde yararlanabilmek için dikkatli ve titiz bir hazırlık yapmaktadır.
- Oyunlar, bütün öğrencilerin rahatça anlayıp etkin katılımlarını sağlayacak düzeyde basit, kolay ve gerçekten ilgi çekici olmalıdır.
- Öğretmen oyunu sürekli kontrol etmeli ve ilgi göstermeli

- Öğretmen her oyuna bir ders saatinin beş ya da on dakikasını ayırmalı ve genellikle bu etkinliklere dersin ortasında veya sonunda yer vermelidir.
- En önemli hususlardan birisi de, oyun oynanırken zayıf öğrenciler hata yaptığı zaman üzerinde durulmaması ve herkesin etkin olarak oyuna katılımının sağlanmasıdır.

4. 5. EŞLİ ÖĞRENME YÖNTEMİ

Eşli öğrenme sistemi süresinde öğrenciler birbirlerini dinleyip birbirlerinden bilgi alışverişi yaparak kaliteli bir öğrenme sürecini yaşarlar. Bu süreç esnasında kurulan ilişki normal bir öğretmen öğrenci ilişkisinden öte bir ilişkidir. Eşli öğrenme yöntemi ile öğrenciler hiç bir şekilde bir otorite olarak görmedikleri kendi yaşlıları ile birlikte yapılandırılır. Bu yapılandırma esnasında öğrenciler her yolu kullanabilirler. Birlikte bilgiyi araştırır., toparlar, değerlendirir, uygular ve bir sonuca ulaşırlar. Böylelikle öğrenciler kendi sorumluluklarını alarak öğrenme ve birbirine öğretme için emek verirler. (Boud,2001) Öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurabilmeleri için sıra dışı bakış ve eleştirel olarak dinleme becerilerini geliştirmeye gereksinim vardır. (Stone,1994) Eşli öğrenme etkinlikleri esnasında öğrenciler yalnız bilgi alışverişinde bulunmazlar farklı düzeylerde sahip oldukları becerileri ve anlayışları da birbirlerine yansıtırlar (Griffiths, Houston and Lazenbatt,1995)

Eşli öğrenme sistemi öğrenmenin zevkli ve heyecanlı bir etkinliğe dönüşmesine yardım eder. İki öğrencinin bir araya gelerek gerçekleştirdiği öğrenme onlar için eğlenceli bir etkinliğe de dönüşebilir. Eşli öğrenme sisteminin etkin bir biçimde çalışabilmesinde öğretmenlerin kolaylaştırıcı rolü ve doğru yönergeleri verebilmesi büyük önem taşır.

Eşli öğrenme yönteminin kullanıldığı öğrenme ortamlarında öğretmenlerin aslı hedefleri aslında eşli öğrenme fikrinin öğrenciler tarafından kabul edilerek başarıyla uygulanabilmesidir. (K. E. Yavuz,2005)

Geleceğin sınıflarında öğrenme sınıfların dışına taşarak deneyim temelli öğrenme ve bireyselleştirilmiş proje çalışmalarıyla ön plana çıkacaktır. Gerek deneyim temelli öğrenmeler gerekse de proje çalışmaları iş birlikçi öğrenme stratejilerinin kullanımını gerektirmektedir.

Bu sebeple eşli öğrenme deneyimleri öğrencilerin gelecekleri adına önemli bir deneyim olacaktır. Bkz Ek: 4.4.

4.6.FOTOĞRAF YORUMLAMA

Fotoğrafları veya resimleri yorumlama çalışmaları her derste kolaylıkla yapılabilecek etkinliklerdir. Fotoğraflar pek çok yönüyle bilgileri görsel yolla insanlara sunarlar. Çoğu zaman sayfalarca dolusu bilgileri öğrenmek veya hatırlamak insanlara zor gelirken fotoğraf veya resimler insanların hafızasına kolaylıkla yerleşir ve beyinde aynı zamanda farklı düşünme alanlarını harekete geçirir. Fotoğraf veya resim yorumlama etkinlikleri boyunca kullanılacak materyaller gazete ve dergilerden, atlaslardan ansiklopedi veya kitaplardan derlenebilir. Fotoğraf veya resim yorumlama özel bir titizlik gerektiren beceriler içerir. Çoğu zaman gerçek bir anı öğrenme ortamına taşısa da yorumlama esnasında öğrencilerin ve öğretmenlerin dikkat etmeleri gereken bazı yönler vardır.

Aşağıda öğrenme ortamlarında fotoğraf veya resimlerden faydalanılarak yürütülebilecek çalışmalara örnekler verilmiştir.

- Fotoğrafın bana söyledikleri başlıklı yazılar yazma
- Fotoğraftaki görüntünün tarihini ya da öyküsünü fotoğrafı merkeze alarak yazma
- Fotoğraftaki olayın ya da durumun farklı zamanlarda geçtiğini hayal etme varsa farklılıkları tanımlama ve nedenleri üzerine fikir yürütme
- Fotoğrafta içindeki insanların bakış açılarından bir öykü üretmek için ya da fotoğraftaki öyküyü sürdürmek için kullanmak
- Fotoğrafın çekildiği tarihten bu yana fotoğraftaki kişilerin ve nesnelerin olası değişikliklerini tartışma
- Grup olarak fotoğrafta gördüklerimiz ve yorumlarımız konulu çalışma
- Öğrencinin bir rol paylaşımı yaparak, fotoğraftaki kişileri canlandırarak fotoğrafı dramatize etmeleri ve daha sonra neler olabileceğini kestirmeleri

- Fotoğraftaki karakterlerin, nesnelerin birbiri ile konuşmaları, diyalog hazırlama
- Öğrencilere fotoğraftaki kişilerin dışında kişiler verilmesi; örneğin fotoğraftaki kişinin ailesinden biri, o fotoğraftaki kişi hakkında ne düşünüyor olabilir?Vs konuları üzerine tartışma
- Fotoğraf, resim yorumlama çalışmaları esnasında süreci yönlendirmede öğrencileri düşünmeye sevk etmede en etkili araçlar öğretmen sorularıdır. Sorular yoluyla öğrenciler gördüklerini öğrendikleriyle ilişkilendirirler ve beyinde yeni öğrenme bağı oluştururlar. Öğrenme ortamında fotoğraf yorumlama çalışmaları esnasında öğretmenler öğrencilerini aşağıdaki sorulardan faydalanarak kaliteli düşünme ürünleri üretmeye düşündürebilirler. (K.E.Yavuz,2005)
- Fotoğraftaki, resimdeki olay nedir?
- Fotoğraf hangi şartlar için çekilmiş olabilir?
- Fotoğraf hangi amaç için çekilmiş olabilir?
- Fotoğrafın taşıdığı karakterler neler olabilir?
- Fotoğraftaki sahne bir film karesi olsa bir öncesi ve bir sonrası ne olurdu?
- Fotoğraf insanlara bir mesaj veriyor olsa bu mesaj ne olurdu?
- Fotoğraftaki zaman nedir?
- Ayrıntılar, fotoğrafta temsil edilen olayın yer ve zamanına ilişkin hangi sonuçların çıkarılmasına yol açar?
- Bir taslak halinde fotoğrafın ana özellik ya da başlıklarını belirlemek.
- Fotoğrafa başlık bulma. Bkz Ek :4.5.

4.7.GAZETE VE DERGİLERLE ÇALIŞMA

Öğrencilerin; işlenen konuyla ilgili haber, makale, başyazı, karikatür, şiir mektup vb. içeriği olan gazetelerin özel sayılarına benzer gazete oluşturmaları, onu okulda ve çevrelerinde dağıtmaları Örneğin; Türkiye'nin komşuları, AIDS'ten korunma yöntemleri, güncel yasal düzenlemeler gibi birçok konuda gazete çıkarabilirler. (K.Ü. Açıköz, 2005) Bkz. Ek : 4.6

4.8.GRAFİK YORUMLAMA

Çizimle ifade şekillerinden biri olup, veri tablolarının görsel anlatımıdır. Bir olgunun, gelişme değişmesini gösteren, ya da ikiden fazla olgular arasında karşılaştırmalar yapmaya yarayan, çizgilerle ifade edilmiş şekil olarak tanımlanabilir.(Doğanay, 2002)

Grafikler sayısal verilerin görsel simgeleridir. Grafik kullanırken, göz önünde bulundurulacak temel nokta sunulmak istenen verilerin karmaşıklığı ve öğrencinin grafik yorumlama becerileridir. (Demirel, Seferoğlu, Yağcı 2002)

Grafikler öğretim materyali olarak oldukça dikkat çekicidir. Olayın durumu örneğin nüfus artışı) sosyal olarak göstermesi bakımından önemlidir. Grafiklerin ilgi çekici ve gerçeği temsil ediyor olması gerekir. Bilinenden farklı sıradan olmaması ilgiyi artırabilir.(Şahin ve Yıldırım 1999)

Grafikler, eğitim-öğretimde bazı avantajlar sağlamaktadırlar:(Doğanay,2002)

Sayısal verileri görselleştirir. Ve bunlar arasında, karşılaştırmalar yapmayı kolaylaştırır.

Sayısal verileri daha kolay anlama, yorumlama ve algılama kolaylığı sağlar.

Sayısal verilere, görsel ve şekilsel görünüm kazandırır. Böylece de öğrenmeyi zevkli hale getirirler.

Verilerdeki artış ya da azalışların izlenmesi, büyük ölçüde kolaylaşır. Bkz Ek: 4.7.

4.9.İNTERNET KULLANIMI

Günümüzde eskiye oranla bilgi sürekli artmakta, çok hızlı gelişmekte ve aktarım biçimi değişmektedir. Bilgi üretiminde ve paylaşımında meydana gelen hızlı değişim insanları doğrudan etkilemektedir. Çünkü gelişen teknoloji nedeniyle insanlar bilgiye sadece

kitaplardan, üreticilerden ve belirli bir mekanda değil; istediği zaman ve istediği yerden ulaşabilmektedir.

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak renmede zaman ve mekan sınırlandırması azalmıştır. Gelişen teknolojiyle birlikte bilgi aktarımının en önemli özelliği kişilere daha etkin renmeyi sağlayabilmek için bu teknolojiyi nasıl kullanmamız gerektiğidir.

İnsanların en önemli renme yollarından birisi yaparak ve yaşayarak renmedir. İnternet ile üretim renenlere kendi kendine renme olanağı sağlamaktadır.

Eğitim ve üretimde kısa zamanda, daha az çabayla ve uzun süreli renme sağlanması da amaçlanmaktadır. Üretimin verimliliği ise renen kişilerin aktif olması oranında artış gösterir. (Tezbaşaran, 1997) Bilgisayar ve İnternet günümüzün en önemli teknolojik gelişmeleridir. Bunların retimde kullanılmasıyla kişilerin renme faaliyetine daha çok katılması sağlanabilir.

Dünyada özellikle 1990'lı yılların başından itibaren İnternet kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu tarihlerden itibaren her geçen gün hem kullanıcı sayısı artmış hem İnternet'e bağlanma maliyeti düşmüş, hem de kullanımı daha kolay ve yaygın bir hale gelmiştir. İnternet aracılığıyla bilgiye ulaşmak ve bilgiyi paylaşmak daha kolay bir hal almıştır. Böylece bu ağda metin, ses, resim ve görüntüler bir sistem içinde hızla dolaşmaya başlamıştır. Günümüzde, İnternet bankacılıkta, alışverişte, eğlencede, basın yayında ve son zamanlarda da eğitimde yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır.

İnternet'in eğitim üretimde kullanılması ile üretmenler renenlere rehberlik edecek renenler aktif durumda olacaklardır. Bu sistem ile işbirlikçi renme gerçekleşmiş olacaktır. (Karahan, 2001) Diğer yandan İnternet'in eğitim ortamında kullanılması başlangıçta pahalı olmasına karşın sonraki aşamalarda klasik üretim metotlarına göre daha az masraflıdır.

Internet'in en önemli yanlarından birisi büyük bir kütüphane özelliğinde olmasıdır. Ayrıca hem araştırmalarda hem de günlük yaşamımızdaki bir çok işleri de Internet aracılığıyla takip etmek ve yönlendirmek mümkündür. Başka bir ifadeyle, Internet yaşam tarzımız üzerinde etkili olmakta ve zaman mekan kullanımında değişikliklere neden olmaktadır.

Internet, üretilen bilgilerin hızla dolaştığı bir sistemdir. Internet'in eğitimde kullanılmasında esas amaç, sürekli artan bilgilere daha kolay ulaşma, insanların öğrenme alışkanlıklarına yardımcı olmak için bilgisayarlar aracılığıyla WEB sayfalarından yararlanmayı sağlamaktır. Bu yönüyle ele alınırsa Internet'le eğitim, bir öğretim programıdır. En önemli özelliği ise çok çeşitli öğrenme yöntemlerini kullanmaya olanak sağlamasıdır. Başka bir deyişle Internet ile öğretim WEB sayfalarından yararlanarak eğitim ve öğretimde kişilerin yeni stratejilerle öğrenmesi gerçekleşebilmektedir. Internet ile öğretim aynı zamanda işbirliğine dayalı bir öğrenme yöntemidir.

Internet'in eğitim ve öğretimde kullanımıyla ilgili başlıca özellikler şöyle belirtilebilir:

Internet kişilere, ilgilerine göre farklı kişilerle iletişim, karşılıklı bilgi paylaşımı ve tartışma imkanı sağlar.

Internet'in en önemli özelliği verilere kolay ulaşma imkanı sağlamasıdır.

Internet'in eğitimde kullanılmasıyla kişilerin birbirinden öğrenme becerisi de gelişir.

Kişilerin kendi kendine araştırma yapma becerisi kazandırır. Yapılan araştırmaların sonuçları öğrenme etkinliğini artırmak için kullanılabilir. (Altun-Altun, 2001)

Öğrencilere araştırma yapma, bilgiye ulaşma ve paylaşma becerisi kazandırır.

Zaman ve mekan olarak sınıf ortamının sınırlandırmasını Internet bir parça ortadan kaldırır. (Altun-Altun, 2001)

Meslektaşlar arasında bilgi alış verişini kolaylaştırır. Hem kendi yayınlarını başkalarıyla paylaşma hem de başkalarının yayınlarına ulaşma imkanı verir. Derslere ait kendilerinin veya öğrencilerin aktivitelerini aktarma imkanı sağlayarak öğrenme etkinliğinin artırılması sağlanabilir.

Derslerin sunumunda tek bir kaynağa bağılı kalmayı ortadan kaldırır. Kendi kendine öğrenme özellikleri güçlü olan öğrenciler için İnternet geniş kaynaklara ulaşma imkanı sağlar. Bkz Ek : 4. 8.

İnternet eğitim öğretim faaliyetlerinin daha kolay işlenmesine yardımcı olur. İnternet eğitim öğretimde başlıca şu şekillerde kullanılmaktadır: (Davenport-Erarslan ,1998)

- Yönetim ve idarî işlere destek olarak
- Örgün eğitimde derslere destek olarak
- Dağıtım ortamı olarak
- Uzaktan eğitime destek olarak
- Sınıfa kaynak olarak
- Öğretmenlere destek olarak
- Raslantısal öğrenmeye destek olarak

İnternet ile öğretimin yararları

Kişilerin ne zaman neyi ne kadar öğreneceği konusunda karar verme serbestisi sağlayarak, zaman ve mekana bağılı olmadan istedikleri zaman istedikleri kadar çalışma ve öğrenme fırsatı verir.

Bilgi paylaşımı ve dolaşımında zaman ve mekân engelinin ortadan kalkmasına neden olur.

Aynı anda ve çok hızlı bir şekilde çok fazla kişiye ulaşabilmeyi sağlar.

Bilgilere, daha kolay, ucuz, hızlı ve güvenli bir şekilde ulaşabilmeyi sağlar.

Daha etkin bir öğretim fırsatı sunarak, bireylere kendi kendine öğrenme imkanı tanır.

Kişiler arasında yaygın bir iletişim ağının kurulmasını yardımcı olur.

Bilgi aktarımı, paylaşımı ve tartışma ortamlarının oluşturulmasına imkan verir.

Çeşitli nedenlerle okul ortamında eğitim imkanı bulamayanlar için de eğitim fırsatı vererek, fırsat eşitliğine yardımcı olur.

4.10. KARŞILAŞTIRMA TABLOSU

Kavramlar, nesnelere, insanlar, fikirler arası benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmak amacıyla kullanılan tablolardır. (K. E. Yavuz ,2005)

Karşılaştırma tabloları çok farklı düzeylerdeki sınıflarda kolaylıkla kullanılabilir. Derslerde karşılaştırma tablolarının kullanımı, öğrencilerin olaylar, fikirler, veya kavramlar arası benzerlik ve farklılıkları görmelerine yardımcı olur. Örneğin Türkçe derslerinde hikayeler ve romanlar arasında, Sosyal derslerinde farklı coğrafi bölgeler arasında veya Beden Eğitimi derslerinde basketbol ve voleybol gibi spor dalları arasında uygulanabilir. Bkz Ek: 4.9.

4.11. KAVRAM HARİTALARI

Kavram haritası insanların nasıl öğrendikleri ile anlamlı öğrenme konuları arasında köprü kuran bir öğrenme, öğretme stratejisidir. Bir kavram haritası, daha geniş bir kavram başlığı altındaki kavramların birbirleri ile ilişkilerini gösteren iki boyutlu bir şemadır (www.online.fizik.com.tr).

Kavram haritaları tek bir kavramın aynı kategorideki diğer kavramlarla ilişkisini belirten somut grafiklerdir. Kavram haritaları öğrencilerin öğrenmeleri gereken kavramların neler olduğu ve bu kavramlar arasında nasıl bir bağ kurulacağını gösteren planlama düzenekleri olarak düşünülebilir.

Kavram haritaları öğrencilerin mevcut olan temel kavramlarını yeni fikirlerin entegrasyonunu sağlayarak öğrencilerin yeni bilgiler edinmesini sağlar. Ayrıca öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin ölçümünde, öğrenme düzeyinin saptanmasında ideal bir metottür. Öğrenciler kavram haritası tasarlarken kendi kelimelerini kullanarak yeni yeni fikirler geliştirirler.

Kavram haritalarının yapımında izlenmesi önerilen genel kurallar aşağıdaki gibi sıralanır :

- Öğretilecek konunun kavramları listelenir. Kavramlarla ilgili açıklama gerekmez.
- Kavramlar listesinde en genel veya en üst düzeyde olan kavram sayfanın başına yazılır. Bundan sonra öğretilmek istenen ilişkili kavramlar aşamalı bir düzende sayfaya yerleştirilir. Düşey düzenlemede en genel kavram en üstte, eşit genellikteki kavramlar aynı satırda diğerleri genellik derecelerine göre azalan sırada sayfanın altına doğru sıralanır.
- Kavramlar haritadaki diğer sözcüklerden kolayca ayırt edilebilmelidir. Bunun için kavramlar kutu veya yuvarlak içine alınarak çerçevelenir. (www.efdergi.hacettepe.edu.tr)
- Kavram haritasında iki kavram arasındaki ilişkiyi göstermek üzere iki kutu bir çizgi ile bağlanır. Bu ilişki haritadaki kavramlardan en az birini ilgilendiren bir önermedir. İlişkiler ve ilkeler kutulanmaz. Bazı hallerde ilişkinin yönü önemli olduğu için belirtilecek ilişki yönü ok ile gösterilir. Çizgilerin üzerine ilişkinin tarifi veya fiili yazılır. İlişkileri içermeyen bir kavram haritası daha ziyade bir akış diyagramına benzer, öğretimde yeterince etkili olmaz. Kavramlar ve kavramları birbirine bağlayan kelimeler anlamlı ifadeler oluşturur. (Novak, 1988)
- Harita başlangıçta basit tutulmalıdır, gereğinden fazla şişirilmemelidir. Harita çok sayıda kavramı, ilişkiyi ve ilkeyi içeriyorsa önce en önemli elemanları topluca gösteren bir genel harita, sonra genel haritanın bölümlerini ayrı ayrı gösteren ayrıntılı haritalar yapılmalıdır. (Turgut ve diğerleri, 1997)

Kavram Haritalarını aktif öğrenme tekniği olarak üstün kılan yararları aşağıda sıralanmıştır :

- Kavram haritası yöntemini diğerlerinden üstün kılan öncelikli avantajı, esas fikirlerin görsel sunumunu elde edebilir kılmasıdır. Ancak kavram haritaları gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin yarattığı bütünlerdir. Bu sebeple aynı konuya ya da kavrama yönelik kavram haritaları yaratıcıların özel görüşlerini yansıttıkları için farklı farklı çizilebilir. (Gürdal, Kulaberoğlu, 1998)

- Kavram haritaları öğrenmeyi gözle görülür biçimde artırır.
  - Farklı öğrenme şekillerine ve öğrenciler arasındaki diğer bireysel farklılıklara hitap eder.
  - Pek çok değişik konu, öğretim aşaması ve not seviyesi için uygundur.
  - Öğrenilmesi, öğretilmesi ve kullanılması kolaydır.
  - Kapsam oluşturulması ve bütünleştirilmesinin değerlendirilmesinde kolaylıkla kullanılabilir.
  - Kavram haritaları öğrenci merkezli ve öğrencileri aktif kılan öğretim yöntemlerindedir. Öğrenci ile öğretmen tartışarak bir kavram haritası oluşturduklarında öğretmen-öğrenci etkileşimini artırır.(www.deu.edu.tr)
  - Kavramlar arasındaki doğrusal ilişkileri tanımlamalarına yararlı bir alternatif oluşturur.
  - Bir sistem içindeki ilişkilerin gösterilmesinde yararlı alternatiflerdir.
- (Gürdal ve diğerleri, 2001)

Öğrenciler okul yılları boyunca, kavram haritası oluşturmayı öğrendikçe kavramları ayrı ayrı ve kopuk düşünmekten çok, kavramlar arasında bağlantılar kurmaya alışacaklardır. Bir kavramı öğrendikçe yeniden pek çok harita düzenlemek için istekli olacaklardır. Öğrenciler kavram haritası oluşturmaya devam ettikçe bilgileri organize etme ve kavramları sentezleyerek birleştirme konusunda yetenekleri daha da gelişecektir. Bkz Ek : 4.10.

4.12 . METAFOR SİSTEMİ

Bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatırsak metafor kullanıyoruz demektir.

Aslında o iki kavramın birbirine benzerliği pek az olabilir, ama birini çok iyi tanıyor olmak bize ikincisini daha iyi anlama olanağını sağlar.

Metaforlar semboldür yani çağrıştıdır. Metaforlar çağrıştııcı oldukları için duygusal yoğunluğu olan kelimelerden daha çabuk anlaşılırlar. Öğrenme dediğimiz süreç, zihnimizde yeni bağlantılar kurmak, yeni anlamlar yaratmaktır.

Metafor bize ilişkiyi bağlama konusunda yardımcı olur. Beynimiz yalnızca doğru programla verilen bilgileri kalıcı hafızaya aktarır. Bilgiler, ezbere dayalı metotlarla öğrenilirse, bu bilgiler üst beyinden alt beyne yani kalıcı hafızaya aktarılamadığı için kısa bir süre sonra hafızadan silindiği kanıtlanmıştır.

Bilgiler, metaforlar yani çağrıştırıcılar ve ritim yani müzikle desteklenerek öğrenildiğinde, beynimizde mükemmel bir dinamik sentezin olduğu ve beynimizin biyo-kimyasal yapısında değişimler olduğu çeşitli bilim adamları tarafından gözlemlenmiştir. Bkz Ek : 4.11.

Bu sistemi uygulayan öğretmenlerin, öğrencilerin sınıf içi davranışlarında şu değişiklikleri gözlemlenmişlerdir: (www.muzikliegitim.com)

- Öğrencilerin motivasyonlarında artma,
- Dersin daha eğlenceli ve akıcı olduğu,
- Kalıcı ve hızlı öğrenme,
- Beyindeki hafıza merkezlerinin çoğunun öğrenmeye katılımının sağlandığı,
- Düşünme becerilerinin ve kalitesinin arttığı,
- Derse katılımın oldukça fazla olduğu,
- Öğrencilerde sosyal etkinlikleri arttırdığı,
- Bu sistemle verilen ödevlerin çocukların üretkenliğini arttırdığı, gibi gözlemlerini bize iletmişlerdir.

4.13. ÖĞRENDİĞİNİ FORMÜLLEŞTİR

Bir konu ile ilgili öğrenilen bilgileri formül ederek çalışma, aktarmalar ve olaylar arasında ilişki kurma, bu ilişkileri fark edebilmek için kullanılır.

Konunun önemli kavramları ve önemli düşünceleri yazılır. Bu kavram ve fikirlerin birbirleriyle ilişkileri değerlendirilir. Ve bunlar kendi içlerinde bir sonucu ifade eden formüllere dönüştürülür. (K. E. Yavuz, 2005)

Örnek: Azalan yönetim hakimiyeti + savaş yenilgileri + yönetime müdahale eden kadınlar + siyasi baskılar + ekonomik zayıflama = Osmanlı İmparatorluğu'nun gerileme dönemi Bkz Ek: 4.12.

4.14.ÖRNEK OLAY İNCELEME

Eğitimde örnek olay metodu, gerçek hayatta karşı karşıya kalınan problemlerin sınıf ortamına getirilerek çözülmesi yoluyla öğrenmenin sağlanmasıdır. Buluş yoluyla öğretme yaklaşımında ve kavrama düzeyinde kazandırılacak bilişsel hedef davranışların kazandırılmasında kullanılabilen bir metottur. (Büyükkaragöz S.S. , Çivi C) Bu metot öğrenci merkezlidir. Öğrenciler, bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulama şansına sahip olurlar. Bir problem çözmeyi, analiz edip sonuca ulaşmayı öğrenirler. (Ö.Demirel 1999)

Örnek olayın olumlu etkileri araştırmalarla da kanıtlanmıştır. Bu yöntemi kullanan sınıflardaki öğrencilerin özellikle anlama ve kavramaları uygulamada anlatım yöntemleri kullanan sınıflardan daha başarılı olduğu ortaya çıkarmıştır.(Watson,1975)

Tablo 4.14.1.de örnek olay yöntemini uygulamalarının aşamaları gösterilmiştir.

Bkz. Tablo 4.14.1.

Tablo 4.14.1 Örnek Olay İnceleme Sürecinde Yer Alan İşlemler	
1.Aşama: Duruma yönelme	Öğretmenin malzemeleri tanıtması Öğretmenin olguları gözden geçirmesi
2.Aşama : Sorunları saptama	Öğrenciler olguları , kamu politikası sorunu olarak sentezlerler. Öğrenciler tartışmak için bir politika seçerler. Öğrenciler değer ve çalışmalarını sunarlar. Öğrenciler temeldeki olgusal ve tanımsal sorunları saptarlar.
3. Aşama : Öneri geliştirme	Öğrenciler öneri geliştirirler. Öğrenciler önerinin temelini sosyal değerler ve kararların sonucu olarak koyarlar.
4.Aşama : Tartışma örüntülerini araştırma	Değerin çığnendiği noktayı saptama Bir önerinin olumlu ya da olumsuz yanlarını saptama Değer çatışmalarını anolojilerle netleştirme Öncelikleri saptama, bir değer diğerinden ne kadar önemli olduğunu saptama ve ikincinin çığnemesinin nasıl önleneceğini gösterme
5.Aşama : Önerileri sadeleştirme ve geliştirme	Önerilerin , gerekçelerin sunulması ve benzer durumların incelenmesi Öğrencilerin öneriler geliştirilmesi
6.Aşama : Olgusal sayıltıları sınama	Olgusal sayıltıların saptanması ve saptamaların uygun olup olmadığına bakılması Tahmin edilen sonuçların ortaya çıkıp çıkmadığına bakılması ve olgusal geçerliliğin incelenmesi

(Joyce,Weil and Showers, 1992)

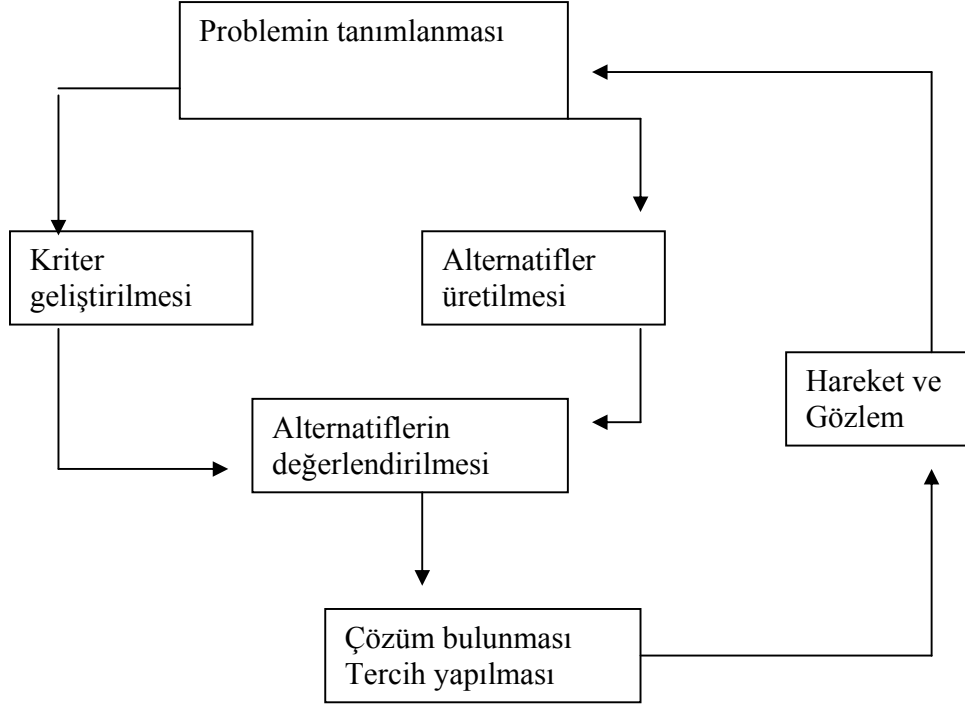
Kullanımı örnek olay yöntemine benzeyen araştırımalı örnek olay yöntemi de daha çok yönetici personelin eğitiminde kullanılır ve beş aşamadan oluşur: Ö Demirel1996)

- Örnek olay kısaca açıklanır.
- Örnek olayla ilgili veriler toplanır.
- Karar almak için alternatif öneriler belirlenir.
- Tüm grubun üzerinde birleştiği karar alınır.
- Kararın alınış biçimi , işyerinde uygulanabilirliği ve olanaklar incelenerek değerlendirme yapılır. Bkz Ek : 4.13.

4.15. PROBLEM ÇÖZMEYE DAYALI ÖĞRETİM

Öğretim yöntemi olarak problem çözmeye sürecinde; problemleri bir durumla başa çıkma yolları, derslerdeki konular aracılığıyla öğrenciye uygulamalı etkinlikler adım adım verilerek, problem çözmeye öğretilir. Günlük yaşamdaki problem çözmeye süreci öğretimdeki problem çözmeye sürecinden çok farklı değildir. Örneğin; arkadaşları ile geçinemeyen bir öğrenci için bu bir problemdir. Bu problemin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bir derste ele alınan erozyon konusu da bir problemdir ve her ikisinin de ortadan kaldırılması gerekmektedir. Birinci problem öğrencinin direkt kendisini ilgilendirirken, ikinci problem daha geneldir. Öğrencinin birinci problem kadar ikinci problemle yüz yüze gelmemesi, onu soyut bir durumla ilgilendirmeye gibi daha az etkileyebilir. Ancak çok iyi hazırlanmış problem çözmeye planıyla bu süreç somutlaştırılarak öğrencinin problemi çözmeye ve öneriler geliştirmeye istekli olması sağlanabilir. Bu istekli çalışmalar sırasında izlenen problem çözmeye aşamalarıyla öğrenci sayısız beceri elde edebileceği gibi var olan becerilerini de geliştirebilir. Çünkü problem çözmeye öğrencinin hem iç, hem dış kaynaklardan nasıl faydalanacağını öğrenmesine yarayan bir süreçtir .Bu sürecin basamaklarını bilen , daha sonra bunları kendi doğasına uygun olarak geliştirmeyi öğrenen öğrenci, yaşamındaki problemleri kendi kendine çözmeye düzeyine ulaşılacak , hem kendi kişisel problemlerini hem de iş yaşamındaki problemleri kolaylıkla çözebilen birey olacaktır. (Kalaycı N, 2001)

Birey karşılaştığı probleme çözüm üretirken çeşitli kararlar verir. Kotland 1996'a göre ideal karar verme aşağıdaki şekilde modellenmiştir. Bkz. Şekil 7.

Şekil 6 : İdeal karar verme modeli

Problem çözmeye dayalı öğrenme, öğrenme-öğretme sürecinde yeni bir paradigmayı temsil etmektedir. Problem çözmeye dayalı öğrenme, öğrencileri karmaşık bir durum veya olay ile karşı karşıya bırakır ve onlara söz konusu olan olaya sahiplenme veya olaydan sorumlu olma rolünü yükler. Öğrenciler gerçek problemi tanımlarlar ve araştırma yoluyla geçerli bir çözüme varmada her ne gerekli ise öğrenirler. Öğretmenler, gerçek hayattan problemler seçerek , rol oynayarak öğrencilere çeşitli sorular yönelterek ve öğrencileri kendileriyle mücadele etmeye yönlendirerek , onlara bilişsel rehberlik ederler. (Saban A ,2004)

Problem çözmeye dayalı öğrenme, karmaşık ve gerçek hayat problemlerinin araştırılması ve çözümünü etrafında organize edilmiş ve bireylerin hem zihin hem de beceri aktif katılımlarını gerektiren, tecrübeye dayanan öğrenmeyi temsil eder. (Torp,ve Sage, 1998)

Probleme dayalı öğretim etkinlikleri, grup çalışmaları ile yapılabilir. Probleme dayalı öğretim etkinliklerinin yürütüldüğü gruplarda öğrenciler konu ile ilgili ihtiyaç duydukları bilgileri önceden değil konuyu yani problemi çalışırken edinirler. (Ross.1997) Bkz Ek :4 .14.

Problem çözmeye dayalı öğrenmenin faydalarını Stephien ve Gallagher (1993) şu şekilde özetlemiştir.

- Öğrencilerin derse karşı motivasyonları artar.
- Öğrencilerin öğrenmelerini gerçek hayatla ilişkilendirir.
- Öğrencilerin yüksek veya ileri düzeyde düşüncelerini destekler.
- Öğrencileri hayat boyu öğrenmeye teşvik eder.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde samimi olmalarını sağlar.
- Öğrenciler arasındaki birlikteliği kuvvetlendirir.

4.16. PROJE TABANLI ÖĞRENME

Proje tabanlı öğrenme, öğrencilerin özgün problemlerin incelenmesiyle meşgul etmek üzere desenlenmiş sınıf öğretimi ve öğrenmesine kapsamlı bir yaklaşımdır. (Blumenfeld et al,1991)

Belirli bir zaman süresinde devam eden, bir ürün, gösterim ya da bir performans ile sonuçlanan bireysel bir etkinlik ya da grup etkinliğidir. (Moursund,2001) Bir ürün ya da performansı desenleme, planlama ve oluşturmaya yönelik bir derste, öğrencilere yeni bilgi ve beceriler kazandıran bir öğretim yöntemidir.(Simkins ,1999) Bireysel ya da küçük gruplar

aracılığıyla doğal koşullar altında yaşama benzeyen bir yaklaşımla problemlerin çözümünü amaçlayan bir öğretim yaklaşımıdır.(Bilen, 1999)

Tanımlardan yola çıkarak bir proje tabanlı öğrenme etkinliğinin dört temel öğeyi içerdiği söylenebilir. Bunlar :

- Geniş bir zaman
- İş birliği
- İnceleme ya da araştırma
- Bir görevle ilgili performans veya gösteridir.

Proje tabanlı öğrenmenin bazı temel özellikleri vardır. Bu özellikleri şöyle sıralamak olanaklıdır:

1. Projeler öğrenci yönelimlidir. Proje tabanlı öğrenmede öğrenciler, projeyi desenlemek için konu seçmekten projenin kapsamı ve yapısını belirlemeye, ilgi ve yeteneklerine uygun olarak gerçekleştirmekten sonuçlara düzenleyene kadar projenin tüm boyutları ile ilgili kararları alma özgürlüğüne sahiptirler. (BIE,2002)

2. Projeler yönlendirici soru ya da problemler üzerine odaklanır. Proje tabanlı öğrenme projeleri , öğrencileri bir disiplinin temel kavram ve ilkeleriyle karşı karşıya getiren yönlendirici soru ya da problemler üzerine odaklanır. (Curtis,2002)

3. Projeler, geniş bir zamana gereksinim duyar. Projeler bir kaç dersten bir öğretim yılına kadar geniş bir zaman dilimine gereksinim duyar. Projeler gerçekleştirilmesi istenen görevle ilgili olarak daha fazla zamana sahip olma uygulama yapma ve derinliğine öğrenme için çeşitli yolları ve fırsatları kullanma olanağı sağlar. (Ferretti&Okolo, 1996)

4. Projeler genellikle birçok disiplini ilgilendirir. Proje çalışmaları bir çok bilim alanından yararlanmayı gerektirir. (Krajcik, Blumenfeld, Marx&Soloway, 1994)

5. Projeler gerçek dünyayla bağlantı kurmada yardım eder. Projeler öğrencilerin ilgilendikleri gerçek dünya sorunlarını ele alır.(Moursund, Bielefeldt&Underwood, 1997)
6. Projeler , bir ürün, sunu ya da performans geliştirmeyi içerir. Projeler öğrencilerin problemlere çözüm olarak ortaya koyduklarını göstermelerine yarayan eserlerin ya da ürünlerin geliştirilmesine yol açar. (Regie Stites of SRI 1998)
7. Projeler iş birliği içinde gerçekleşir. Projeler, bir amacı gerçekleştirmek için birlikte çalışma olarak tanımlanan iş birliği içinde çalışmayı gerektirir. Gruplar , aynı sınıftan olabileceği gibi diğer sınıflardan ya da uzak okullardaki öğrencilerden oluşabilir. (Simkins, Cole, Tavalin&Means,2002)
8. Projeler çoklu ortamlardan yararlanmayı sağlar. Çoklu ortamlarla, öğrencilere projelerin planlanması, gerçekleştirilmesi ve sunumunda çeşitli teknolojilerin etkili olarak kullanılmasını sağlar. (Solomon, 2003)
9. Projeler programın merkezindedir. Projeler öğrencileri dersin ya da disiplinin kavram ve ilkeleriyle meşgul eder. Proje, programın dışında değil merkezindedir. (Thomas, 2000b)

Proje tabanlı öğrenme sonunda, programdaki öğrenme alanları bağlamında öğrencilere kazandırılması gereken bilgiler yanında, karar verme, neden-sonuç ilişkisini belirleme, mekan algılama, tablo, diyagram, ve grafik okuma kütüphane ve referans kaynakları kullanma, gözlem yapma, basit istatistik verilerini yorumlama, sosyal katılım, basılı ve görsel kaynakları kullanma ve değerlendirme, olgu ve düşünceleri ayırt etme gibi beceriler ile bilimsellik , sorumluluk, dayanışma , doğa sevgisi, ve doğal çevreye duyarlılık gibi değerleri öğrenciler kazanırlar.(MEB,2004) Bkz Ek: 4. 15.

4.17. SORU AĞLARI

Bir öğrenme deneyiminin sonunda öğrencilerden öğrendikleri ile ilgili sorular yazmaları istenebilir. Öğrencilere merkezde ana kavramın veya konu adının olduğu çalışma kağıtları verilir. Öğrenciler merkezdeki konu ile ilgili öğrendiklerinden akıl haritası formunda sorular oluştururlar. (Yavuz, 2005) Bkz Ek: 4.16.

4.18. VENN ŞEMASI HAZIRLAMA

Konular arasında benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmak için uygulanan bir tekniktir. (Yavuz, 2005)

Venn şemalarının kullanımı öğrencilerin olaylar fikirler, veya kavramlar arası benzerlik ve farklılıkları görmelerine yardımcı olur. Örneğin Türkçe derslerinde hikayeler ve romanlar ,Sosyal derslerinde farklı yönetim biçimleri, fen derslerinde bitki hücresi ile hayvan hücresi, venn şemalarıyla karşılaştırılabilir. Bkz Ek : 4.17.

Bu bölümde şimdiye kadar, uygulamada kullanılan aktif öğrenme tekniklerine yer verilmiştir. Bölüm V 'te ise aktif öğrenme tekniklerinin yurt içi ve yurt dışı uygulama örneklerine değinilecektir.

BÖLÜM 5

Bu bölümde aktif öğrenme yöntemi üzerine yapılan araştırmalar kronolojik bir düzen içinde; yurt dışında aktif öğrenme ile ilgili yapılan araştırmalar ve yurt içi yapılan araştırmalar, olmak üzere iki kategoride verilmiştir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

5.1.YURT DIŞINDA AKTİF ÖĞRENME İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Aktif öğrenme yurt dışında özellikle Avrupa ülkeleri ve Amerika'da 1970'li yıllardan itibaren uygulanmaya başlanmış, günümüze kadar geliştirilerek devam etmiştir. Günümüzde ise dünyadaki pek çok ülke aktif öğrenme stratejilerinin kullanılmasını gerekli kılan eğitim reformları yaparak aktif öğrenme stratejilerinin gün geçtikçe yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Bu konudaki çalışmalardan bazıları ve kısa özetleri liste halinde verilmiştir. Bunlardan birkaç tanesini seçerek daha ayrıntılı olarak inceleyeceğiz.

Aktif öğrenme tekniklerini geleneksel öğretme biçimleri ile karşılaştıran McCarthy ve Anderson özellikle tarih ve siyaset bilimleri ile ilgili örnekler vermiştir. alışmasında aktif öğrenmede öğrencilerin diğer yöntemlere göre konu üzerinde daha çok düşünme imkânlarının olduğu ve bu nedenle de bütün disiplinler özellikle de insan bilimleri ve sosyal bilimler için önemli olduğu vurgulanmıştır. Aktif öğrenme ile ilgili pek çok çalışmadan örnek veren yazar, Miller ve Grocchia (1997)'nin kolej seviyesindeki öğrenciler arasında biyoloji dersinde yapılan geleneksel yöntem ve işbirlikli öğrenme yöntemini karşılaştırma çalışmaları sonucunda, öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin işbirlikli öğrenme yönünde belirgin şekilde yüksek olduğunu belirtmiştir. Aynı çalışmada aktif öğrenme stratejisi ile geleneksel yöntemleri karşılaştıran çalışmaların azlığından, Eğitim Araştırmaları Bilgi Merkezi kayıtlarına göre aktif öğrenme ile ilgili 175 çalışma bulunduğundan ve bunlardan yalnızca 12

tanisinin aktif öğrenme ile geleneksel yöntemleri karşılaştırmayı konu edindiğinden söz edilmiştir. Hatta bu 12 çalışmada iki yöntem arasında belirgin bir farklılık bulunmadığının belirtilmesi konunun daha iyi irdelenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Araştırmacılar bu sonucun özellikle sosyal bilimler gibi hızlı bilgi vermeyi gerektiren konularda geleneksel metotların lehine ve öğretmenler için tercih edilir olabileceğini, ancak hatırdaki tutmanın nasıl mümkün olacağını da tartışmışlardır.

Vardıkları nokta ise aktif öğrenme metotları ile geleneksel metotlar arasında karşılaştırma yapmanın yersiz olabileceğidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde siyaset bilimleri ve tarih sınıflarında yaptıkları deneysel çalışmada rol kartları tekniği ile Amerika'nın çok kültürlü yapısı tarihi temleri ile incelenmiş ve etkinlik sonucu yapılan sınavla başarı düzeyi ölçülmüştür.

Sonuç ise aynı sürede verilen aynı konuda aktif öğrenme metodu bilgi aktarmada daha etkili bulunmuştur. Ancak yazarlar bu konu ile ilgili daha fazla çalışma yapılması gerektiği ve sonucun bu çalışma ile sınırlı olacağını altını çizerek, tarih ve siyasal bilimler dışında ekonomi, din bilimleri ve İngilizce gibi derslerde de çalışma yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

İkinci çalışma, "The Implementation of Student Active Learning in Primary Mathematics in Indonesia" " Endonezya'da İlköğretim Matematik Dersinde Aktif Öğrenmenin Uygulanması" adlı çalışmadır. Bu çalışma Avusturya ile karşılaştırmalı olarak yapılmış ve Endonezya'daki durum ortaya koyulmuştur. Çalışma sonucunda Endonezya'da aktif öğrenme uygulamalarının 4 ayrı seviyede olduğu tespit edilmiştir. En üst düzey uygulamalar şehirlerde ve PEQEIP projesine katılan öğretmenler arasında iken kırsal kesimin en alt düzeyde uygulama gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Avustralya'ya oranla düşük düzeyde bir başarı gözlenmiş öneri olarak okulların daha çok örneğe, yol göstermeye ve açıklamaya ihtiyacı olduğu ifade edilmiştir.

Üçüncü çalışma “Group Project Work and Student-Centered Active Learning: Two Different Experiences” Grup Proje Çalışması ve Öğrenci Merkezli Aktif Öğrenme: İki Farklı Deneyim” Bu çalışmada Kingston Üniversitesinde yapılmıştır. İki ayrı gruptan coğrafi bilgi sistemlerini kullanarak proje hazırlamaları istenmiş, gruplardan biri aktif öğrenme stratejilerini diğeri ise geleneksel grup çalışmasını takip etmiştir. Sonuçta aktif öğrenme stratejilerini takip eden grubun başarı düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür.

Konu ile ilgili olarak Presley (1981) ve Hamilton (1985) yaptıkları araştırmalar da dikkati çekmektedir. Bu araştırmalarda öğrencilerin kendi ürettikleri işleme stratejilerinin, hatırlama üzerinde öğretmenin sunduklarına göre daha etkili oldukları saptanmıştır. Weinstein ve Underwood (1985) tarafından geliştirilen bir programda öğrencilere yeni öğrenilenlerle öncekiler arasında bağ kurma, öğrenilenler arasındaki anlamlı ilişkileri bulma gibi bilgi işleme stratejileri öğretilmiştir. Sonunda işleme stratejilerinin öğretilebileceği ve bu programdan geçen öğrencilerin okuduğunu anlama ve buna benzer işlerde daha başarılı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Hollanda’da Jong ve Simons tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğrencilere kendi öğrenmesini düzenleme stratejileri öğretilmiş ve bu yetiştirmelerden geçen öğrencilerin başarılarında artış görülmüştür (Açıkgöz, 2004: 14).

Konu ile ilgili ulaşılan bazı çalışmaların kısa özetleri aşağıda verilmiştir.

1. Kimonen, E.; Nevalainen, R., 2005, “Active Learning in the Process of Educational Change”, Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies, V21 n6 p623-635, (ERIC)

Çalışmada kısaca geniş bir karşılaştırma yapılarak 8 ülkedeki öğretmen ve öğrencilerin aktif öğrenme ile ilgili eğitimsel pratikleri incelenmiştir. Makalenin amacı Finlandiya’daki küçük kırsal yerleşmelerde aktif öğrenmenin nasıl uygulandığını açıklayabilmek olarak belirtilmiştir.

2. Jacobson, Trudi E.; Mark, Beth L. ,1995, “Teaching in the Information Age: Active Learning Techniques to Empower Students” Guides - Classroom - Teacher; Reports - Descriptive; Journal Articles, n51-52 p105-20, (ERIC)

Kolej öğrencilerinin yeni bilgi teknolojileri ile karşılaştıklarında özellikle aktif öğrenme stratejileri kullanıldığında anlayışları araştırılmıştır.

3. Garrison, May, Dana,1997, “Active Learning for Gifted Reasons and Resources”, Gifted Child Today Magazine, Vol.20, Issue 2, p 28, (ERIC)

Çalışmasında simülasyon tekniğini ele almış, bu tekniğin uygulanması ile ilgili bilgi verdikten sonra simülasyonun öğrenciler için deneyim sağladığını, kesin karar verme ile ileri düzeyde içerik ve süreç becerilerini birleştirmek için enerjiye ihtiyaçları olduğunu belirtmiştir.

4. Bonwell, Charles C. 1997, Using Active Learning As Assessment In The Postsecondary Classroom” Teaching of Psychology, Vol.27, N.4, p283-84 (ERIC)

Aktif öğrenmede değerlendirmenin nasıl gerçekleşeceği, kriterlerin ne olacağı, kimin değerlendirme yapacağı, her şeyin nasıl değerlendirileceği (örneğin öğrenci performansı gibi) tartışılmıştır.

5.2 . YURT İÇİ ARAŞTIRMALAR

Aktif öğrenme bu isimle ülkemiz eğitim öğretim ortamlarında yenidir. Ancak cumhuriyet tarihinde yapılacak kısa bir gezinti ülkemiz eğitim öğretim çalışmalarının son derece zengin deneyimlerle dolu olduğu görülür. Özellikle 1968 öğretim programı genel amaçları ve uygulamaları ile öğrencinin bireysel özelliklerini dikkate alan uygulamaya dönük yapısı ile önemlidir. Yine 1940 yılında kurulan Köy Enstitüleri yaparak yaşayarak öğrenme sloganı ile ortaya çıkmış, etkinliklerden ve üründen söz ederek uygulamaları çalışmaları temel almıştır. Sönmez Köy Enstitülerinde etkinlik ya da iş ilkesi en çok kullanılan ve sözü geçen ilke idi. Öğretme değil öğrenme önemliydi, Özgür çalışma, özgür düşünme, her zorluğu aşarak her gerçeğe ulaşmak öğrencilerin kişisel çabaları ile gerçekleşiyordu (Sönmez,) Buradan da anlaşılıyor ki ülkemizde bu tür uygulamalar çok yeni değildir. Ancak zaman içinde öğretim programlarının değişmesi ve bu tür amaçlarla öğretim veren kurumların kapanması, geleneksel yöntemlerin yaygın olarak kullanıldığı bir eğitim sisteminin oluşmasına neden olmuştur.

Günümüzde ise aktif öğrenme uygulamalarını bazı özel okulların gerçekleştirmeye çalıştıklarını ancak genel anlamda çok yaygın olmadığını görüyoruz. Yeni uygulanmaya başlanan öğretim programlarının bu uygulamaları zorunlu kılan yapısı aktif öğrenme uygulamalarının gün geçtikçe yaygınlaşacağını işaret etmektedir. Ancak bunun için öğretmen eğitimi, altyapı sorunları, kalabalık sınıflar ve materyal gibi sorunların çözülmesi gerekmektedir.

Aktif öğrenme yurt dışındaki popülaritesine karşın ülkemiz akademik dünyasında yeni yeni çalışılmaktadır. Eğitim fakültelerinin tezlerine bakıldığında çalışılma zamanları ve sayıları bu konuda bize bir fikir verebilir. Yüksek Öğretim Kurumu'nun tez listelerinde konu ile ilgili 2002 yılından günümüze kadar 9 adet yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Bu tezlerden 4 tanesi kuruma ulaşmış diğerleri ise henüz kütüphaneye ulaşmamıştır. Söz konusu çalışmalar aşağıda sıralanmış, ulaşılabilen 4 tanesi hakkında kısa bilgi verilmiştir.

- Memnun, Dilek Sezgin, 2003, Sekizinci sınıf olasılık konularında aktif öğrenme yöntemi ile öğrenci başarısı açısından incelenmesi, yüksek lisans tezi.
- Kalem, Salih, 2002, Orta öğretim alan öğretmenliği eğitimi planlama ve değerlendirme dersi öğrencilerinin aktif öğrenme yaklaşımıyla düzenlenen eğitim durumu ile ilgili görüşleri, yüksek lisans tezi.
- Sarı, Ferah Kezban, 2003, Lise kimya programında kimyasal reaksiyonlarda denge ünitesinde aktif öğrenme uygulamaları, yüksek lisans tezi.
- Zavrak, Murat, 2003, Lise kimya programında atomun yapısı ünitesinde aktif öğrenme yöntemlerinin uygulanması, yüksek lisans tezi.
- Seyhan, Gülay, 2003, İlköğretim II. Kademe ve 7. sınıf matematik öğretiminde aktif öğrenme ve geleneksel öğrenim metotlarının karşılaştırılması, yüksek lisans tezi.
- İnan, Hafize, 2003, İlköğretim birinci sınıfta aktif öğrenme stratejilerinin kullanımının öğrenci başarısına etkisi, yüksek lisans tezi.
- Mertoğlu, Hatice, 2002, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin beslenme kavramını öğrenmelerinde aktif öğrenme yöntemlerinin etkisi, yüksek lisans tezi.

- Çullu, Filiz, 2003, Aktif öğrenmenin yüklemeler, başarı ile hatırd tutma üzerindeki etkileri ve öğrenci görüşleri, yüksek lisans tezi.
- Ürek, RAziye Ö., Tarhan Leman, 2005, “Kovalent Bağlar Konusundaki Kavram Yanılgılarının Giderilmesinde Yapılandırıcılığa Dayalı Bir Aktif Öğrenme Modelinin Uygulanması”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı: 28, S.168-177, Ankara.

İnan'ın Bursa İli Osmangazi İlçesi'ne bağlı ilköğretim okullarından; İnönü İlköğretim Okulu'nda yaptığı çalışmaya göre uygulama ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark görülmüş, 1. sınıf matematik öğretiminde aktif öğrenme yaklaşımıyla yapılan öğretimin geleneksel öğretime göre daha etkili olduğu ve matematik bilginin kalıcılığını artırdığı ortaya konulmuştur. Yapılan kalıcılık testinde uygulama ve kontrol grupları arasında uygulama grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Problem çözme başarılarına etkisi açısından incelendiğinde yine uygulama grubu lehine sonuç alınmıştır. Son olarak aktif öğrenme stratejilerinin kullanılmasının öğrencilerin matematik dersine karşı tutumları üzerindeki etkisi araştırılmış ve öğrencilerin matematik dersine karşı olumlu tutum geliştirdikleri belirlenmiştir. (İnan, 2003).

Kalem Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği 2001- 2002 güz dönemi Planlama ve Değerlendirme dersi öğrencilerine aktif öğrenme ile hazırlanmış bir eğitim durumu uygulanmış ve buna ilişkin görüşleri alınmıştır. Öğrenciler işlenen dersin beklentilerini karşıladığını ifade etmişler, işlenen dersi geleneksel yöntemlere göre farklı bulmuşlardır. Aktif öğrenmenin öğrenme öğretme sürecine katkısının olumlu olacağı söylenmiş ancak sınıf mevcutlarının olumsuz etkisinin olabileceğinden de söz edilmiştir. Sınıf içi iletişimde ve etkileşime de olumlu katkılarının olacağı belirtilirken sınıfın fiziki yapısının önemi vurgulanmıştır. Sonuçta gerek öğrenci görüşlerinin gerekse sürecin olumlu yönlerinin ön plana çıktığını belirtmiştir (Kalem, 2002)

Mertoğlu, İstanbul İli Kadıköy İlçesi Zühtüpaşa İlköğretim Okulu ve Üsküdar İlçesi Rauf Orbay İlköğretim Okulu 8. sınıflarında deney ve kontrol gruplarından oluşan toplam 156 öğrenci ile çalışmasını gerçekleştirmiştir. Yaptığı çalışmada ilköğretim öğrencilerinin

beslenme kavramını öğrenmelerinde aktif öğrenme stratejilerinin etkisi tartışılmış, uygulama gruplarının son testlerinin kontrol gruplarına oranla daha başarılı çıktığı ortaya koyulmuştur. Sonuç olarak aktif öğrenme metodunun başarıyı artırdığını ve öğrenci tutumlarının olumlu olduğu ifade edilmiştir (Mertoğlu, 2002: 73).

Seyhan, Balıkesir İli'nin Dursunbey İlçesi'nde Sabahattin Gündür İlköğretim Okulu'nda iki ayrı 7. sınıfta matematik derslerinde çalışmasını gerçekleştirmiştir. Öğrencilerin başarılarını ölçmek için uygulanan ön test ve son testlerin yanı sıra öğrencilerin görüş tutumlarını öğrenmek için bir de anket uygulanmıştır. Aktif öğrenmenin geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğunu belirten Seyhan, çalışmasında aktif öğrenme yönteminin matematik öğrenme ortamlarında kullanılması ile ilgili pozitif yönde görüş ve tutumlar geliştirildiğini ve matematik öğretiminde etkili bir öğrenme için aktif öğrenme yönteminin iyi bir seçenek olduğunu ifade etmiştir.(Seyhan, 2003)

Ürek ve Tarhan'ın çalışmalarında ise kimyanın önemli konularından biri olan kovalent bağlar konusu aktif öğrenme etkinlikleri ile işlenmiştir. İzmir İli'ndeki bir lisede 32 lise 1. sınıf öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. Beyin fırtınası ve işbirlikli öğrenme teknikleriyle hazırlanmış etkinlikler öğrenci grubuna uygulanmış ve öğrenci başarısı % 58,9'dan % 86,4 'e yükselmiştir. Ayrıca öğrencilerin yorum sorularına etkili cevaplar verdiklerini ve analitik düşünme, bilgiyi kullanma sentez yapma kapasitelerini daha yüksek verimlilikte yansıttıklarını göstermektedir.

Bu bölümde şimdiye kadar aktif öğrenme tekniklerinin yurt içi ve yurt dışı araştırmalara yer verilmiştir. Bölüm VI'da ise araştırmanın yöntemine, modeline değinilecektir.

BÖLÜM 6

Bu bölümde, sırasıyla araştırmanın modeli, veri toplama aracının hazırlanması, veri toplama aracının geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

6. YÖNTEM

Bu bölümde, sırasıyla araştırmanın modeli, evren, örneklem, veri toplama aracının hazırlanması ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

6.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Ortaöğretim 3 yıllık 9.sınıflarda Aktif Öğrenme Tekniklerinin geleneksel öğretim yöntemlerine göre değerlendirilmesine yönelik deneysel bir desenle kullanılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin (öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, bir derse başlarken öğrencinin bilişsel, duygusal ve devinişsel dağarcığında getirdiklerinin tümü olarak betimlenebilir.) tespiti için ön test ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesi için son test kontrol gruplu model ve öğrencilerin Aktif öğrenme tekniklerinin derse karşı tutumlarının da fark yaratıp yaratmadığının ölçülmesi için bir tutum ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada Aktif öğrenme teknikleri bağımsız değişken, öğrenme (başarı değerlendirme testinden alınan puan ve tutum ölçeği) bağımlı değişken olarak ele alınmıştır.

6.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Kadıköy ilçesi 19 lisenin 3 yıllık 9. sınıfları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Özel Çevre Lisesi 3 yıllık 9.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

6.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Orta öğretim 3 yıllık 9. sınıflarında Aktif öğrenme tekniklerinin öğrenci başarı değerlendirmesi amacıyla iki adet veri toplama aracı hazırlanmıştır. Bu araçlar; Öğrenci Başarısı Değerlendirme Testi ve Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeğidir. Bu araçları özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

Öğrenci Başarı Değerlendirme Testi: Ortaöğretim 3 yıllık 9.sınıflara ait Coğrafya öğretim programında yer alan Karadeniz Bölgesi Ünitesi, Marmara Bölgesi Ünitesi, Ege Bölgesi Ünitesi, Akdeniz Bölgesi Ünitesi konularına bağlı kalınarak testler hazırlanmıştır. Bkz. Ek :1. Bu testler zamana dayalı olarak uygulanmış olup her bir test için 40 dakika süre tanınmıştır. Öğrencilerin tahminle puan almalarını engellemek yani şans faktörünü ortadan kaldırmak için öğrencilerden yanıtlarını soruların altında bırakılan uygun yere yazmalarını istenmiştir.

Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Öğrencilerin Coğrafya dersine yönelik tutumlarının saptanması amacıyla hazırlanan bu ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek Çok katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, hiç katılmıyorum şeklinde 5’li likert ölçektir. Öğrencilerden her bir madde için bu üç dereceden kendilerine uygun gelenine (x) koymaları istenmiştir. Bu ölçek Dilek YILDIZHAN ÖZKILIÇ tarafından geliştirilen Kara Kuvvetleri Orta Dereceli Askeri lise öğrencilerinin Coğrafya dersine ilişkin tutum ölçeğinin 3 yıllık 9. sınıflarda Coğrafya dersine uyarlanmasıdır. Bkz. Ek :2.

6.4. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları

Araştırmada iki adet veri toplama aracı kullanılmış olup bu araçların geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmada kullanılan “Öğrenci Başarısı Değerlendirme Testi”nin geliştirilmesinde aşağıdaki işlem sırası uygulanmıştır.

Öncelikle uzman görüşleri alınarak araştırmanın ortaöğretimin 3yıllık 9. sınıf düzeyinde ve Coğrafya dersine yönelik yürütülmesine karar verilmiştir.

Ortaöğretim3 yıllık 9. sınıf coğrafya programına göre 12 ünite bulunmaktadır. Uzmanlar, araştırmanın 11 ünite düzeyinde yürütülmesinin güç olacağını belirttiklerinden “Karadeniz Bölgesi, Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi , Akdeniz Bölgesi Üniteleri (Kıyı Bölgeleri)” seçilmiştir.

Öğrenci Başarı Değerlendirme Testinin hazırlanmasında, Ortaöğretim Coğrafya Programının 3 yıllık 9. sınıflara ait ilgili ünitelerle ilgili hedef ve davranışlar (Eğitimde hedef, kişide gözlenmek istenen özellikler olarak ele alınabilir. Bu özellikler bilgi, beceri, değer, ilgi, tutum, güdülenmişlik, kişilik vb. olabilir (Sönmez 1994) dikkate alınmıştır.

Ortaöğretim Coğrafya Dersi Programının 3 yıllık 9.sınıflara ait belirtilen ünite ile ilgili hedeflerin davranışları çıkarılmış, bu düzeyde sınav hazırlanmıştır.

Uzmanlar ortaöğretim 3 yıllık 9.sınıflarla öğrencilerin zihinsel gelişimlerini dikkate alarak değerlendirme sorularını hazırlanmıştır. Her bölgeden 20 soruluk değerlendirme soruları hazırlanmıştır. Sorular çoktan seçmeli olup 5 seçenektir.

Hazırlanan Öğrenci Başarı Değerlendirme Testi, İstanbul ili Kadıköy ilçesinde bulunan 19 lisede Ahmet Sani Gezici Lisesi, 50.Yıl Tahran Lisesi, Erenköy Kız Lisesi, Fenerbahçe Lisesi, Gn. Ali Rıza Ersin Lisesi, Gözcübaba Lisesi, Göztepe İhsan Kurşunoğlu Lisesi, Habire Yahşi Lisesi, Hayrullah Kefeoğlu Lisesi , İntaş Lisesi, Kadıköy Kız Lisesi , Kazım İşmen Lisesi, Kemal Atatürk Lisesi,Mehmet Beyazıt Lisesi, Nuri Cıngıllıoğlu Lisesi, Prof Faik Somer Lisesi , Suadiye Hacı Mustafa Tarhan Lisesi, Şenesenevler Lisesi, Ataşehir Lisesi 20 Mart-28 Nisan 2006 tarihleri arasında 3yıllık 9.sınıf öğrencilerinden şansa bağlı olarak kız, erkek karışık her sınıftan 19, toplam 190 öğrenciye uygulanmıştır.

Bu çalışmada kullanılan ikinci veri toplama aracı “Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”dir. Bu ölçek ölçeği Dilek YILDIZHAN ÖZKILIÇ tarafından geliştirilen Kara

Kuvvetleri Orta Dereceli Askeri lise öğrencilerinin Coğrafya dersine ilişkin tutum ölçeğinin 3 yıllık 9. sınıflarda Coğrafya dersine uyarlanmasıdır

Kullanılan ikinci ölçek olan “Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği”nin 0,96 düzeyinde güvenliğe sahiptir (Sıvacı, 2003).

Cronbach Nunnall gibi bilim adamları, alfa değerinin 0,70’ten yukarı olmasını, ölçme aracının güvenilirliği için yeterli görmektedirler (Çalışkan, 2003).

6.5. Verilerin Toplanması

Uygulama aşamasında İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen Özel Çevre Lisesi sınıf mevcutlarına ve öğrenci cinsiyetlerinin birbirine yakın olan 3yıllık 9A ve 3yıllık 9B sınıfları uygulama sınıfları olarak seçilmiştir. Seçilen sınıflara (deney ve kontrol grubu) işlenecek üniteye başlamadan daha önce hazırlanan veri toplama araçları (Öğrenci Başarısı Değerlendirme Testi ve Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı sınıfta Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği) öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin tespiti için ön test olarak uygulanmıştır.

Uygulamaya Milli Eğitim Programıyla eş zamanlı olarak başlanmıştır. Uygulama ünitesi olarak Karadeniz Bölgesi, Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi Üniteleri (Kıyı Bölgeleri)” daha önce belirlenen ünitesinin hedef ve davranışlara dikkatlice uyularak, 3yılık 9B sınıfına (deney grubuna) Aktif öğrenme teknikleri kullanılarak (Bkz. Ek: 4.) kontrol grubunu oluşturan 3 yıllık 9A sınıfında ise Geleneksel Yöntemler (Bkz. Ek : 3.) ile işlenmiştir. Ders işlenişleri 6 hafta sürmüştür.

Uygulamada dersler aynı öğretmen tarafından verilmiştir. Böylece iki grup arasında doğabilecek muhtemel akademik başarı farklılaşmasının öğretmen faktörüne bağlı olmaması kontrol altına alınmıştır.

Uygulamaların sonunda daha önceden hazırlanan veri toplama araçları (Öğrenci Başarısı Değerlendirme Testi ve Deneysel grubuna Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği) son test olarak uygulanmıştır.

6.6. Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama araçları ile elde edilen verilerin çözümlemesinde bilgisayardan yararlanılmıştır. İstatistiksel analizler SPSS (Statistical For Social Sciences) for Windows Release 10.0 paket programından yararlanılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin başarıları düzeylerini belirlemek amacıyla uygulanan Öğrenci Başarısı Değerlendirme Testi her üniteden 20 soruluk 5 seçenekli çoktan seçmeli test uygulanmıştır. Her bir madde için doğru yanıtlara 5, yanlış yanıtlara 0 puan verilmiştir. Dolayısıyla elde edilebilecek minimum puan sıfır, maksimum puan ise 100 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada öğrencilerin Coğrafya dersine tutumlarını belirlemek için kullanılan “Coğrafya Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” “Çok Katılıyorum” (5), “Katılıyorum” (4), “Kararsızım” (3), “Katılmıyorum” (2), “Hiç Katılmıyorum” (1) olarak, beşli likert tipi bir ölçek olmak üzere toplam 21 maddeden oluşmaktadır. Her bir soruya verilecek cevap kodları 1.00 ile 5.00 arasında değişmektedir. Dolayısıyla elde edilebilecek minimum puan 21, maksimum puan 75’dir. Grup ölçeğinin oluşturulmasında; Aralık genişliği (a) = Dizi genişliği / Yapılacak grup sayısı (Tekin, 1987; Turgut, 1982) formülü kullanılmıştır. Buna göre oluşturulan ölçekte gözlenme sıklığı ve bunların sınır değerleri aşağıda gösterilmiştir.

<u>Verilen Ağırlık</u>	<u>Tutum</u>	<u>Sınır Değerleri</u>
5	Çok katılıyorum	4.20 – 5.00
4	Katılıyorum	3.40 – 4.19
3	Karasızım	2.60 – 3.39
2	Katılmıyorum	1.80 - 2.59
1	Hiç katılmıyorum	1.00 – 1.79

Araştırma alt problemlerine göre kullanılan analiz teknikleri aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmada sayılabilir veriler için frekans (n) ve yüzde değerleri, ölçülebilir veriler için aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) kullanılmıştır. Analizlerde, bağımsız örnekler için t-testi ve bağımlı örnekler t testi kullanılmıştır.

Elde edilen veriler tablolara yerleştirilmiş ve tablolar yardımıyla yorumlanmıştır. Anlamlı bir fark olup olmadığı $\alpha=0,01$ düzeyinde test edilmiştir.

Bu bölümde, araştırmanın modeli, veri toplama aracının hazırlanması, geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bölüm VII’de ise bulgu ve yorumlara değinilecektir.

BÖLÜM 7

Bu bölümde, araştırma evrenindeki öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine ilişkin bulgu ve yorumlar, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgu ve yorumlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

7.BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, temel olarak ele alınan problemin çözümü ve araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiş, bulgulara ilişkin çizelgeler sunulmuş ve bulguların yorumu yapılarak tartışmalara yer verilmiştir.

Demografik bilgiler yüzde olarak yorumlanmış ve alt boyuta ilişkin maddeler, aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (ss), deney ve kontrol grubu arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları verilmektedir.

7.1. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde örneklem grubunda yer alan öğrencilerin sayılarına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 7.1.1.

Araştırma Örneklemindeki Öğrencilerin Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Frekans Dağılımı Çizelgesi

Gruplar	Sınıflar	n	%
Aktif Öğrenme teknikleri (Deney Grubu)	3.9/A	30	50
Geleneksel Yöntem (Kontrol Grubu)	3.9/B	30	50
Toplam		60	100

Tablo 7.1.1.'de araştırma örneklemini oluşturan sınıflar ve öğrenci sayıları gösterilmektedir. Araştırmaya katılan geleneksel yöntem grubunu (kontrol grubunu) oluşturan 3.9/A sınıfı 30 öğrenciden oluşmaktadır. Aktif öğrenme teknikleri grubunu (deney grubunu) oluşturan 3.9/B sınıfı 30 öğrenciden oluşmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrenci topluluklarında eşit sayıda öğrenci bulunduğunu göstermektedir.

7.2. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Hazır Bulunuşluk Düzeylerine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde örneklem gruplarının hazır bulunuşluk düzeylerinin ölçülmesiyle ilgili olarak örneklem grubunda yer alan öğrencilerin öntest karşılaştırma sonuçlarına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 7.2.1

Araştırma Gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	40,66	6,91	58	-812	.420
Geleneksel Yöntem	30	42,16	7,39			

Tablo 7.2.1’de araştırma gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesine” ait hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubunun) ortalaması 40,66, standart sapması 6,91 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 42,16, standart sapması 7,39’dur. Grupların “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşluk düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşlukları arasında anlamlı bir fark ($p>.05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 7.2.2

Araştırma Gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	44,83	9,60	58	1,391	.170
Geleneksel Yöntem	30	41,83	6,88			

Tablo 7.2.2’de araştırma gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesine” ait hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubunun) ortalaması 44,83, standart sapması 9,60 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 41,83, standart sapması 6,88’dir. Grupların “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşluk düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşlukları arasında anlamlı bir fark ($p>.05$) olmadığı görülmektedir

Tablo 7.2.3

Araştırma Gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	44,16	10,67	58	-662	.511
Geleneksel Yöntem	30	46,13	12,28			

Tablo 7.2.3’de araştırma gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesine” ait hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubunun) ortalaması 4416, standart sapması 10,67 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubunun) ortalaması 46,13, standart sapması 12,28’dir. Grupların “Ege Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşluk düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla

bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşlukları arasında anlamlı bir fark ($p>.05$) olmadığı görülmektedir.

Tablo 7.2.4

Araştırma Gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	52,33	12,50	58	3,747	.000
Geleneksel Yöntem	30	42,00	8,46			

Tablo 7.2.4’de araştırma gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesine” ait hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 52,33, standart sapması 12,50 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 42,00, standart sapması 8,46’dır. Grupların “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşluk düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşlukları arasında anlamlı bir fark ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait hazır bulunuşlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 7.2.5

Araştırma Gruplarının “Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasına ”na Ait Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	45,50	5,58	58	1,924	.059
Geleneksel Yöntem	30	43,03	4,25			

Tablo 7.2.5’de araştırma gruplarının “ Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasına” ait hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 45,50, standart sapması 5,58 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 43,03, standart sapması 4,25’dir. Grupların “Bölge Ünitelerinin genel ortalaması”na ait hazır bulunuşluk düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Bölge Ünitelerinin genel ortalaması”na ait hazır bulunuşlukları arasında anlamlı bir fark ($p>.05$) olmadığı görülmektedir.

7.3. Araştırma Evrenindeki Öğrencilerin Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde aktif öğrenme tekniklerini uygulayan grup (deney grubu) ile Geleneksel öğretim yöntemlerini kullanan grupların (kontrol grubu) ünite sonu başarı düzeylerinin sonuçlarına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Tablo 7.3.1

Araştırma Gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	72,66	10,88	58	5,373	.000
Geleneksel Yöntem	30	60,33	6,28			

* $p<.01$

Tablo 7.3.1’de araştırma gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesine” ait ünite sonu başarı düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubunun) ortalaması 72,66, standart sapması 10,88 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubun)ortalaması 60,33, standart sapması 6,28’dir. Grupların “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin

karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Karadeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 7.3.2

Araştırma Gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	71,50	11,38	58	5,847	.000
Geleneksel Yöntem	30	56,33	8,50			

* $p<.01$

Tablo 7.3.2’de araştırma gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesine” ait ünite sonu başarı düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 71,50, standart sapması 11,38 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 56,33, standart sapması 8,50’dir. Grupların “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Marmara Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 7.3.3

Araştırma Gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	73,83	12,01	58	7,240	.000
Geleneksel Yöntem	30	51,00	12,41			

* $p<.01$

Tablo 7.3.3’de araştırma gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesine” ait ünite sonu başarı düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 73,83, standart sapması 12,01 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 51,00, standart sapması 12,41’dir. Grupların “Ege Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Ege Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 7.3.4

Araştırma Gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	77,50	11,65	58	11,094	.000
Geleneksel Yöntem	30	47,83	8,87			

* $p<.01$

Tablo 7.3.4’de araştırma gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesine” ait ünite sonu başarı düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 77,50, standart sapması 11,65 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 47,83, standart sapması 8,87’dir. Grupların “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde araştırma gruplarının “Akdeniz Bölgesi Ünitesi”ne ait ünite sonu başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 7.3.5

Araştırma Gruplarının “ Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalaması”na Ait Ünite Sonu Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Aktif Öğrenme Yöntemi	30	73,87	6,25	58	13,896	.000
Geleneksel Yöntem	30	53,87,	4,79			

*p<.01

Tablo 7.3.5’de araştırma gruplarının “Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasına ait ünite sonu başarı düzeylerinin değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 73,87, standart sapması 6,25 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubun) ortalaması 53,87, standart sapması 4,79’dur. Grupların Bölge Ünitelerinin genel ortalamasına ait ünite sonu başarı düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde *Araştırma Gruplarının “Bölge Ünitelerinin genel ortalaması ”*na ait ünite sonu başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark (p<.01) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 7.3.6

Aktif Öğrenme Tekniklerinin Uygulandığı Grubun Derse Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t Testi Sonuçları

Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
Ön Test	30	59,13	8,99			
Son Test	30	69,70	5,18	29	-7,847	.000

*p<.01

Tablo 7.3.6’da aktif öğrenme yönteminin uygulandığı grubun (deney grubun)derse yönelik tutumlarının değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Grubun ön test ortalaması 59,13, standart sapması 8,99 iken, son test ortalaması 69,70, standart sapması 5,18’dir. Grubun derse

karşı tutum düzeylerinin karşılaştırılması amacıyla bağımlı örneklem t-testi uygulanmıştır. Bulgular incelendiğinde grubun derse yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark ($p<.01$) olduğu görülmektedir. Grup sıra ortalamaları dikkate alındığında aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerinin tutumlarına pozitif yönde bir etki ettiği saptanmıştır.

BÖLÜM 8

8. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu Bölümde, yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar anlatılarak, bu sonuçlardan hareket edilerek bir takım önerilerde bulunulacaktır.

8.1.Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma ile bir öğretim tekniği olan aktif öğrenmenin değerlendirilmesi araştırılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistikî analizleri sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır.

8.1.1. Araştırmanın başlangıcında yapılan ve deney ve kontrol gruplarının hazır bulunuşluk düzeylerinin ölçülmesi amacıyla yapılan öntest sonuçlarına göre Karadeniz Bölgesi ünitesi ,Marmara Bölgesi Ünitesi , Ege Bölgesi Ünitesinde ve Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasında araştırma gruplarının birbirinden farklı olmadıkları tespit edilmiştir.

Ancak Akdeniz Bölgesi Ünitesi'nde grup sıra ortalamaları dikkate alındığında Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 52,33, standart sapması 12,50 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 42,00, standart sapması 8,46'dır. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun "Akdeniz Bölgesi Ünitesi'ne" ait hazır bulunuşlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasındaki neden işlenen tüm bölgelerin birbirleriyle bağlantılı olması ve öğrencinin aktif öğrenme tekniklerini de kullanarak eski ünitelerle bağlantı kurabilmesine bağlıdır.

8.1.2. Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin başarıların ölçülmesi için yapılan son teste Karadeniz Bölgesi ünitesi , Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubunun) ortalaması 72,66, standart sapması 10,88 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubun)ortalaması 60,33, standart sapması 6,28 olmakla beraber Aktif öğrenme tekniklerinin Karadeniz Bölgesi Ünitesinde geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olmasına karşın istatistik anlamda her hangi bir fark olmadığı saptanmıştır.

8.1.3. Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin başarılarının ölçülmesi için yapılan son teste Marmara Bölgesi ünitesi , Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 71,50, standart sapması 11,38 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 56,33, standart sapması 8,50 olmakla beraber Aktif öğrenme tekniklerinin Marmara Bölgesi Ünitesinde geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olmasına karşın istatistik anlamda her hangi bir fark olmadığı saptanmıştır.

8.1.4. Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin başarılarının ölçülmesi için yapılan son teste Ege Bölgesi ünitesi Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 73,83, standart sapması 12,01 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 51,00, standart sapması 12,41 olmakla beraber Aktif öğrenme tekniklerinin Ege Bölgesi Ünitesinde geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olmasına karşın istatistik anlamda her hangi bir fark olmadığı saptanmıştır.

8.1.5. Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin başarılarının ölçülmesi için yapılan son teste Akdeniz Bölgesi ünitesi Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 77,50, standart sapması 11,65 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubu) ortalaması 47,83, standart sapması 8,87 olmakla beraber Aktif öğrenme tekniklerinin Akdeniz Bölgesi Ünitesinde geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olmasına karşın istatistik anlamda her hangi bir fark olmadığı saptanmıştır.

8.1.6. Araştırma sürecinin sonunda öğrencilerin başarılarının ölçülmesi için yapılan son teste Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasına göre Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı grubun (deney grubu) ortalaması 73,87, standart sapması 6,25 iken, geleneksel yöntemin uygulandığı grubun (kontrol grubun) ortalaması 53,87, standart sapması 4,79 olmakla beraber Aktif öğrenme tekniklerinin Kıyı Bölge Ünitelerinin genel ortalamasında geleneksel yöntemlere göre öğrencilerin başarısının yüksek olmasına karşın istatistik anlamda her hangi bir fark olmadığı saptanmıştır.

Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı gruptaki öğrenciler öğrendikleri bilgileri kullandıkları görülürken geleneksel yöntemdeki öğrencilerin bilgilerinin sadece ezberlerinde kaldıkları bu bilgileri kullanamadıkları görülmektedir

Aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı gruptaki öğrencilerin zihinlerindeki bilgileri daha fazla uygulayabildikleri ve gerçek hayata bu bilgileri aktardıkları görülmektedir.

Günümüzde “öğrenme” konusundaki araştırmalar da, öğrenme olgusunun bireyin etkin katılımıyla en üst düzeye ulaştığını göstermektedir. Çünkü bireyin öğrenmeye etkin katılımı, onun tüm duyularının öğrenme sürecine katılması anlamına gelmektedir. Birey yaşayarak öğrendiklerini unutmamakta ve bu öğrendiklerini diğer öğrenmelere transfer edebilmektedir. İşte bu öğrenmeyi sağlayan Aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı bu araştırmada elde edilen bulgular ile ilgili diğer araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir. Aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin duygularını, düş gücünü dikkate alan, gözlem becerisi geliştiren çağdaş bir yöntem olarak daha etkili bir öğrenme sağlamaktadır. Aktif öğrenme tekniklerinin, öğrencileri ders konuları ve ilgili kavramları daha iyi öğrenmelerini sağlamakla birlikte ders ilgilerini arttırır ve sosyalleşme becerilerini geliştirdiği, Aktif öğrenme teknikleri ile işlenen derslerde öğrenciler dersleri kendileri planlamakta, yürütmekte ve sonuçlara ulaşmaktadır. Bu sayede kalıcı öğrenme, öğrenilenleri kavranması ve ileride uygulanması geleneksel yöntemin kullanıldığı derslere oranla daha fazla gerçekleştiği görülmektedir.

8.1.7. Aktif Öğrenme Tekniklerinin öğrencilerin Coğrafya dersine yönelik tutumlarında artı yönde değişikliklere neden olduğu saptanmıştır.

Aktif öğrenme yönteminin uygulandığı grubun (deney grubun)derse yönelik tutumlarının değerlendirilmesine ilişkin sonuçlara göre grubun ön test ortalaması 59,13, standart sapması 8,99 iken, son test ortalaması 69,70, standart sapması 5,18’dir.

Bulgularla ilgili olarak şimdiye kadar hiçbir araştırma yapılmamasına karşın Seyhan, 2003) araştırmasında belirlediği gibi aktif öğrenme teknikleri öğrencilerin ders karşı olumlu tutum geliştirmelerini de sağlamaktadır. Bütün eğitimciler tarafından kabul gören ve öğrenmeyi artı

ve eksi yönde etkileyen öğrenci tutumlarının, aktif öğrenme teknikleriyle işlenen derslerde geleneksel öğrenmeye göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Aktif öğrenme teknikleri etkin olmasının nedenlerinden biriside öğrencilerin derse yönelik tutumlarının yüksek olmasıdır.

8.2.Öneriler

Bu araştırma ile bir öğretim tekniği olan aktif öğrenmenin öğrenci başarısına göre değerlendirilmesi araştırılmıştır. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistikî analizler sonrası şu önerilerde bulunulmuştur.

8.2.1. Geleceğin bilgi toplumunu yakalamak için orta öğretim seviyelerinde genç nüfusun bilim ve teknolojiye çok daha fazla ilgi duyması sağlanmalı, öğrencilerin bilgili sadece öğrenmeleri değil öğrenilenlerin kavranması ve uygulanması öngörülüyorsa öğrencilerin etkin katılımını sağlayan aktif öğrenme teknikleri öğretim kademelerinde yaygınlaştırılmalı ve özendirilmelidir.

8.2.2. Eğitim sistemimizde genellikle kullanılan, öğrencinin aktif katılımını sağlamayan, sadece bilgi aktarımını kapsayan, geleneksel öğretim yöntemlerinden vazgeçilmelidir.

8.2.3. Geleneksel öğretim yöntemleri öğrencilerin derse aktif olarak katılımını azalmaktadır. Oysaki araştırmalar öğrencilerin öğrenme ortamındaki uyarıcılarla aktif bir biçimde etkileşime girmesi gerektiğini ortaya koyduğundan katılımcıların araştırmasına, keşfetmesine, kendi duygu ve düşüncelerini herhangi bir yanlış yapma korkusu olmadan özgürce ifade edebilecekleri sınıf atmosferleri oluşturulmalıdır.

8.2.4. Orta öğretimde işlenen derslerin programında öğrencileri düşünmeye, sorgulamaya ve tüm duyu organlarını kullanmalarını sağlamaya yönelik etkinlikler yer verilmelidir.

8.2.5. Aktif öğrenme tekniklerini kullanılırken sınıf ortamının çalışmaya uygun hale getirilmesi gerekli olduğundan yapılacak etkinliklerle ilgili araç ve gereçlerin temini sağlanmalı ve okullar donanım yönünden düzenlenmelidir.

8.2.6. Öğretimde kullanılacak yöntemi teknik ve stratejilerin tespiti ve uygulamasına ilişkin olarak öğretmenlere kılavuz kitaplar hazırlanmalı, öğretmenleri bilgilendirici web sayfaları, CD'ler, kitaplar ve programlar hazırlanmalıdır.

8.2.7. Öğretmenlerin Aktif öğrenme tekniklerini kullanabilmeleri için alan bilgisine sahip olmalarının yanında iyi bir rehber olmaları da gereklidir. Bu yüzden Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde öğretmenlere derslerde iyi rehber nasıl olmalı konulu hizmet içi eğitim kursları açılmalıdır.

8.2.8. Kalabalık sınıflarda Aktif öğrenme tekniklerini uygulanması öğrenme açısından sakıncalar doğurabileceğinden, Aktif öğrenme tekniklerini en çok 30-35 kişilik sınıflarda uygulanması önerilir.

EKLER

- EK 1. ÖĞRENCİ BAŞARI DEĞERLENDİRME TESTLERİ**
- EK 2. TUTUM ÖLÇEĞİ**
- EK 3. DERS PLANLARI**
- EK 4. UYGULAMADAKİ TEKNİKLER**
- EK 5. ETKİNLİK FOTOĞRAFLARI**

EK : 1

BAŞARI DEĞERLENDİRME TESTLERİ

KARADENİZ BÖLGESİ TESTİ

1) Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi Karadeniz bölgesinde yetiştirilemez?

- A) Mısır
- B) Ayçiçeği
- C) Tütün
- D) Zeytin
- E) Yer fıstığı

2) Karadeniz bölgesinde, Orta Karadeniz Bölümü, Doğu Karadeniz Bölümlerine göre coğrafi yönden bazı farklılıklara sahiptir.

Aşağıdakilerden hangisi bu farklılıklardan değildir?

- A) Bitki örtüsünün orman oluşu
- B) Ekonomik özellikler
- C) Tarım arazilerinin genişliği
- D) Ulaşım imkanları
- E) Kıyı özellikleri

3) Doğu Karadeniz Bölümü, Türkiye' nin en çok yağış alan bölümüdür.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durum üzerinde etkisinin olduğu söylenemez?

- A) Denizellik
- B) Yükselti
- C) Nemli rüzgarların esiş yönü
- D) Enlem
- E) Dağların uzanış yönü

4) Türkiye' nin iki önemli demir çelik fabrikası, batı Karadeniz Bölümünde yer almaktadır.

I-Yağışın fazla olması

II-Ulaşımın elverişli olması

III-Taş kömürü yataklarının bulunması

IV-Zengin demir yataklarına sahip olması

V- Enlem

Yukarıdaki özelliklerden hangisi veya hangileri böyle bir durum üzerinde en çok etkiye sahiptir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) II ve V

5) Aşağıdaki ekonomik faaliyetlerden hangisi Karadeniz Bölgesinde gelişmemiştir?

- A) Arıcılık
- B) Ormancılık
- C) Balıkçılık
- D) Turizm
- E) Tarım faaliyetleri

6) Karadeniz Bölgesinin kıyı kuşağında çok yetiştirilmesine rağmen, bölge ticaretine fazla bir katkı sağlamayan tarım ürünü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pirinç   B) Tütün
- C) Mısır   D) Çay
- E) Fındık

7) Karadeniz bölgesi aşağıdakilerden hangisinde Türkiye' de ilk sırada yer olmaz?

- A) Hayvancılık gelirinde
- B) Bakır üretiminde
- C) Balıkçılıkta
- D) Orman miktarında
- E) Yağış miktarında

8) Aşağıdakilerden hangisinde Karadeniz Bölgesinde bulunan yerleşim birimi ile burada bulunan endüstri kolu eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Tokat – Sigara
- B) Giresun – Kağıt
- C) Sinop – Cam
- D) Trabzon – şeker
- E) Samsun – Bakır

9) Aşağıdakilerden hangisi veya hangileri Karadeniz Bölgesinde Heyelan olayını artırmıştır.

- I. Aşırı yağış
- II. Eğim
- III. Bitki örtüsü
- IV. Enlem
- V. Denize yakınlık

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
- C) I ve II   D) III – IV
- E) IV – V

10) Doğu Karadeniz Bölümünde kentleşme oranının düşük olmasında,

- I. Yerçekilleri
- II. İklim
- III. Bitki örtüsü

Faktörlerinden hangileri etili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) I ve II
- C) II ve III   D) Yalnız II
- E) I ve III

11) Türkiye balık üretiminin yaklaşık %81'ini Karadeniz Bölgesi vermektedir.

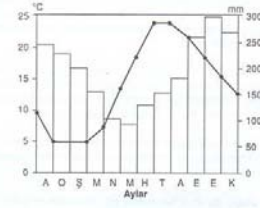
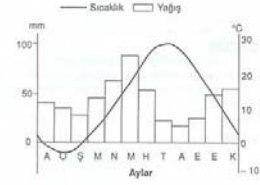
Aşağıdakilerden hangisi bu durumun en önemli sebebidir?

- A) Yağışların fazla olması
- B) Bitki örtüsünün orman olması
- C) Tarım alanlarının kısıtlı olması
- D) Yeraltı kaynaklarının az olması
- E) Göllerin az olması

12) Karadeniz Bölgesinde yaz kuraklığının pek hissedilmemesi ve Türkiye'nin en nemli iklimine sahip olması ,bölgenin hangi özelliği ile açıklanabilir?

- A) Yerçekillerinin doğrultusuyla
- B) Enlem etkisiyle
- C) Ortalama yükseltisiyle
- D) Yıllık ortalama sıcaklıklarıyla
- E) Güney rüzgarlarına kapalı olmasıyla

13) Aşağıda Karadeniz Bölgesinde bulunan iki ilimizin sıcaklık ve yağış grafikleri verilmiştir.

Bu illerimiz aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

I II

- A) Gümüşhane Rize
- B) Sinop Samsun
- C) Bayburt Kastamonu
- D) Bartın Trabzon
- E) Sinop Gümüşhane

14) Demir-çelik sanayisinde demirin eritilip çeliğe dönüşebilmesi için yüksek miktarda ısı enerjisine ihtiyaç vardır.

Bun göre aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisi demir-çelik sanayisinde daha fazla kullanılır?

- A) Linyit
- B) Doğalgaz
- C) Taşkömürü
- D) Petrol
- E) Güneş enerjisi

15) Karadeniz Bölgesinde ekim yapılan sahalarda nadas yönteminin yaygın olmaması aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilidir ?

- A) Makineli tarımın yaygın olmasıyla
- B) Yağış rejiminin düzenli olmasıyla
- C) Tarım alanlarının dar olmasıyla
- D) Arazinin dağlık olmasıyla
- E) Tarım ürünlerinin çeşitli olmasıyla

16)

I. Türkiye’de çıkarımının tamamı Karadeniz Bölgesinden yapılır.

II .Artvin (murgul) Kastamonu(küre) önemli çıkarım alanlarıdır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen madenler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

I _____ II

A) Demir	Krom
B) Bakır	Boksit
C) Taşkömürü	Bakır
D) Civa	Demir
E) Taşkömürü	Linyit

17) Karadeniz Bölgesinde aşağıda verilen yörelerden hangisinde nüfuslanma ve ekonomik etkinlikler daha çok sanayiye dayalıdır?

- A) Rize   B) Trabzon
- C) Bayburt   D) Zonguldak
- E) Giresun

18) Aşağıdaki seçeneklerden hangigi Doğu Karadeniz Bölümünün nüfus özelliğini doğru olarak yansıtmaz ?

- A) Kent nüfusu azdır
- B) Nüfus kıyıda toplanmıştır
- C) Tarımsal nüfus yoğunluğu çoktur
- D) Kırsal alanda yapı malzemesi ahşaptır.
- E) Kırsal alanda toplu yerleşme görülür

19) Orta Karadeniz’deki Samsun Limanının yüzyıllardır işlek ve gelişmiş olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanayisinin gelişmiş olması
- B) Çok eski bir yerleşim yeri olması
- C) Çeşitli tarım ürünlerinin yetişmiş olması
- D) Ard ülkesinin eğilmiş olması
- E) Ilıman bir iklime sahip olması

20) Aşağıdakilerden hangidsinin Batı Kardeniz Bölümü ekonomisine katkısı önemli değildir?

- A) Taşkömürü çıkarma
- B) Kereste fabrikaları
- C) Demir-çelik fabrikaları
- D) Kağıt fabrikaları
- E) Linyit çıkarma

MARMARA BÖLGESİ TESTİ

1) Aşağıda Marmara Bölgesi' ne ait bazı genel özellikler verilmiştir;

I-Türkiye' nin en alçak bölgesidir.

II-Bölge yüzölçümüne göre ekili ve dikili alanın en fazla olduğu bölgedir.

III-Ülkemizde en fazla iklim çeşitliliği bu bölgede görülür.

IV-Yüzölçümü küçüktür.

V-Madencilik faaliyetleri çok gelişmiştir.

Bu özelliklerden hangisi Marmara Bölgesi için söylenemez?

- A) I   B) II   C) III
D) IV   E) V

2) Marmara Bölgesi, Türkiye' nin en gelişmiş bölgesidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durum üzerinde en az etkilidir?

- A) Yer şekilleri   B) Enlem
C) İklim   D) Ulaşım
E) Jeopolitik konum

3) Maki bitki örtüsü Akdeniz iklimi görülen yerlerde yetişmektedir.

Aşağıdaki bölümlerden hangisinde maki bitki örtüsünün yetişmesi beklenir?

- A) Ergene Bölümü
B) Yıldız Dağları Bölümü
C) Güney Marmara Bölümü
D) Konya Bölümü
E) Yukarı Sakarya Bölümü

4)

I.Yıldız Dağları Bölümü

II.Ergene Bölümü

III.Çatalca – Kocaeli Bölümü

Yukarıdaki bölümlerin en çok geliştiği ekonomik faaliyetler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	<u>I</u>	<u>II</u>	<u>III</u>
A) Ormancılık	Ayçiçeği	Sanayii	
B) Tarım	Turizm	Sanayii	
C) Turizm	Madencilik	Ormancılık	
D) Sanayii	Ormancılık	Ayçiçeği	
E) Turizm	Ulaşım	Sanayii	

5)

I.Petrol

II.Bakır

III. Linyit

IV.Demir

V. Bor mineralleri

Marmara Bölgesi yukarıdaki maden türlerinden hangisinde rezerv bakımından ilk sırada yer alır?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

6)

I. Turizm

II. Madencilik

III. İpek böcekçiliği

IV. Sanayii

V. Ayçiçeği üretimi

Yukarıdakilerden hangisi, Marmara Bölgesi'nin Türkiye genelinde sahip olduğu en belirgin özellik değildir?

A) I

B) II

C) III

D) IV

E) V

7) Marmara Bölgesi Türkiye' de en fazla iklim çeşitliliğinin görüldüğü bölgemizdir.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma en iyi kanıttır?

A) Hayvancılığın gelişmiş olması

B) Bitki çeşitliliğinin fazla olması

C) Hızlı sanayileşmenin görülmesi

D) Nüfusun fazla olması

E) Yüzey şekillerinin farklılık göstermesi

8) Aşağıda Marmara Bölgesinde yer alan Ergene Bölümü ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Karasal iklim hakimdir.

B) Bitki örtüsü bozkırdır.

C) Yağış miktarı fazla değildir.

D) Ulaşım gelişmemiştir.

E) Tahıl tarımı yaygındır.

9) Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi Marmara Bölgesi' nde yetişmez?

A) Fındık

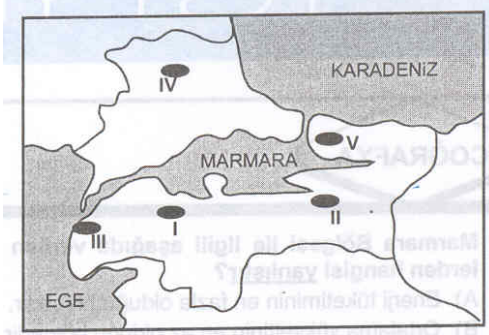
B) Muz

C) Zeytin

D) Buğday

E) Mısır

10) Aşağıdaki haritada işaretlenen merkezlerden hangisinde sanayi faaliyetleri daha yoğundur.

- A) I   B) II
C) III   D) IV
E) V

11) Türkiye fiziki haritasında yeşil ve tonlarının en fazla olduğu yer Marmara Bölgesidir.

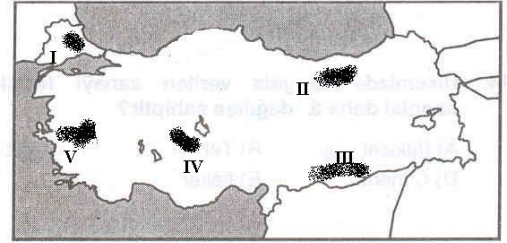
Buna göre Marmara Bölgesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yerçekilleri en sade olan bölgedir
B) Ortalama yükseltisi en az olan bölgedir
C) Tarım alanları geniş yer tutar.
D) Ormanların en fazla alan kapladığı bölgedir
E) Ortalama yükseltisi 1000-1500 m arasındadır

12) Aşağıda verilen sektörlerden hangisinde Marmara Bölgesinin Türkiye ekonomisine katkısının daha az olduğu söylenebilir?

- A) Tarım   B) Turizm
C) Sanayi   D) Ormancılık
E) Ticaret

13) Aşağıda verilen taralı alanlardan hangisinde bitki örtüsü daha çeşitlidir ?

- A) I   B) II
C) III   D) IV
E) V

14) Aşağıda verilenlerden hangisi Marmara Bölgesi'ne ait bir özellik değildir?

- A) Tarım ürünü çeşitliliğinin en fazla olduğu bölgedir
- B) kent nüfusunun en fazla olduğu bölgedir
- C) En çok göç alan bölgedir
- D) Güney Marmara'da otomotiv endüstrisi gelişmiştir.
- E) Bölge akarsuları ağız kısımlarında önemli deltalar oluşturmuşlardır.

15) Kümes hayvancılığının en fazla Marmara Bölgesi'nde gelişmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir ?

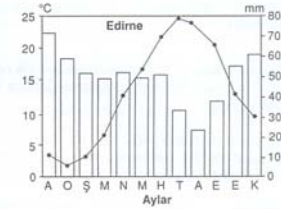
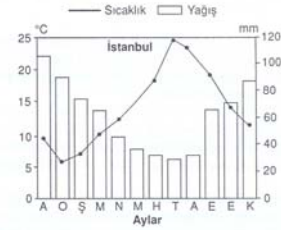
- A) Doğal bitki örtüsünün uygun olması
- B) Tüketici nüfusun fazla olması
- C) Yerçekillerinin sade olması
- D) Bitki örtüsünün çeşitli olması
- E) Ortalama yükseltisinin az olması

16) Marmara Bölgesi'nin nüfus özellikleriyle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır ?

- A) Nüfus yoğunluğu fazladır.
- B) Kentleşme oranı yüksektir.
- C) Diğer bölgelerden göç alır
- D) Nüfusun bölge içinde dağılımı düzensizdir.
- E) Nüfusun hızlı artmasında en önemli etken doğum oranının yüksekliğidir.

17) Aşağıda İstanbul ve Edirne illerinin yıllık sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu grafiklerden çıkarılabilecek bir sonuç değildir?

- A) İstanbul'un yıllık sıcaklık farkı 20C
- B) Edirne'nin bitki topluluğu karışık ormanlardır.
- C) Edirnenin yıllık sıcaklık farkı İstanbul'dan fazladır.
- D) İstanbul'da kış aylarında kar yağışı görülmez
- E) Edirne'de en az yağış yaz aylarında gözlenir.

18) Marmaranın güneyinde çıkarılan ve rezerv bakımından dünyada ilk sıralarda yer alan madenimiz hangisidir?

- A) Mermer
- B) Demir
- C) Linyit
- D) Bor
- E) Manganez

19) Marmara Bölgesi , iklim , bitki örtüsü ve ekonomik etkinlik yönünden çeşitlilik gösterir.

Aşağıdakilerden hangisi bu çeşitliliğin bir nedeni olamaz?

- A) Bulunduğu coğrafi konum
- B) Yerçekillerinin sadelik göstermesi
- C) Boğazların bulunması
- D) Nüfusun fazla olması
- E) Ulaşımın kolay olması

20) Yıldız Dağları Bölümünün en önemli ekonomik etkinliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Balıkçılık
- B) Ormancılık
- C) Madencilik
- D) İpek böcekçiliği
- E) Küçükbaş hayvancılık

EGE BÖLGESİ TESTİ

1) Ege Bölgesinde iç kesimlere gidildikçe yükseltinin artması,

- I. Haşhaş
- II. Turunçgil
- III. Buğday
- IV. İncir
- V. Arpa

ürünlerden hangilerinin yetişmesini engeller?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve IV
- D) III ve IV
- E) III ve V

2) Ege bölgesindeki akarsuların menderes (büküm) ve birikinti konisi gibi yaygın şekiller yapmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bol alüvyon madde taşınması
- B) Eğimin az olması
- C) Eğimin fazla olması
- D) Arazinin yapısı
- E) Bitki örtüsü

3) Ege Bölgesinde nüfusun kıyı bölgesinde toplanmasında aşağıdakilerden hangisinin rolü yoktur?

- A) Diğer bölgelere yakınlığı
- B) İklimin elverişli olması
- C) Sanayiinin gelişmişliği
- D) Tarım arazilerinin fazlalığı
- E) Deltaların kıyıda yer alması

4) Kıyı Ege kesiminde kuzeye doğru gidildikçe sıcaklığın gittikçe azalmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karasallık
- B) Bitki örtüsü
- C) Yer şekilleri
- D) Yükselti
- E) Enlem

5) Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangileri Ege Bölgesi'nin başlıca karakteristik tarım ürünleridir?

- A) Tütün, Zeytin, Turunçgil
- B) Zeytin, Tütün, Haş Haş
- C) Buğday, İncir, Turunçgil
- D) Ayçiçeği, Üzüm, Tütün
- E) Tütün, Haş Haş, Muz

6) Ege Bölgesinde denizsel etkilerin iç kısımlara kadar ilerlemesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dağların denize dik uzanması
- B) Rüzgarların şiddetli esmesi
- C) Bitki örtüsü
- D) Dağların denize paralel uzanması
- E) Yükselti

7) Ege Bölgesinde termik enerji üretiminin yaygın olmasının aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) İklim şartları
- B) Fay hattının yaygınlığı
- C) Yer şekillerinin engebeliliği
- D) Akarsuların debilerinin fazlalığı
- E) Linyit yataklarının fazlalığı

8) Aşağıda Ege Bölgesinde bazı madenlerin çıkarıldıkları yerler verilmiştir. Bu eşleştirmelerden hangisi yanlış verilmiştir?

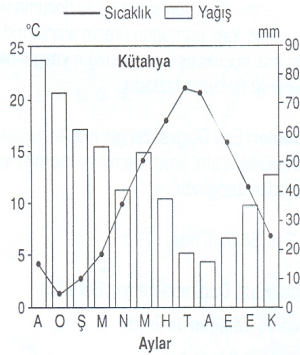
- A) Mermer – Afyon
- B) Krom – Muğla
- C) Linyit – Soma
- D) Bakır – Edremit
- E) Tuz – İzmir

9) Ege Bölgesinde çok sayıda kaplıca ve içmelerin bulunması aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Kıvrımlı yapıların çokluğu
- B) Taşların yapısı
- C) Kırıklı yapıların çokluğu
- D) Bitki örtüsünün cılız olması
- E) Dağların uzanış yönü

10) Aşağıda Kütahya'ya ait sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

Bu grafiğe göre aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Yıllık sıcaklık farkı yaklaşık 20C
- B) Bitki örtüsü bozkırlardır
- C) En fazla yağış kış aylarında düşmektedir.
- D) Yağış rejimi düzenlidir
- E) Yaz aylarında buharlaşma etkilidir

11) Türkiye' deki en genç volkanik arazileri Ege Bölgesinde bulunur.

Bu araziler aşağıdaki merkezlerden hangisinde yer alır?

- A) Bergama (İzmir)
- B) Simav (Kütahya)
- C) Çay (Afyon)
- D) Kula (Manisa)
- E) Yatağan (Muğla)

12) Ege Bölgesinde yer alan aşağıdaki merkezlerin hangisinin nüfusunda mevsimlere göre değişim daha belirgindir ?

- A) izmir
- B) Bodrum
- C) Aydın
- D) Afyon
- E) Kütahya

13) Aşağıdakilerden hangisi Kıyı Ege ile İç Batı Anadolu'nun ortak özelliğidir?

- A) Nüfusun kır-kent dağılımı
- B) Nüfus yoğunluğu
- C) Yağış miktarı
- D) Yaz kuraklığı
- E) Kış sıcaklık ortalamaları

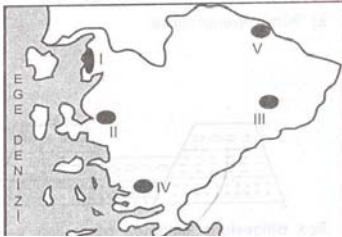
14) Ege Bölgesi'nde linyit yataklarının yaygın olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yer altı kaynaklarının çeşitli olması
- B) Arazinin 3. jeolojik zamanda oluşması
- C) Yerçekillerinin engebeli olması
- D) Dağların kıyıya dik uzanması
- E) Bitki örtüsünün gür olması

15) Ege Bölgesi'nde aşağıdaki ekonomik sektörlerden hangisinin Türkiye ekonomisine katkısı daha azdır?

- A) Turizm B) Ormancılık
- C) Sanayi D) Enerji üretimi
- E) Tarım

16) Aşağıda bazı merkezler numaralarla gösterilmiştir.

Numaralı merkezlerin hangisinde nüfus ve yerleşmenin daha az olduğu söylenebilir ?

- A) I B) II
- C) III D) IV
- E) V

17) Ege Bölgesi'nde yerçekillerinin en önemli özelliğini doğu-batı doğrultusunda birbirine paralel ve kıyıya dik uzanan dağlar ile bunlar arasında kalan çöküntü ovaları oluşturur.

Aşağıdakilerden hangisi dağların uzanışının sonuçlarından değildir?

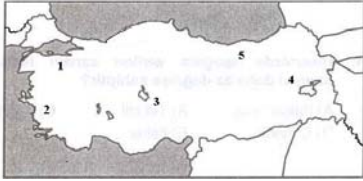
- A) İç kesimlere ulaşım kolaydır
- B) Koy körfez sayısı fazladır
- C) Kıta sahanlığı geniştir
- D) Akdeniz iklimi görülür
- E) Kıyı derinliği azdır

18) Ege Bölgesi'nde aşağıdaki turizm değerlerinden hangisi doğal oluşumludur?

- A) Pamukkale travertenleri
- B) Bodrum deniz altı müzesi
- C) İzmirde efes kalıntıları
- D) Bergama kalıntıları
- E) Milet ve Sard kalıntıları

19) Arıcılığın yoğun olarak yapıldığı yerlerde

- I. Nemlilik ve yağış fazla
- II. Tarım alanı dar
- III. Bitki çeşidi fazla
- IV. Dağlık ve engebelik alan fazladır.

Buna göre Türkiye haritasında işaretlenen merkezlerin hangisinde arıcılık faaliyetlerinin fazla olduğu söylenebilir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

20) Aşağıdaki illerimizden hangisinde jeotermal enerji ile çalışan enerji santrali vardır?

- A) İzmir
- B) Kütahya
- C) Denizli
- D) Aydın
- E) Manisa

AKDENİZ BÖLGESİ TESTİ

1) Adana Bölümü, Antalya Bölümü' ne göre tarımda, sanayide, ticaretle, nüfus yoğunluğunda ve nüfus miktarında daha ileri bir durumdadır.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durumun üzerinde etkisinin olduğu söylenemez?

- A) Jeolojik yapıların farklılığı
- B) Tarım arazileri yönünden farklılık
- C) Yüzölçümlerinin farklılığı
- D) Yer şekillerinin farklılığı
- E) Ulaşım yönünden farklılık

2) Akdeniz Bölgesinde görülen kısa boylu ağaç topluluklarına “maki” denir.

Aşağıdakilerden hangisi maki bitki türlerinin arasında yer almaz?

- A) Meşe
- B) Zeytin
- C) Zakkum
- D) Keçi Boynuzu
- E) Mersin

3) Akdeniz Bölgesinde dağlar genel olarak kıyıya paralel ve doğu – batı doğrultusunda uzanmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumdan etkilenen bir sonuç olarak çıkarılamaz?

- A) Yamaç yağışlarının sık görülmesi
- B) Falezlerin çok sayıda olması
- C) Kıta sahanlığının dar olması
- D) Kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım zorluğu
- E) Kireç taşlarının yaygın olması

4)

- I. İklim özellikleri
- II. Nüfus yoğunluğu
- III. Ekonomik özellikler
- IV. Tarım ürünleri
- V. Yer şekilleri

Adana ve Antalya bölümleri yukarıdaki özelliklerden hangileri bakımından birbirine benzerler?

- A) I ve IV
- B) II ve V
- C) III ve IV
- D) IV ve V
- E) I ve V

5) Türkiye’ de seracılık faaliyetlerinin en fazla yapıldığı bölge Akdeniz Bölgesidir.

Bu durumun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toprak koşullarının uygun olması
- B) Kış sıcaklıklarının yüksek olması
- C) Türkiye’ nin güneyinde yer alması
- D) Elde edilen ürünlerin kolayca ihraç edilmesi
- E) Kış mevsiminin yağışlı geçmesi

6)

Akdeniz Bölgesi’ndeki nüfus dağılımını düşünerek işaretli merkezlerin hangisinde nüfus yoğunluğu fazladır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

7) Türkiye’de geneli, Akdeniz Bölgesinde daha çok yetiştirilen ürünler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Çay – üzüm – mısır
- B) Üzüm – mısır – arpa
- C) Buğday – şekerpancarı – tütün
- D) Turunçgil – muz – pamuk
- E) Mısır – fındık – pamuk

8) Aşağıdaki illerden hangisinde özellikle kış mevsiminde çok az bir enerji harcayarak ya da sadece güneş enerjisinden yararlanarak daha kolay seracılık faaliyetleri yapılır?

- A) İzmir
- B) Konya
- C) Gaziantep
- D) Antalya
- E) Şanlıurfa

9) Türkiye’ de bulunan 3 büyük demir – çelik fabrikasından biri, İskenderun’ da bulunmaktadır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nüfus yoğunluğunun fazla olması
- B) Ulaşımın elverişli olması
- C) Maden çeşidinin fazla olması
- D) Demir madenine yakın olması
- E) Sanayiinin gelişmiş olması

10)

- I. Göller yöresinin bulunması
- II. Teke yöresinin yer alması
- III. Sanayiinin gelişmiş olması
- IV. Karstik şekillerin yaygın olması
- V. Turizmin gelişmiş olması

Yukarıdaki özelliklerden hangisi Antalya Bölümü’ nün özelliklerinden değildir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

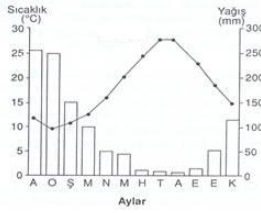
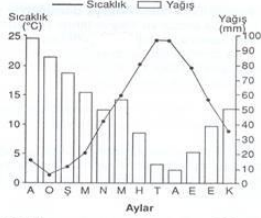
11) Akdeniz Bölgesi’nde nüfus ve yerleşme üzerinde aşağıdaki ekonomik sektörlerden hangisi daha etkilidir?

- A) Sanayi
- B) Ticaret
- C) Tarım
- D)Hayvancılık
- E) Madencilik

12) Aşağıdaki geçitlerden hangisi Akdeniz Bölgesinde ulaşımı sağlayan geçitlerden değildir?

- A) Kalkanlı
- B) Sertavul
- C) Belen
- D) Çubuk
- E) Gülek

13) Aşağıda Akdeniz Bölgesi'nde yer alan iki ilimizin sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

buna göre , bu illerimiz aşağıdakilerden hangisi olabilir?

I _____ II

A) Isparta	Antalya
B) Burdur	Isparta
C) Antalya	Mersin
D) Adana	Hatay
E) Hatay	Mersin

14) Akdeniz Bölgesinde yazlar sıcak ve kuark geçer.

Bı bilgiye göre kdeniz kıyılarında aşağıdaki ürünlerden hangisinin yetişmesi zordur?

A) Mısır	B) Soya
C) Susam	D) Fındık
E) Üzüm	

15) Aşağıda verilen ekonomik sektörlerden hangisinde Akdeniz Bölgesinin Türkiye ekonomisine katkısı en azdır ?

A) Tarım	B) Sanayi
C) Turizm	D) Maden
E) Ticaret	

16) Akdeniz Bölgesi , aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin üretiminde Türkiye üretiminin tamamını vermektedir.?

A) Turunçgiller
B) Pamuk
C) Muz
D) Susam
E) Yer fıstığı

17) Aşağıda Akdeniz Bölgesi'nde bulunan merkezlerden hangisi , kendisinde bulunmayan bir endüstri koluyla birlikte eşleştirilmiştir ?

- A) Taşucu Kağıt
- B) İskenderun Demir-çelik
- C) Antalya Ferokrom
- D) Isparta Kozmetik
- E) Adana Rafineri

18) Akdeniz Bölgesi aşağıdakilerden hangisinde Türkiye'de ilk sırada yer almaz?

- A) Kalkerli arazide
- B) Zeytin üretiminde
- C) Turunçgil üretiminde
- D) Boksit çıkarımında
- E) Seracılık ve turfandacılık

19) Antalya bölümünde mağaraların fazla olması aşağıdakilerden hangisinin sonucudur?

- A) Yaz kuraklığının görülmesinin
- B) Yükseltinin fazla olmasının
- C) Klkerli yapının bulunmasının
- D) Denize komşu olmasının
- E) Turizmin gelişmiş olması

20) Aşağıda Akdeniz Bölgesin'nde çıkan madenler ve çıkarıldıkları yerler eşleştirilmiştir.

Eşleştirmelerden yanlış olanı hangisidir?

- A) Kükürt Keçiborlu
- B) Krom Fethiye
- C) Linyit Mersin
- D) Zımpara taşı Köyceğiz
- E) Boksit Seydişehir

EK 2.

COĞRAFYA DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket coğrafya dersi ile ilgili düşünceleriniz hakkında bilgi edinmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu ankete bireysel olarak vereceğiniz cevaplar kesinlikle öğretmenlerinize ve diğer resmi kurum kuruluşlara bildirilmeyecektir. Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için sorulara samimi ve doğru olarak yanıtlanmanız büyük önem taşımaktadır.

Yardımlarınız için teşekkür eder çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Eylem GÜÇLÜ

		Çok Katılıyorum 5	Katılıyorum 4	Kararsızım 3	Katılmıyorum 2	Hiç Katılmıyorum 1
1	Yaşadığım çevreyi keşfetmeyi, fotoğraflarımı çekmeyi isterim					
2	Okullarda coğrafya dersi olmasaydı daha iyi olurdu					
3	Gazete ve dergilerde coğrafyaya ilişkin haberleri hiç kaçırmam					
4	Gazete ve dergilerde coğrafya haberleri hiç ilgilimi çekmez					
5	Dersler arasında en çok coğrafyadan hoşlanırım					
6	Coğrafya ödevi yapmak hoşuma gider					
7	Coğrafya konulu belgesel VCD, CD izlemek bilgisayar oyunları oynamak hoşuma gider					
8	Coğrafya hakkında herşey ilgimi çeker					
9	Coğrafya dersini sevmiyorum					
10	Coğrafya dersine hiç sıkılmadan zevkle çalışırım					
11	Coğrafya dersine zamanımın önemli bir					

	kısmını ayırırım					
12	Coğrafya dersine sadece sınıf geçmek için çalışırım					
13	Coğrafya dersinde öğrendiğim bilgileri çevreme aktarmak hoşuma gider					
		Çok Katılıyorum 5	Katılıyorum 4	Kararsızım 3	Katılmıyorum 2	Hiç Katılmıyorum 1
14	Coğrafya dersi her zaman ilgimi çekmiştir.					
15	Coğrafya dersi çalışırken gergin olurum					
16	Coğrafya dersi bence çok önemli ve yarıllı bir derstir.					
17	Coğrafya dersi bana çok zevkli geliyor					
18	Coğrafya çalışırken sıradışı bir soruyla karşılaşınca cevap bulana kadar uğraşırım					
19	Coğrafya alanında herşeye ilgi duyarım					
20	Coğrafi alanda yazılan Atlas , Gezi Traveller , National Geographic dergileri okumayı isterim					
21	Bana göre Coğrafya en ilgi çekiçi derstir.					

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	20-29 Mart 2006
Ünitenin Adı / No	Karadeniz Bölgesi
Konu	Karadeniz Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Aktif grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	Karadeniz Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Falez ,Kıta sahanlığı ,tarımsal nüfus yoğunluğu ,göç
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Fotoğraf yorumlama –Grafikytorumlama Metaforla öğrenme – soru ağları –Bulmaca hazırlama – Eğitsel oyunlar-Öğrendiğini formülleştir.
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç Gereçler ve Kaynakça • Öğretmen • Öğrenci	Ders kitapları ve yardımcı ders kitapları,atlas, çeşitli haritalar, PPT Sunum
Öğretme-Öğrenme etkinlikleri	KONUMU Türkiye'nin bölgeler haritası verilerek Karadeniz Bölgesi'nin komşuları harita üzerinde işlenecektir.

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	29 Mart-7 Nisan 2006
Ünitenin Adı / No	Marmara Bölgesi
Konu	Marmara Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Aktif grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	Marmara Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Deprem ,sanayi , iklim çeşitleri , nüfus yoğunluğu
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme- Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Prpje çalışması – Eşli öğrenme – Örnek olay yöntemi- İnternette araştırma –soru ağırları – eğitsel oyunlar - Öğrendiğini formülleştir.
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç Gereçler ve Kaynakça • Öğretmen • Öğrenci	Ders kitapları ve yardımcı ders kitapları,atlas, çeşitli haritalar, PPT sunumlar
	<p>1)KONUMU</p> <p>Türkiye'nin bölgeler haritası verilerek Marmara Bölgesi'nin</p>

komşuları harita üzerinde işlenecektir.

2)BÖLÜMLERİ :Marmara Bölgesi Haritası verilerek bölümleri ve bu bölümlerde yer alan şehirleri harita üzerinde gösterilerek daha sonra dilsiz haritada işaretlenecektir.

3) YERŞEKİLLERİ

Öğrenciler gruplara ayrılarak Marmara Bölgesinin kabartma haritasını proje şeklinde hazırlarlar.

Bölgenin yüzeşekillerine bakarak öğrendiklerini formüleştirmeleri istenir.

Marmara Bölgesi haritasına bakarak eşli öğrenmeyle aşağıdaki sorulara cevap aranır.

Bu bölgeye Marmara Bölgesi adının verilmesinin nedeni Marmara Bölgesinin yukarıdaki haritasına bakan bir kişi neleri yorumlayabilir?

Bu haritanın lejandını (harita anahtarı) siz yapıyor olsanız , neleri eklersiniz?

Bölgede sınır aşan akarsu var mı?

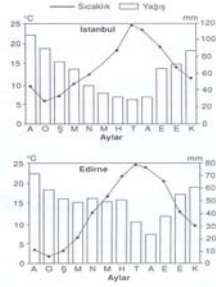
Böylelikle bölgede yer alan dağlar ovalar akarsular körfezlerin isimleri öğrenilir.

Karadeniz Bölgesinin dağlık alanlarıyla Marmara Bölgesi dağlık alanları kıyaslama yapılır

Bölgede ortalama yükseltinin az olması ve yer şekillerinin genelde sade olması sonuçlarının bulunması istenir.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Bölge farklı iklimlerin geçiş alanı üzerinde olduğu için üç farklı iklimin etkileri görülür.Dolayısıyla bitki örtüsü ve tarım ürünlerinde çeşitlilik fazladır.

5)NÜFUS VE YERLEŞME

Aşağıdaki metin verilerek nüfusu hakkında yorum yapılması istenir.

ÖRNEK OLAY :Marmara bölgesine Türkiye'nin diğer

bölgelerinden her yıl ortalama bir milyona yakın insan göç

etmektedir.Bu insanların bir çok ihtiyacı bulunmaktadır. İstanbul,

Bursa, İzmit, Adapazarı, Tekirdağ ve Çanakkale bölgelerinde

düzensiz yapılaşma nedeniyle su, tarım ve ormanlık alanlar tahrip

edilmektedir. Kentlerin nüfusu hızla artmakta, gecekondu, iş, çek-

senet mafyası oluşmaktadır. Terör ve adi suçlar artmakta, okul,

hastane, yol ve barajlar yetmemektedir. Her gelen yönetici kendinden

öncekini suçlamakta ve güçlüklerden bahsetmektedir.

Bu sorunu çözmek için neler yapılabilir?

6)EKONOMİ

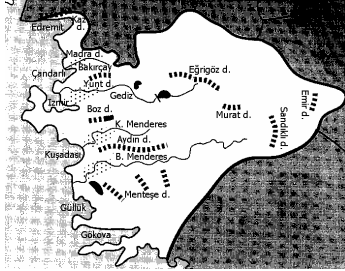
Yapılan ekonomik faaliyetler(Tarım Hayvancılık maden sanayi) ile ilgili fotoğraflar yorumlanır.

Turizm:Türkiye'nin turizm gelirlerinin en fazla olduğu bölge neden Marmara Bölgesi olduğu sorusuna cevap aranır.

İstanbul'da Çevre sorunlarına karşı alınacak önlemler konusunda

	<p>İnternette bir araştırma yapmaları istenir.</p> <p>ÜNİTE SONUNDA COĞRAFİ KELİMELERDEN OLUŞAN TABU OYNANIR.</p> <p>Öğrencilerden soru hazırlamaları istenir.</p>
Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri 	Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır
Dersin diğer derslerle ilişkisi	

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	10-19 Nisan 2006
Ünitenin Adı / No	Ege Bölgesi
Konu	Ege Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Aktif grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	Ege Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Enine kıyı Kıta sahanlığı jeotermal enerji linyit yatakları turizm Horst-graben
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme-	Prpje çalışması- Dergilerle çalışma –eğitsel oyunlar – soru ağları-

Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Metafor yoluyla öğrenme-fotoğraf yorumlama - grafik yorumlama
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç Gereçler ve Kaynakça <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen • Öğrenci 	Ders kitapları ve yardımcı ders kitapları,atlas, çeşitli haritalar, PPT Sunum
Öğretme-Öğrenme etkinlikleri	<p>1)KONUMU</p> <p>Türkiye'nin bölgeler haritası verilerek Ege Bölgesi'nin komşuları harita üzerinde işlenecektir.</p> <p>2)BÖLÜMLERİ</p> <p>Ege Bölgesi Haritası verilerek bölümleri ve bu bölümlerde yer alan şehirleri harita üzerinde gösterilerek daha sonra dilsiz haritada işaretlenecektir.</p> <p>3) YERŞEKİLLERİ</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılarak Ege Bölgesinin kabartma haritasını proje şeklinde hazırlarlar.</p> <p>Bölgenin haritasına bakılarak dağları ve uzanışları nehirleri ve bu nehirlerin oluşturdukları ovaları isimleri istenir.</p> <p>Dağların uzanışları bulunarak Karadeniz Bölgesiyle karşılaştırma yapılır.</p>

Yer şekillerinin sonuçları:

- Kıyıda girinti ve çıkıntı fazladır,enine kıyı tipi görülür.
- Koy ,körfez sayısı fazladır.
- Deniz sığdır,buna bağlı olarak kıta sahanlığı geniştir.
- Deniz etkisi iç kesimlere kadar ulaşır.
- Kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşım rahat yapılır.
- Akarsular doğudan batıya akarlar.
- Tarım alanları geniştir.

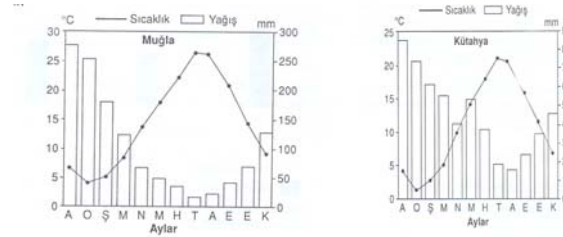
EGE BÖLGESİNİN OVALARI'NIN HİKAYESİ...

Bir gün. Gediz, büyük ve küçük Menderes Ege'nin kıyıdaki ova gibi evine misafir gitmişler. Burasının depremlerle çökmüş olduğunu görünce ellerindeki maddelerle yani akarsuların içinden bin bir emekle taşıdıkları alüvyonlarla orayı doldurmuşlar.

Ayrıca Ege kıyılarında onları rahatsız eden yani gelip gidip (gel git) sataşan dalgalar olmadığından ovaları kolaylıkla oluşturmuşlar. Ege bardağı olmadığını görünce bakır kazanlarda üç kardeşe çay ikram etmiş. Ovaya çok hizmet eden ve bu çöküntü alanları dolduran büyük Menderes, küçük Menderes ve Gediz'in, ayrıca içtikleri bakır çayın isimleri ovalara verilmiş.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

İklim grafiklerine bakılarak sıcaklık ve yağış değerleri ile ilgili yorum yapmaları istenir.

	<p>5)NÜFUS VE YERLEŞME</p> <p>. Bölgede nüfusun kıyılarda,verimli tarım alanları çevresinde ve sanayi bölgelerinde toplanmasının nedenleri üzerine yorum yapmaları istenir.</p> <p>6)EKONOMİ</p> <p>Aşağıda verilen sorulara cevap aranır.</p> <p>Bölgede yılda iki kez ürün alınmaktadır.</p> <p>Seracılık faaliyeti yapılmaktadır.</p> <p>b)Hayvancılık: Fotoğraf yorumları yapılarak bölgede yapılan hayvancılık faaliyetleri çıkarılır.</p> <p>c)Madenler:</p> <p>Ege maden haritası verilerek bölgede çıkan yeraltı zenginlikleri işaretlenir eşleştirme yapılır.</p> <p>d)Sanayi:Ege Sanayi faaliyetleri haritası verilerek sanayi merkezleri ve fabrikalar eşleştirme yapılır.</p> <p>e)Turizm:Bölgede yer alan turizm faaliyetlerini anlatan dergi çıkarılması öğrencilerden istenir.</p> <p>ÜNİTE SONUNDA COĞRAFI KELİMELERDEN OLUŞAN TABU OYNANIR.</p> <p>Öğrencilerden soru hazırlamaları istenir.</p>
<p>Ölçme-Değerlendirme</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri 	<p>Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır</p>
<p>Dersin diğer derslerle ilişkisi</p>	

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	19-28 Nisan 2006
Ünitenin Adı / No	Akdeniz Bölgesi

Konu	Akdeniz Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Aktif grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	Akdeniz Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Karstik arazi-turizm toroslar çukurova
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Proje çalışması –dergilerle çalışma-beyin fırtınası-kavram haritaları – eğitsel oyunlar-karşılaştırma tablosu –metafor yoluya öğrenim-problem çözme yöntemi- venn şeması hazırlama
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç Gereçler ve Kaynakça • Öğretmen • Öğrenci	Ders kitapları ve yardımcı ders kitapları,atlas, çeşitli haritalar, ppt Sunum
Öğretme-Öğrenme etkinlikleri	1)KONUMU Türkiye'nin bölgeler haritası verilerek Ege Bölgesi'nin komşuları harita üzerinde işlenecektir. 2)BÖLÜMLERİ :Akdeniz Bölgesi Haritası verilerek bölümleri ve bu bölümlerde yer alan şehirleri harita üzerinde gösterilerek daha sonra dilsiz haritada işaretlenecektir. 3) YERŞEKİLLERİ Öğrenciler gruplara ayrılarak Akdeniz Bölgesinin kabartma haritasını

proje şeklinde hazırlarlar.

Akdeniz Bölgesi fiziki haritası verilerek bölgede yer alan dağlar ve uzanışları ve bunun sonuçları ovaların, körfezlerin ve platoların isimleri öğrencilerden istenir.

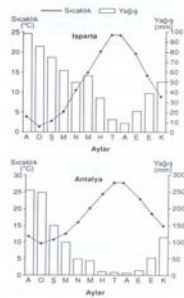

AKDENİZ BÖLGESİ'NİN AKARSULARI

Akdeniz'de Seyhan Aksu ve Ceyhan Göksu adında iki asi küçük kız varmış. Bu asi kızlar, Lübnan'da doğmuş ve daha sonra Akdeniz Bölgesi'ne yerleşmişler. Bir gün Manavgat'ta bir manava dalmışlar ve sebzeleri yerlere saçmışlar. Manavgat'taki manav amca da dayanamayıp, Asi Seyhan Aksu ve Asi Ceyhan Göksu'ya gidip suya dalmalarını öğüt vermiş

Ege Bölgesi dağlarının uzanış doğrultusu hatırlanarak Akdeniz Bölgesiyle karşılaştırma yapılır.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Kıyı ve iç kesimlerde iklim farklılaşmasını göstermek için Antalya ve Isparta'nın grafikleri karşılaştırılır.

5) NÜFUS VE YERLEŞME

. Bölgede nüfus yerleşmek için neden daha çok Adana bölümünü tercih etmiştir?

Yüzeşekillerini düşünerek bu sorunun cevabı öğrencilerden istenir.

6) EKONOMİ

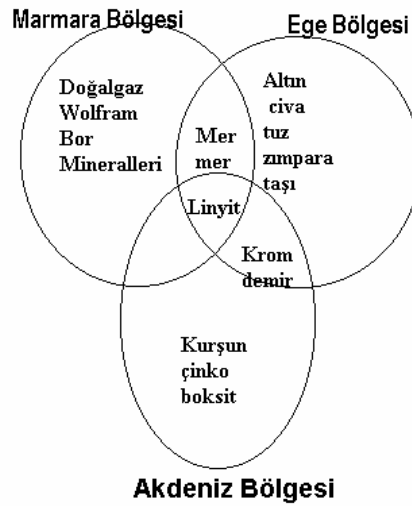
Bölgenin ülke ekonomisine katkıları neler olabilir sorusuyla beyin fırtınası yapılır?

Kavram haritaları ve fotoğraflarla yorum yapılır.

a) Tarım: Bölgedeyen alan çeltik tarlaları nedeniyle yaşanan sivrisinek problemi **PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİYLE İŞLENİR.**

b- Hayvancılık: Fotoğraf yorumlarıyla bölgede yapılan hayvancılık faaliyetleri sıralanır..

c -Madenler: Bölgede çıkan madenler venn şeması şeklinde gösterilir.

d) Sanayi: Akdeniz Bölgesi sanayi faaliyetleri haritası ile sanayi merkezleri eşleştirilir.

e) Turizm: Bölgede yer alan turizm faaliyetlerini anlatan dergi çıkarılması

	öğrencilerden istenir. ÜNİTE SONUNDA COĞRAFİ KELİMELERDEN OLUŞAN TABU OYNANIR. Öğrencilerden soru hazırlamaları istenir.
Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri 	Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır
Dersin diğer derslerle ilişkisi	

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	20-29 Mart 2006
Ünitenin Adı / No	Karadeniz Bölgesi
Konu	Karadeniz Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Geleneksel grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	Karadeniz bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Falez Kıta sahanlığı tarımsal nüfus yoğunluğu göç
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve	Anlatım, soru cevap,

Teknikleri	
Öğretme- Öğrenme etkinlikleri	<p>1)KONUMU</p> <p>Ülkenin kuzeyinde yer alır.Doğusunda Gürcistan,güneyinde D.Anadolu Bölgesi,İç Anadolu Bölgesi,batısında Marmara Bölgesi ve kuzeyinde Karadeniz yer alır.</p> <p>2)BÖLÜMLERİ VE ŞEHİRLERİ</p> <p>Batı Karadeniz B:Zonguldak,Bartın,Bolu,Kastamonu, Orta Karadeniz B.:Samsun,Sinop,Ordu Doğu Karadeniz Giresun, Trabzon,Rize,Artvin,Gümüşhane,Bayburt</p> <p>3)YER ŞEKİLLERİ</p> <p>a)Dağları:Batı Karadeniz’deKüre dağları-Ilgaz Dağları-Köroğlu dağları Orta Karadeniz Canik dağları yer alır. Doğu Karadeniz Bölümünde Doğu Karadeniz Dağları -Mescid Dağları Bu bölgede dağların kıyıya paralel uzanmasının sonucunda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1-Kıyıda girinti ve çıkıntı ,koy ve körfez sayısı azdır 2-Deniz etkisi iç kısımlara ulaşamaz,kıyı ile iç bölge arasında iklim farkı oluşur 3-Tarım alanları kısıtlıdır 4-Kıyıda yağış miktarı fazladır 5-Denize bakan yamaçlarda dağınık yerleşmeler hakimdir 6-Kıyı ile iç bölge arasındaki ulaşım güçtür,geçitlerden yararlanılır 7-Kıta sahanlığı dardır -Falezler yaygındır <p>b)Ovaları:.Orta Karadeniz Bölümünde ise kıyı gerisinde geniş düzlüklerin varlığı,kıyıda Çarşamba ve Bafra delta ovalarının oluşması burada tarım olanaklarını artırmıştır.</p> <p>c)Akarsu ve gölleri:. Orta Karadeniz Bölümünde ise kıyı gerisinde yer alan düzlüklerden dolayı Kızılırmak ve Yeşil ırmak nehirlerinin boyları oldukça uzundur.Yağışlı bir bölge olduğu için taşıdıkları su miktarı fazladır.Bölgede yer alan Çoruh nehri ise Gürcistan’dan Karadeniz’e</p>

<p>dökülmektedir.</p> <p>Bölge göl bakımından pek zengin sayılmaz.Yüksek dağlık alanlarda buzul (sirk) gölleri görülür.Ülkemizde heyelanın en fazla yaşandığı bölge olmasına bağlı olarak heyelan set gölleri oluşmuştur.Tortum,Sera,Abant ve Yedi göller bu göllere örnektir.</p> <p>Bölgede yer alan geçitler:</p> <p>Trabzon’u Gümüşhane’ye bağlayan ZİGANA Geçiti</p> <p>Trabzon’u Erzurum üzerinden Doğu Anadolu’ya bağlayan KOP geçiti</p> <p>Zonguldak’ı İç Anadolu’ya bağlayan ECEVİT Geçiti</p> <p>İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ.Kıyıda kışlar ılık yazlar ise serin geçer.Her mevsim bol yağış almakla beraber sonbaharda yağışlar biraz daha artış gösterir.Kış mevsiminde kar yağışı ve don olaylarına az rastlanır.Yaz mevsiminde de yağış aldığı için bulutluluk oranı fazla dolayısıyla yazlar çok sıcak geçmez.</p> <p>İç kesimlerde ise yükselti ve karasallığın etkisi ile yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise uzun soğuk ve kar yağışlı geçer.En çok yağış ilkbahar aylarında görülür.Bitki örtüsü bozkırlardır.</p> <p>NÜFUS YERLEŞME</p> <p>Ülkemizde kırsal nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölgedir.Ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayandığı için kırsal yerleşmeler fazladır.Kıyıda yoğunlaşan nüfus iç kesimlerde iklim ,ulaşım ve yer şekillerinden dolayı oldukça seyrekir.</p> <p>6-)EKONOMİ</p> <p>a-Tarım: Kıyı kesimde ay,mısır,findık,kivi,zeytin,fasülye,turunçgil,soya fasülyesi yetiştirilirken iç kesimlerde;buğday,arpa,pirinç,keten-kenevir,sarımsak yetiştirilir.</p> <p>b-Hayvancılık: büyükbaş hayvancılık, arıcılık balıkçılık</p> <p>c-Madenler:Zonguldak havzasında taş kömürü,Artvin (Murgul) ve Kastamonu (Küre) de bakır çıkarılır.Bölgede yer yer linyit yataklarına da</p>

	<p>rastlanır.</p> <p>d-Sanayi:Karabük ve Ereğli’de :demir-çelik fabrikası Samsun’da:Bakır işletmesi Rize çevresinde:çay fabrikaları Ordu-Giresun çevresinde:Fındık işleme tesisleri</p> <p>e-Turizm:Uzun kıyıları olduğu halde yaz mevsimi yağışlı geçtiği için deniz turizmi gelişmemiştir.Son yıllarda yayla turizmi, Kartalkaya kış turizm merkezi ön plana çıkmıştır.</p>
Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri 	Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır
Dersin diğer derslerle ilişkisi	

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	29 Mart-7 Nisan 2006
Ünitenin Adı / No	Marmara Bölgesi
Konu	Marmara Bölgesi’nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 ‘+40’+40’
Grup	Geleneksel grup
Öğrenci kazanımları	Marmara Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu

Hedef ve Davranışlar	<p>açıklama</p> <p>2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme</p> <p>3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama</p> <p>4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme</p>
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Deprem ,sanayi , iklim çeşitleri , nüfus yoğunluğu
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme- Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Anlatım, soru cevap,
Kullanılan Eğitim Teknolojileri- Araç Gereçler ve Kaynakça <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen • Öğrenci 	Ders kitapları ve yardımcı ders kitapları, atlas, çeşitli haritalar,
Öğretme- Öğrenme etkinlikleri	<p>1)KONUMU</p> <p>Bölge ülkemizin kuzeybatısında yer alır.Kuzeyinde; Karadeniz,Bulgaristan,batısında ;Bulgaristan,Yunanistan,Ege Denizi,güneyinde;Ege Bölgesi,güneydoğusunda; İç Anadolu Bölgesi,doğusunda Karadeniz Bölgesi yer alır</p> <p>2)BÖLÜMLERİ</p> <p>a)Çatalca –Kocaeli Bölümü:b)Ergene Bölümü</p> <p>c)Yıldız Dağları Bölümü d)Güney Marmara</p> <p>3) YERŞEKİLLERİ</p> <p>Yer şekilleri engebeli olmakla beraber ortalama yükseltinin en az olduğu bölgedir.Geniş düzlükler oldukça fazladır</p> <p>a)Körfezleri: b)Yarımadaları:</p> <p>- Gemlik Körfezi Çatalca Yarımadası</p> <p>- İzmit Körfeezi Kocaeli Yarımadası</p>

- Edremit Körfezi Armutlu Yarımadası
- Saroz Körfezi Kapıdağ Yarımadası
- Erdek Körfezi Biga Yarımadası

dağlar : Yıldız Dağları -Uludağ -Samanlı Dağları _Biga Dağları

Ovaları:-Ergene Ovası Balıkesir Ovası Susurluk Ovası Bursa Ovası
Karacabey Ovası Adapazarı Ovası

Akarsu ve Gölleri : -Yunanistan ile sınır oluşturan Meriç Nehri

-Meriç nehrinin kolu olan Ergene nehri -Sakarya Nehri -Susurluk Nehri
-Nilüfer Çayı

f)Yer şekillerinin sonuçları:

Bölgede ortalama yükseltinin az olması ve yer şekillerinin genelde sade olması sonucunda:

- 1)Tarım alanları oldukça geniş yer kaplar
- 2)Ulaşım her yönde rahat yapılır (Kara-demir yolu ağı gelişmiştir.)
- 3)Yağış oranı düşüktür.
- 4)Toplu yerleşmeler hakimdir.
- 5)Makinelı tarıma uygundur.
- 6)Deniz etkisi iç kısımlara ulaşabilir.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

Bölge farklı iklimlerin geçiş alanı üzerinde olduğu için üç farklı iklimin etkileri görülür.Dolayısıyla bitki örtüsü ve tarım ürünlerinde çeşitlilik fazladır.

Akdeniz İklimi Karadeniz İklimi Karasal iklim gözlenir

5)NÜFUS VE YERLEŞME

Ülkemizde ;nüfus, nüfus yoğunluğu, kentleşme, göç alma,nitelikli işçi bakımından I.sırada yer almaktadır. Bölgedeki hızlı nüfus artışının nedeni doğumlar değil sanayileşmeye bağlı hızlı göç hareketleridir.

<p>6)EKONOMİ</p> <p>a)Tarım:Yer şekillerine bağlı olarak tarım alanları oranı en fazla olan bölgemizdir.İklim çeşitliliğinin fazla olması da tarım ürünleri çeşitliliğini artırmaktadır</p> <p>b)Hayvancılık:Ülkemizde ahır hayvancılığı ve kümes hayvancılığın en fazla yapıldığı bölgedir.Bu durumun nedeni ise tüketici nüfusun fazla olmasıdır</p> <p>c)Madencilik:Maden çeşitliliği bakımından fakir bir bölgedir.</p> <p>-Bor minerali:Balıkesir-Susurluk Havzasında (Dünya rezervlerinin %99u ülkemizdedir)</p> <p>-Mermer:Bilecik -Volfram:Uludağ -Demir:Sakarya</p> <p>-Doğalgaz:Trakya'da Hamitabat'ta çıkarılır.</p> <p>d)Sanayi:Sanayide yoğunluk ve çeşitlilikte 1.sırada yer alır.Sanayinin %50 si bu bölgededir.</p> <p>-İzmit:İpraş rafinerisi,kimya,cam,otomobil lastiği,kağıt,boru</p> <p>-Adapazarı: Vagon,şeker,kereste,tarım araçları,</p> <p>-Hereke'de yünlü dokuma,halı,</p> <p>-Gölcük:donanma gemi yapımı,</p> <p>-İstanbul:petro-kimya,dokuma,ilaç,besin,çimento,deri,tekstil</p> <p>-Bursa:otomotiv,yünlü ve ipekli dokuma,konserve</p> <p>-Çanakkale:seramik,konserve</p> <p>-Gemlik:suni ipek,zeytinyağı</p> <p>-Tekirdağ:arkollü içki</p> <p>-Bandırma:süni gübre, üretimi yapılır.</p> <p>e)Turizm:Tarihi mekanların fazla olması bu bölgeye gelen turist sayısının artmasına neden olmuştur.Bursa,Edirne ve İstanbul Osmanlı başkentleri olmaları nedeni ile bir hayli tarihi esere sahiptir.İstanbul Boğazı ve doğal güzellikleri,Uludağ'da kış turizmi,Kaplıcaları,Kuş</p>
----

	cenneti, fuarlar, sportif faaliyetler, Truva, Asos çevresinde deniz turizmi v.b
Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri 	Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır
Dersin diğer derslerle ilişkisi	

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	10-19 Nisan 2006
Ünitenin Adı / No	Ege Bölgesi
Konu	Ege Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Geleneksel grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	Ege Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış Örüntüsü	Enine kıyı Kıta sahanlığı jeotermal enerji linyit yatakları turizm Horst-graben
Güvenlik Önlemleri(varsa)	-
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Anlatım, soru cevap,

<p>Öğretme- Öğrenme etkinlikleri</p>	<p>1)KONUMU Ülkemizin batısında yer alır.Kuzeyinde Marmara Bölgesi,doğusunda İç Anadolu Bölgesi,güneyinde Akdeniz Bölgesi,batıda ise Ege denizi yer alır.</p> <p>2)BÖLÜMLERİ Kıyı Ege Bölümü (Asıl Ege B):Manisa,İzmir,Aydın,Denizli,Muğla İç Batı Anadolu Bölümü:Afyon,Uşak,Kütahya</p> <p>3) YERŞEKİLLERİ dağlar : Madra Dağı,Yunt Dağı, ,Boz Dağlar,Aydın Dağları.Bölgenin güneyinde yer alan Menteşe Dağları ise kıyıya paralel uzanmaktadır.</p> <p>f)Yer şekillerinin sonuçları:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kıyıda girinti ve çıkıntı fazladır,enine kıyı tipi görülür. -Koy ,körfez sayısı fazladır. -Deniz sığdır,buna bağlı olarak kıta sahanlığı geniştir. -Deniz etkisi iç kesimlere kadar ulaşır. -Kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşım rahat yapılır. -Akarsular doğudan batıya akarlar. -Akarsuların hidroelektrik üretim potansiyeli azdır. -Tarım alanları geniştir. <p>Ovaları : Bakırçay Gediz Küçük Menderes Büyük Menderes Akarsuları ve gölleri:Akarsu bakımından zengindir. Akarsu rejimleri yağış rejimleri düzensiz olduğu için düzensizdir. Göl bakımından zengin sayılmaz.Çamiçi,Köyceğiz ve Marmara gölleri önemli gölleridir</p> <p>Körfezleri:-Edremit -Çandarlı İzmir –Kuşadası -Güllük -Gökova körfezleri</p> <p>İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ Kıyı Ege Bölümünde Akdeniz iklimi etkilidir.Yazlar sıcak ve kurak ,kışlar ılık ve yağışlı geçer..İç kesimlerde ise karasallığın ve yükseltinin etkisi ile sert karasal iklim görülmektedir.Yazlar sıcak ve kurak ,kışlar</p>
--	---

uzun soğuk ve kar yağışlı geçer.En çok yağış ilkbaharda görülür.

5)NÜFUS VE YERLEŞME

. Ekonomik etkinliklere bağlı olarak yoğun nüfuslu bir bölgedir.Özellikle nüfus kıyılarda,verimli tarım alanları çevresinde ve sanayi bölgelerinde toplanmıştır.Tarım,sanayi ve ticarete bağlı olarak İzmir çevresi nüfusun en yoğun olduğu alandır.Denizli ,Aydın çevresinde de nüfus tarıma bağlı olarak yoğundur.

6)EKONOMİ

a)Tarım: Kıyılarda zeytin,incir,güney kesimde turunçgil, üzüm,mısır,ayçiçeği,susam,sebze-meyve,tütün,pamuk,pirinç yetiştirilirken kesimlerde şekerpancarı,buğday,arpa,haşhaş üretimi yapılmaktadır.Üretilen ürünlerin bir kısmı dışarıya satılmakta bir kısmı ise iç piyasaya yönlendirilmektedir.

b)Hayvancılık:İç kesimlerde tarımı desteklemek için hayvancılık birlikte yapılmaktadır.Düzlük alanlarda koyun,engebeli alanlarda ise keçi besiciliği yapılmaktadır

c)Madenler:Bölge maden bakımından oldukça zengindir.

Linyit: Tunçbilek,Değirmisaz,Tavşanlı,Seyitömer,Soma,Yatağan

Mermer: Afyon **Tuz:**İzmir Çamaltı tuzlası **Zımparataşı:**Muğla çevresi

Civa:İzmir **Krom:**Menteşe yöresi ve Kütahya

Jeotermal: Denizli-Sarayköy **Demir:**Eymir

Bor Minerali:Kütahya-Emet

d)Sanayi: Dalamanda kağıt ,Nazilli,Denizli ve Aydın'da dokuma,İzmir

	<p>Aliğa'da rafineri,petro-kimya,bölgede ayrıca tütün,şeker ,gıda,elektrikli eşya,otomotiv v.b sanayi kolları da yer alır.Bölgede ayrıca uşak,Gördes,Simav,Demirci ve Kula çevresinde halı –kilim dokuma yaygındır.Kütahya çevresinde çinicilik gelişmiştir.</p> <p>e)Turizm:Bergama,Efes,Selçuk önemli tarihi turistik merkezlerdir.Pamuk travertenleri,Çeşme,Datça,Bodrum,Marmaris,Kuşadası diğer önemli deniz turizmi merkezleridir.</p>
--	--

Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri 	Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır
Dersin diğer derslerle ilişkisi	

Dersin Adı	Coğrafya
Tarih	19-28 Nisan 2006
Ünitenin Adı / No	Akdeniz Bölgesi
Konu	Akdeniz Bölgesi'nin genel özellikleri ve Ülke ekonomisine katkıları
Önerilen süre	40 '+40'+40'
Grup	Geleneksel grup
Öğrenci kazanımları Hedef ve Davranışlar	<p>Akdeniz Bölgesinin bölümlerinin özellikleri bilgisi</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Verilen bir Türkiye haritası üzerinde bölgenin coğrafi konumunu açıklama 2-Verilen harita üzerinde bölgenin yeryüzü şekillerini gösterme 3-Yeryüzü şekilleri ile iklim özellikleri arasındaki ilişkileri açıklama 4-Bölge haritası üzerinde bölgenin önemli yerleşim merkezlerini gösterme
Ünite Kavramları ve Sembolleri Davranış	Karstik arazi-turizm toroslar çukurova

Örüntüsü	
Güvenlik Önlemleri(varsı)	-
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Anlatım, soru cevap,
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç Gereçler ve Kaynakça <ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen • Öğrenci 	Ders kitapları ve yardımcı ders kitapları,atlas, çeşitli haritalar,
Öğretme-Öğrenme etkinlikleri	<p>1)KONUMU</p> <p>Bölge ülkenin güneyinde yer alır.kuzeyinde İç Anadolu bölgesi,Ege Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi,güneyinde Akdeniz,doğusunda Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Suriye yer alır.</p> <p>2)BÖLÜMLERİ</p> <p>a)Antalya Bölümü:Antalya,Burdur,Isparta (Burdur ve Isparta illeri aynı zamanda Göller Yöresinde yer alır.)</p> <p>b)Adana Bölümü:Adana,Mersin,Kahramanmaraş,Hatay</p> <p>3) YERŞEKİLLERİ</p> <p>a)Dağları:Kıyıya paralel uzanan bu kıvrımlı sıra dağlara genel olarak Toros Dağları denir.Bölgenin batısında Batı Toros Dağları (Bey Dağları,Geyik dağları,Sultan dağları)yer alırken doğusunda ise Orta Toros Dağları (Bolkar dağları,Ala dağlar,Tahtalı dağları,Binboğa Dağları) yer alır.Ayrıca bölgenin güneyinde Hatay'da Amanos dağları da yer alır.</p> <p>b)Ovaları:Yer şekillerinin uzanışından dolayı bölgenin alanına göre ovaları azdır.Özellikle Antalya Bölümünde Antalya Ovası,Isparta Ovası,Burur Ovası.(Elmalı,Kestel,Korkuteli,Acıpayam Ovaları Adana</p>

<p>Bölümünde Çukurova,Amik Ovası,Silifke ovası ve Kahramanmaraş Ovası Adana Bölümünde yer alır.</p> <p>c)Körfezleri:Antalya Körfezi,İskenderun Körfezi,Fethiye Körfezi</p> <p>d)Akarsu ve Gölleri:Bölge göl bakımından oldukça zengindir.Antalya bölümünde yer alan Göller Yöresinde;Beyşehir,Eğridir,Burdur,Acıgöl,Kovada,Salda,Suğla,Kestel gölleri yer alır.(Burdur ve Acıgöl'ün dışarıya akışı olmadığı için suları tuzlu/acıdır.)</p> <p>Bölge akarsu bakımından da zengin sayılır.Antalya Bölümünde;Manavgat,Dalaman,Aksu,Köprü nehirleri yer alırken Adana Bölümünde;Göksü,Tarsus,Seyhan,Ceyhan ve Asi nehirleri bulunur.</p> <p>e)Platolar:Taşeli Platosu,Teke Platosu.(Bu platolar aynı zamanda kalkerli yapının en yoğun olduğu alanlardır.)</p> <p>- f)Yer Şekillerinin sonuçları:</p> <ol style="list-style-type: none">
1-Akdeniz İklimi dar bir kıyı şeridinde etkili olur
2-Kıyı ile iç kesimler arasında iklim,bitki örtüsü ve tarım ürünlerinde farklılıklar oluşur.
3-Kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım geçitlerden sağlanır.
4-Kıyıda girinti ve çıkıntı azdır
5-Yağış miktarı fazladır. <p>İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ</p> <p>Bölge dağların kıyıya paralel uzanışından dolayı iki farkı iklimin etkisindedir.Kıyılarda Akdeniz iklimi görülürken,iç kısımlarda karasal iklim etkilidir.Akdeniz iklimi etki alanlarında yazlar sıcak ve kurak,kışlar ılık ve yağışlı geçer. iç kısımlarda ise yazlar sıcak ve kurak,kışlar soğuk ve kar yağışlı geçer.En çok yağmur yağışı ilkbaharda görülür.Yağış miktarı azdır.Bitki örtüsü bozkırlardır.</p> <p>5)NÜFUS VE YERLEŞME</p> <p>. Bölgede nüfus yerleşmek için daha çok Adana bölümünü tercih</p>

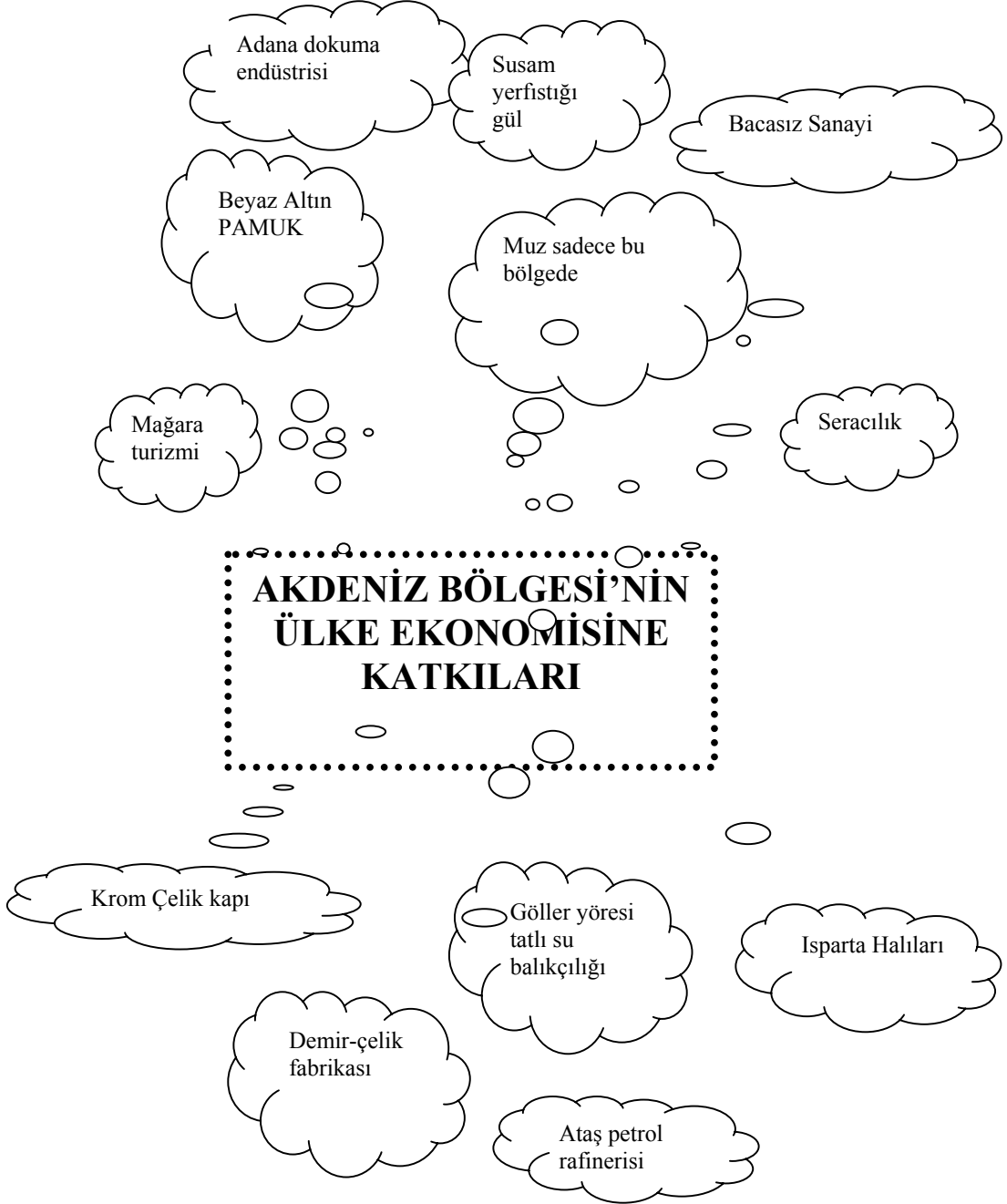

	<p>etmiştir.Özellikle verimli tarım alanlarının çevresinde nüfuslanma fazladır.Bu durumun nedenleri: a-tarım alanlarının daha geniş olması b-iç bölgelerle ulaşımın daha rahat sağlanması c-sanayi ve ticaretin daha gelişmiş olmasıdır.</p> <p>6)EKONOMİ</p> <p>a)Tarım:Turunçgil,pamuk,incir,zeytin,muz,pirinç,yerfıstığı,sebze,seracılı susam,soya,mısır,tütün üretimi yapılmaktadır.İç kesimlerde ise anason,üzüm,buğday,ayçiçeği,arpa nohut,haşhaş üretimi yapılır</p> <p>b-Hayvancılık:Dağlık engebeli alanlarda (Toros Dağlarında) kıl keçisi beslenmektedir.Adana çevresinde kümes hayvancılığı ve ahır hayvancılığı yapılmaktadır.Kıyılarda ve tatlı sularda balıkçılıkta yapılır.</p> <p>c -Madenler:Kükürt:Keçiborlu Krom:Fethiye,Köyceğiz,Dalaman ,Toros Dağları ve Amanos Dağlarında Linyit:Adana Zımpara taşı:Fethiye,Köyceğiz Boksit:Seydişehir,Akseki</p> <p>d)Sanayi: Tarım letleri,çimento,sigara,yağ,dokuma,tekstil,otomotiv,suni gübre.İskenderun’da;demir-çelik,gübre,çimento.Mersin de;Ataş rafinerisi,petro-kimya ,lastik,plastik.Antalya’da ;ferro-krom,dokuma,gıda.Dalaman ve Taşucu’n da kağıt.Isparta’da;gül,halıcılık,çimento.</p> <p>e)Turizm: Antalya,Alanya,Side,Kaş,Fethiye ve Manavgat’ta deniz turizmi gelişmiştir.Ayrıca tarihi kalıntılarında varlığı turizm potansiyelini artırmaktadır.</p>
--	---

Ölçme-Değerlendirme	
<ul style="list-style-type: none"> • Bireysel öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme-değerlendirme • Grupla öğrenme etkinliklerine yönelik ölçme değerlendirme 	Hazırlanan 20 soruluk çoktan seçmeli başarı testi uygulanacaktır

<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler ve ileri düzeyde öğrenme hızında olan öğrenciler için ek Ölçme Değerlendirme Etkinlikleri	
Dersin diğer derslerle ilişkisi	

EK: 4.1.

EK: 4.2.
Haydi bul bakalım

İ P H F X Y O V D B H S
K B A M I E T F R U M P
L Y E R S R J X O T S İ
İ E N P H K W X N İ I H
M V P D V A Y O S H V O
P M O W F B T M N J Q Z
O E Y N N U O Y A U P İ
G P R E L G D E P R E M
V G W P R U M S N I Q M
A Y F A R Ğ O C Z L H W
U H F O O H D K I W E D
M D L O X Y A T T K B M

COĞRAFYA
FAY
PLÜTON

DEPREM
İKLİM
SİSMOGRAF

ENLEM
İZOHİPS
YERKABUĞU

EK:4.3.

GÖLLER YÖRESİ

Akdeniz Bölgesi
Kalker
Kapalı havza
Yöre
Göl

SARUZ KÖRFEZİ

Marmara Bölgesi
Deniz
Kuzeybatı
KAF
Girinti

KAPIKULE

Bulgaristan
Sınır
Kapı
Edirne
Kuzeybatı

LİNYİT

Maden
Ege bölgesi
Enerji
Termik
Kömür

YEŞİLIRMAK

Delta
Nehir
Bölge
Orta Karadeniz
Bafra

SERA

Tarım
Ilıman
Güneşli gün
Akdeniz Bölgesi
Mevsim dışı

KITA SAHANLIĞI

Kıyı
200 m
Derinlik
Ege bölgesi
Şelf

PAMUKKALE

Denizli
Traverten
Ege bölgesi
Turizm
Turist

KARSTİK YAPI

Kalker
Alçı
Akdeniz B
Mağara
Traverten

HORST GRABEN

Ege bölgesi
Dağ
Ova
Kırılma
Dik uzanış

FALEZ

Karadeniz bölgesi
Dalga
Aşınım
Yalıyar
Dik kıyı

ADANA BÖLÜMÜ

Akdeniz Bölgesi
Sanayi
Çukurova
Muz
Pamuk

HEYELAN

Karadeniz Bölgesi
Eğim
Yağış
Kayma
Toprak

JEOTERMAL ENERJİ

Sıcak
Enerji
Yeraltı
Kaplıca
Su

SİSMOGRAF

Deprem
Alet
Ölçüm
Kaydetme
Kandilli

ARD ÜLKE

Arka
Bölge
Liman
Bağlantı
İşlek

EK:4.4.

Bu bölgeye Marmara Bölgesi adının verilmesinin nedeni :

- **Bölge adını ülkemizin iç denizi olan Marmara**
- **Denizinden almıştır.**

Marmara Bölgesinin yukarıdaki haritasına bakan bir kişi neleri yorumlayabilir?

- **Dağlık alanlarının az olduğunu**
- **Ortalama yükseltisinin az olduğunu**
- **Göl bakımından zengin olduğunu**
- **Ülkemizin Avrupaya açılan kapılarının bu bölgede olduğunu**
- **Yarım adalarının çok olduğunu**

Marmara Bölgesi'nin bölümlerini yazarak harita üzerinde yerleştiriniz.

- 1- **Yıldız Dağları Bölümü**
- 2- **Ergene Bölümü**
- 3- **Güney Marmara Bölümü**
- 4- **Çatalca-Kocaeli Bölümü.**

Bu haritanın lejandını (harita anahtarı) siz yapıyor olsanız , neleri eklersiniz?

- **Dağ**
- **Ova**
- **Akarsu**
- **Göl**
- **Körfez**
- **Yarımada**
- **Şehir merkezleri.**

Bölgede sınır aşan akarsu var mı?

- **Akarsu bakımından zengindir**
- **Yunanistanla sınır aşan Meriç nehri ve onun kolu**
- **Ergene Çayı**
- **Güneyde de Susurluk nehri**
- **Kocaçay ve Nilüfer çayını görebiliriz**

EK:4.5.

Yukarıda verilen üç fotoğrafa bakarak doğal çevrenin , iklimin yerleşmeye etkisi var mı ? Yorumlayınız.

Yaşadığımız iklim şartları evlere kullanılan yapı malzemesini direkt olarak etkiler.

- 1. fotoğrafta kullanılan yapı malzemesi kerpiçtir. O Bölgenin iklimi kurak ve yarı kurak özelliklere sahiptir. Yağış tutarı düşük olduğunda ev malzemesi kerpiçtir. Ve kurak bölge olduğu için oradaki halk toplu olarak yerleşir.**
- 2. fotoğrafta eğimli bir arazi görülmektedir. Arazi dağlık ve engebeli olduğundan dağınık yerleşme hakimdir.**
- 3. fotoğrafta ise evlerde kullanılan malzeme ahşaptır. Burası Karadeniz Bölgesine ait bir yer olabilir .Örneğin Karadeniz Yaylaları olabilir. Yıllık yağışın çok olduğu merkezlerde birki örtüsü ormanlardır ve o bölgedeki halk evlerde malzeme olarak ormana dayalı olarak ahşabu kullanabilir.**

Yukarıda verilen fotoğraflara bakarak yapılan hayvancılık faaliyetlerini yorumlayabilirsiniz.

Sizce bu faaliyetler hangi bölgelerimizde görülür ? Neden.

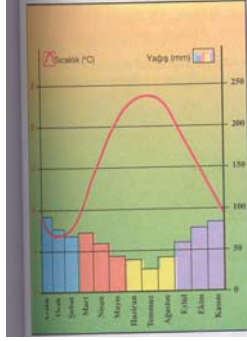
1.fotoğrafta balıkçılık faaliyeti yapılmaktadır. Deniz balıkçılığı ve balık havuzlarında verim elde edilmektedir. Burası kıyı bölgelerimizden biridir.

2.fotoğrafta büyükbaş hayvancılık faaliyeti görülmektedir. Yağışların bol olduğu çayırların fazla olduğu yerlerde yapılır diğer fotoğrafta arıcılık faaliyeti yapılmaktadır.

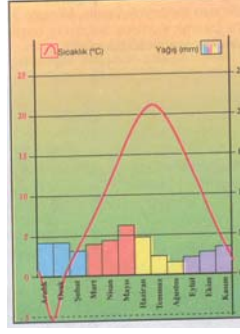
EK: 4.6.

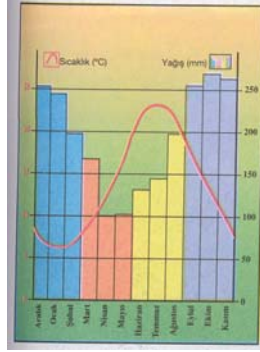
EK: 4.7.

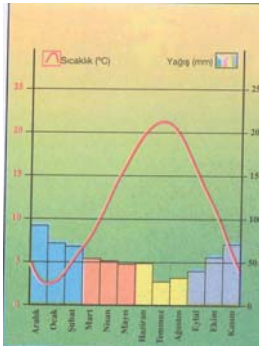
SAMSUN

ÇORUM

RİZE

ARTVİN

Yukarıda Karadeniz Bölgesi'ne ait 4 ilin yıllık sıcaklık ve yağış grafikleri ayrı ayrı verilmiştir.

Bu grafiklerden aşağıdaki soruların cevaplarını bulmaya çalışınız.

- En yüksek sıcaklık değeri kaçtır , hangi ayda görülür ?
- En düşük sıcaklık değeri kaçtır , hangi ayda görülür ?
- Yıllık sıcaklık farkı kaçtır ?
- Kış yağışları kar şeklinde olur mu ? Neden.
- Bu grafiğe ait olan merkezin bitki örtüsü ne olabilir ?
- Bu grafiğe ait olan merkezde akarsu rejimi düzenli midir? Neden.
- Yağışlar en fazla hangi aylarda gözlenir?
- Yağışlar en az hangi aylarda gözlenir?

EK :4.8.

İstanbul'da Çevre sorunlarına karşı alınacak önlemler konusunda biz bir araştırma yaptık .Öğrencilerle birlikte aşağıdaki web sitelerini gezerek incelememizi tamamladık:

<http://ws.ada.net.tr/tepkiforum/index.php?fid=29&up=164>

<http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/HizmetAlanlari/Altyapi/AltyapiYatirimlari.htm>

http://www.haberbilgi.com/bilim/cevre/mehmet_tuncer/kucukcekmece.html

<http://www.istanbul.gov.tr/Default.aspx?pid=80>

http://www.cekud.org/site/page.asp?dsy_id=666

<http://www.istanbulcevor.gov.tr/>

<http://www.cekulvakfi.org.tr/icerik/haberDetay.asp?ID=190>

<http://www.cevrefilm.org/cf/>

http://www.planlama.org/index.php?option=com_content&task=view&id=242&Itemid=93

EK : 4. 9.

EGE VE AKDENİZ BÖLGELERİ DAĞLARININ UZANIŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI		
	EGE BÖLGESİ	AKDENİZ BÖLGESİ
Kıyıda girinti çıkıntı var mı ?	Kıyıda girinti çıkıntı fazladır	Kıyıda girinti çıkıntı azdır
Koy – körfez sayısı fazla mı ?	Koy körfez sayısı fazladır	Koy körfez sayısı azdır
Deniz derin mi?	Ege Denizi sıgıdır	Akdeniz derindir
Kıta sahanlığı geniş mi?	Kıta sahanlığı 0-200m çizgisi geniştir.	Kıta sahanlığı 0-200m çizgisi dardır
Deniz etkisi iç kesimlere girebiliyor mu ?	Denizin nemli etkisi dağlar kıyıya dik uzandığından iç kesimlere kadar girebilir.	Denizin nemli etkisi dağlar kıyıya paralel uzandığı için iç kesimlere kadar giremez.
Ulaşımında geçitlerden yararlanılır mı?	Dağlar kıyıya dik uzandığından ulaşım problemlidir.	Dağlar kıyıya paralel uzandığından ulaşım geçitlerle sağlanır
Tarım alanları geniş mi?	Tarım alanları geniştir.	Tarım alanları kısıtlıdır.

EK: 4.10.

EK: 4.11.

EGE BÖLGESİNİN OVALARI'NIN HİKAYESİ...

Gediz, büyük ve küçük Menderes Ege'nin kıyıdaki ova gibi evine misafir gitmişler. Burasının depremlerle çökmüş olduğunu görünce ellerindeki maddelerle yani akarsuların içinden bin bir emekle taşıdıkları alüvyonlarla orayı doldurmuşlar. Ayrıca Ege kıyılarında onları rahatsız eden yani gelip gidip sataşan dalgalar olmadığından ovaları kolaylıkla oluşturmuşlar. Ege bardağı olmadığını görünce bakır kazanlarda üç kardeşe çay ikram etmiş. Ovaya çok hizmet eden ve bu çöküntü alanları dolduran büyük Menderes, küçük Menderes ve Gediz'in, ayrıca içtikleri bakır çayın isimleri ovalara verilmiş.

TEMEL VE SAFİNAZ

Temel ve Safinaz işten eve dönerken alışveriş için markete gitmeye karar verdiler. Tüm alacakları bir markette olmadığından zaman kaybetmemek için Safinaz kıyı markete , Temel'de iç kesim markete gittiler.

Safinaz kıyı markette akşam için kumpir yapacağından patates almaya yönelirken protein değeri çok yüksek olan soya fasulyesini gördü ve hemen aldı. Akşam televizyon keyfi için patlamış mısır, fındık ve günün yorgunluğunu gidermesi içinde çay aldı. Ödemeyi yapmak üzere kasaya giderken belli günlerde gelen turuncgil ve kivi'nin satışının başladığı anonsunu duyunca biraz kivi alıp evin yoluna koyuldu.

Temel iç kesim markette bakliyat bölümüne uğradı sütlaç için pirinç ve ekmek yapmak içinde buğday aldı. Market girişinde sigara içilmez yazısı olduğu halde raflarda tütünün satılmasına çok şaşırdı.. Temel şeker gibi pancarları seçerken ,satışı Devlet kontrolünde olan kenevir tohumlarını gördü ve tam bu sırada keten pantolonunun lekelenmesine çok sinirlendi. O sinirle ödemeyi yapıp evinin yoluna koyuldu.

EK :4.12.

- KARADENİZ KIYI KESİMİNDE

İKLİM İLİMAN OLDUĞUNDAN

TARIM FAALİYETLERİ ÇEŞİTLİDİR.

NÜFUS YOĞUNLUĞU FAZLADIR.

- ŞİDDETLİ YAĞIŞ + FAZLA EĞİM + KİLLİ ZEMİN =

HEYELANI ARTIRAN FAKTÖRLER

MARMARA BÖLGESİNİN
ORTALAMA YÜKSELTİSİ AZ OLDUĞUNDAN

TARIM ALANLARI GENİŞTİR.
ULAŞIM GELİŞMİŞTİR.
YAĞIŞ ORANI DÜŞÜKTÜR.
TOPLU YERLEŞME HAKİMDİR.

- YAĞIŞ MİKTARI FAZLA + ARAZİ DAĞLIK VE ENGEBELİ İSE =
DAĞINIK YERLEŞME GÖRÜLÜR.

EK:4.13.

Marmara Bölgesine Türkiye'nin diğer bölgelerinden her yıl ortalama bir milyona yakın insan göç etmektedir. Bu insanların bir çok ihtiyacı bulunmaktadır. İstanbul, Bursa, İzmit, Adapazarı, Tekirdağ ve Çanakkale bölgelerinde düzensiz yapılaşma nedeniyle su, tarım ve ormanlık alanlar tahrip edilmektedir. Kentlerin nüfusu hızla artmakta, gecekondular, iş, çek-senet mafyası oluşmaktadır. Terör ve adi suçlar artmakta, okul, hastane, yol ve barajlar yetmemektedir. Her gelen yönetici kendinden öncekini suçlamakta ve güçlüklerden bahsetmektedir.

Bu sorunu çözmek için neler yapılabilir?

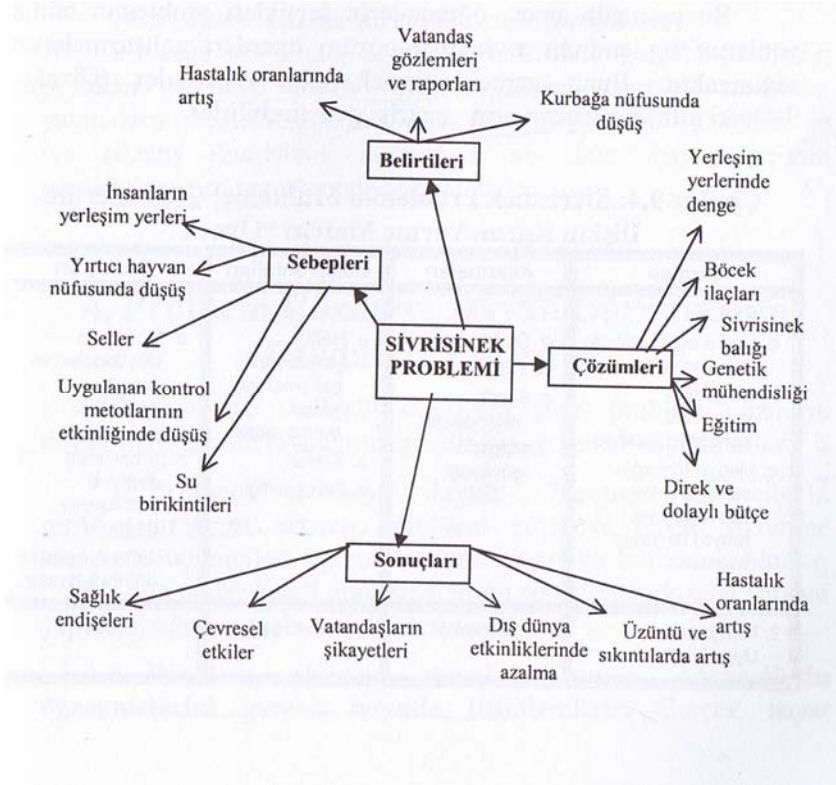
EK:4.14.

Bir şehir bölgesi , sivrisinek sayısındaki artış ile karşı karşıyadır. Şehir valisi , şehir sakinlerinin şikayetlerini de göz önünde bulundurup, yetkilileri bu konuda bilgilendirerek uyarmıştır. Öğrenciler olarak sizler , sivrisinek problemini ele alan, halk arasından seçilmiş bir danışma meclisinin üyelerini temsil etmektesiniz. Danışma meclisinin üyeleri olarak , sivrisinek probleminin nedenleri hakkında teoriler ileri sürmeniz ve söz konusu problem için potansiyel çözümleri araştırmanız istenmektedir. Diğer bir deyişle , danışma meclisinin üyeleri olarak sağlık , sosyal , çevresel , politik ve mali açıdan bütün ilgili faktörleri düşünerek, sivrisinek probleminin sebeplerini ve mümkün olan bir çözüm önerisini nasıl belirleyebilirsiniz ?

Öğrencilerin Sivrisinek Problemine İlişkin Olarak Bildikleri , Bilmeleri Gerektiği ve Kendi Fikirleri “örnek”

Bilinenler	Bilinmesi Gerekenler	Kendi Fikirler
1- İlimizdeki sivrisinek probleminin nedenlerini bulmamız gerekir.	1-İlimizin coğrafik yapısı	1-Belki,bu bölgede son zamanlarda oluşmuş çok miktarda su birikintileri vardır.
2-Çözümlere ulaşmamız için bir hafta süremiz var.	2-Sivrisinekler bu bölgenin yerlileri midir?	2-Belki doğal bir olay su birikintilerine neden oldu?
3-Sivrisinekler 45-60 km yol gidebilir.	3-Sivrisineklerin yayılmasına neden olan çevresel şartlar nelerdir?	3-Belki, sivrisinekler,kullanılmakta olan böcek öldürücü ilaçlara karşı bağışıklık kazandılar
4-Bu yıl yağış oranı normaldi.	4-Bütçe	

Problem ifadeleri için hazırlanmış zihin haritası

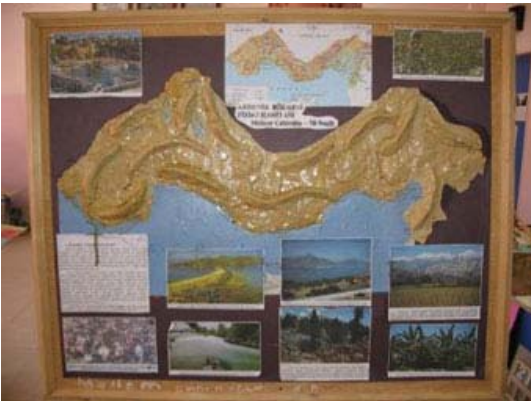
EK:4.15.

Marmara Bölgesi Harita Çalışması

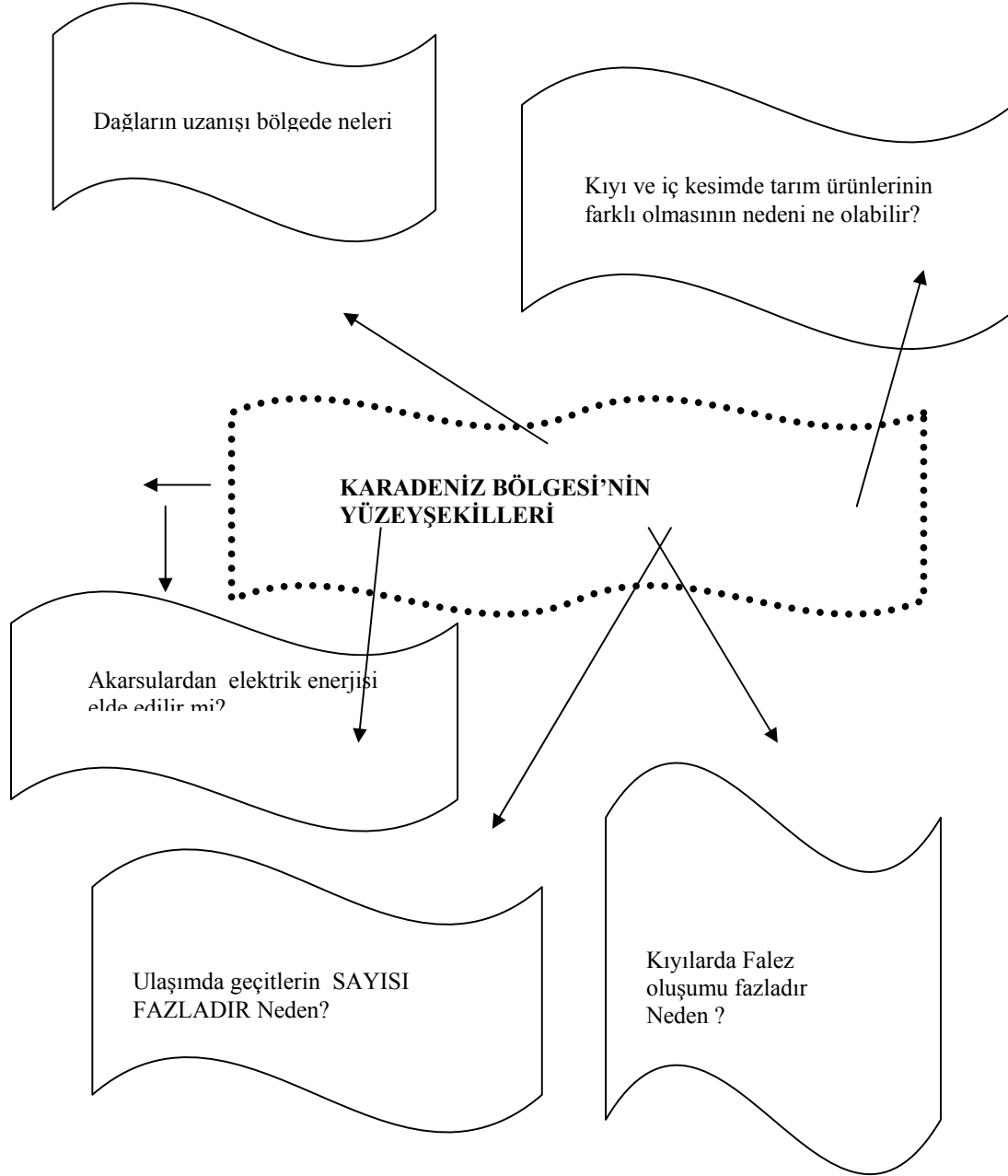

Ege Bölgesi Harita Çalışması

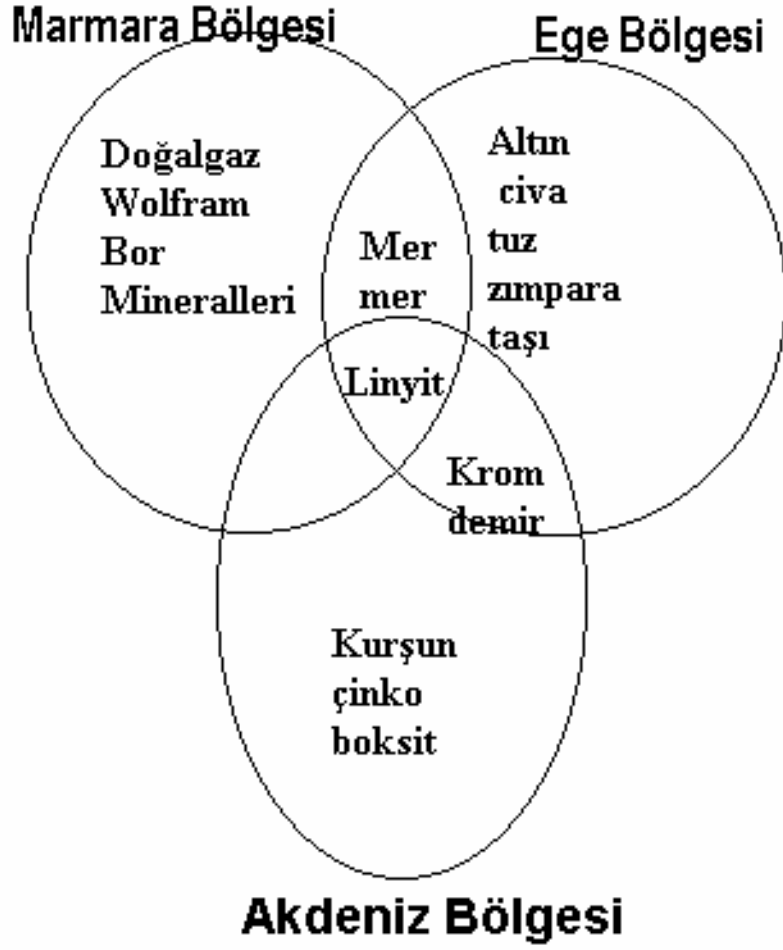

Akdeniz Bölgesi Harita Çalışması

EK :4.16.

EK :4.17.

EK: 5.

EYLEM GÜÇLÜ

KİŞİSEL BİLGİ

Medeni durum: Bekar

Milliyet: T.C.

Doğum Tarihi : 04.05.1978

Doğum Yeri: Gaziantep

ADRES : İÇERENKÖY ÖZYURT SOK. ÖĞRETİM APT.

NO:19 /21 34752 KADIKÖY İSTANBUL

TELEFON: 0532 3720157 0216 573 05 67

E-POSTA : guclueylem@gmail.com

EĞİTİM

2004- 2006 Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi
Yüksek Lisans programı

2000-1996 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
1994 - 1991 Erenköy Kız Lisesi

İŞ DENEYİMİ

..... - 2005 Özel Çevre Okulları Coğrafya Öğretmenliği

2005- 2002 Özel Tek Okulları Coğrafya Öğretmenliği

2002-2000 Kadıköy Onlar Dersanesi Coğrafya Öğretmenliği

2001- 2000 Dilek Sabancı Anadolu Ticaret Meslek Lisesi Coğrafya Öğretmenliği

2000- 1999 Kadıköy Med Dersanesi Coğrafya Öğretmenliği

NİTELİKLERİN ÖZETİ

Türk Coğrafya Kurumu üyeliği (2003)

Yabancı Dil İngilizce (Intermediate)

Bilgisayar (Word- Windows- Excel –Powerpoint -İnternetBağlantıları)

Sürücü Belgesi (2000)

KATILDIĞI SEMİNERLER

- “Çevre Eğitimi Semineri”
Çevre Gönüllüleri Derneği İstanbul 19 – 23 Mart 2001
- “Türkiye ve Enerji”
Özel Enka Okulları’nda İstanbul 20 Ocak 2004
- “Türkiye’de Yanlış Arazi Kullanımı”
Özel Eyüboğlu Eğitim Kurumları’nda İstanbul 13 Mart 2004
- “Türkiye ve Deprem”
Marmara Eğitim Kurumları’nda İstanbul 18 Nisan 2004
- “Soğuk Savaş sonrası Türkiye’nin Jeopolitiği”
Özel Boğaziçi Lisesi’nde İstanbul 8 Mayıs 2004
- “Türkiye ve Göçler”
Özel Semiha Şakir Lisesi’nde İstanbul 15 Mayıs 2004
- “Coğrafi Bilgi Sistemleri”
Avrupa Koleji İstanbul 9 Ekim 2004
- “Etkili İletişim Kurmada Drama”
Yöret Vakfı İstanbul 23 Ekim 2004
- “Coğrafya Dersinde Müfredat Değişikliği”
Bahçeşehir Koleji 26 Kasım 2005
- Süreç Yönetimi”
- “8.İlkbahar Konferansı”
Özel Çevre Okulları 4 Mart 2006
- “8.İlkbahar Konferansı”
Özel Enka Okulları 8 Nisan 2006
- İstek Okulları Sosyal Bilimler Sempozyumu
- “9.Sonbahar Öğretmenleri Konferansı”
Özel Acıbadem İstek Okulları 27 Mayıs 2006

Özel Enka Okulları 14 Ekim 2006

- "İlk ve Ortaöğretimde YER ve GÖK Bilimlerinin Bugünü ve Yarını"

İstanbul Kültür Üniversitesi 4- 5 Kasım 2006

- "Performans ve Proje Ödevlerinin Değerlendirilmesi"

Özel İstanbul Çevre okulları 11-12 Kasım 2006

- "Coğrafya Dersinde Müfredat Değişikliği"

Özel TED Koleji 9 Aralık 2006

BİLGİ ALINACAK KİŞİLER

- Doç. Dr. İlhan Yaşar HACISALİHOĞLU İstanbul Üniversitesi Coğrafya Bölümü
Öğretim Üyesi ve Türk Coğrafya Kurumu Başkanı
0212 455 57 00
- Fatma ÇIRAĞ Özel İstanbul Çevre Okulları Sosyal Bilgiler Bölüm Başkanı
0532 355 01 23
- Canan ÇETİN Marmara Üniversitesi Öğretim Görevlisi
0532 341 16 43

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K, Ü, 2002, **Aktif Öğrenme**, Kanyılmaz Matbaası, İzmir
- Açıkgöz K,Ü, 2003 **Etkili Öğrenme Ve Öğretme** , Eğitim Dünyası Yayınları 5 Baskı İzmir
- Açıkgöz K,Ü, 2005 **Aktif Öğrenme** Eğitim Dünyası Yayınları 7 Baskı İzmir
- Açıkgöz, K,Ü.1992 a **İşbirlikli Öğrenme** : Kuram Arastırma Uygulama .Malatya : Uğurel Matbaası
- Adams , D Ve Hamm M,1994. **New Designs For Teaching And Learning : Promoting Active Learning İn Tomorrow's Schools**, San Francisco: Jossey-Bass
- Akçay, C., 1996, **Okul Yönetimi**, 72 Ofset Tesisleri, Ankara.
- Akçay, C., 1996, **Okul Yönetimi**, 72 Ofset Tesisleri, Ankara.
- Alkan, C., 1981, **Eğitim Teknolojisi**, Aşama Maatbası, Ankara.
- Aronson, E ., Blaney, N., Stephan , C., Sikes , J. And Snapp, M .1978. **The Jigsaw Classroom**. Beverly Hills.Ca:Sage.
- Audit Commission, 1992 Campell
- Barker,P., 1984, **Basic Child Development**, Allyn And Box, London.
- Başaran, İ.E., 1996, **Eğitim Yönetimi**, A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Bayındır N, 2001, Sınıf Yönetiminde Öğretmen Davranışlarının Öğrenci Basarısı Üzerindeki Etkisi Yüksek Lisans Tezi Marmara Üni İstanbul , S 44 Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Bellanca. J ,1997 . **Active Learning Handbook For The Multiple İntelllgenes Clasroom**. Arlington Heights, Il: Skylight
- Benjamin R., 1981, **The Rose in The Forest: a City Principal Who Beast an Argument for Palacing Drama at the Odds**, Princepel.
- BIE 2002 , **Introduction To Project Based Learning**.Buck Institute For Education .
- Bilen M, 1999, **Plandan Uygulamaya Öğretim** ,Ankara Anı Yayınları
- Bloom, B.S,1956 , Ve Diğerleri **Taxonomy Of Educational Objectives**. The Classification Of Edu Cational Goals Handbook 1 : Cognitive Domain New York
- Bonwell, C. Ve Eison A.J., 2001, **Active Learning Creating Excitement İn The Classrom**
- Bozdağan, Z., 1993, **Yaratıcı Drama**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Brooks G. And M G. Books. **The Courage Ta Be Constructivist** Educational

- Brophy, J (1987). **Synthesis Of Research On Strategies For Motivating Students To Learn**
Educational Leadership
- Busbridge, J., Özçelik, D.A., 1997, **İlköğretim Matematik Öğretimi**, Yök/Dünya Bankası
Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Büyükkaragöz S.S. , Çivi C Yıl , **Genel Öğretim Metodları** ,Öğretimde Planlama Uygulama
Beta Yayınları
- Carl, W,J (1996) **Six Thinking Hats: Argumentativeness And Response To Think Model**.
Paper Presented Annual Meeting Of The Southern States Communication Association ,
Memphis , 1-42
- Celep, C., 2004, **Sınıf Yönetimi Ve Disiplini**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Chechley, Kathy ,2000, **Çoklu Zeka Kuramı Üzerine Howard Gardner'la Söyleşi**. (Çev.
Süleyman Tarman), Yaşadıkça Eğitim, (65), 10.
- Cooper, P. A. (1993). **Paradigm Shifts İn Designed İnstruction: From Behaviorism To
Cognitivism To Constructivism. Educational Technology**, 33(5), 12-19
- Crawford, M. Ve Witte, M., 1999, **Strategies For Mathematics: Teaching in Context**,
Education Leadership, Vol:57 (Issue:3)
- Cronbach , Lee J,1978, **Educational Psychology**. New York Harcourt Brace
World
- Curtis D. 2002, **The Power Of Projects**. Eduxational Leadership, 60 (1) 50-53
- Çullu, F, 2003, **Aktif Öğrenmenin Yüklemeler,Başarı İle Hatırda Tutma Üzerindeki
Etkileri Ve Öğrenci Görüşleri**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek
Lisans Tezi, İzmir
- Demirel Ö, 1996 Genel Öğretim Yöntemleri Usem Yayınları 11 Ankara
- Demirel ö, . (1999). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**, Pegem A Yayıncılık,
Ankara. s.188 .
- Demirel Ö, Seferoğlu S , Yağcı E. 2002 ,**Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme**
Pegema Yayıncılık 2 Baskı Ekim
- Demirel, Ö., Ve Kaya Z., 2001, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Deniz, V., 1997, **İlköğretim Okul Müdürlerinin Eğitim-Öğretim Ve Yönetime İlişkin
Yeterliliklerinin Sınıf Ve Branş Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi**,

- Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Design. İn. C. M. Reigeluth (Ed.), **Instructional Theories İn Action. Lessons İllustrating Selected Theories And Models.** Hilisdale, Nj: Lawrence Erlbaum.
- Dı-İscoli, M.P. (1994). **Psychology Of Learning For Instruction.** Boston: Allyn & Bacon.
- Doğanay H, 2002, **Coğrafya Öğretim Yöntemleri** ,Aktif Yayınevi Erzurum
- Doyle. W 1985, **Recent Research On Classroom Management** : İmplications For Teacher Preparation . Journal Of Teacher Education , May – June 31-35
- Erdem, E, 2001, **Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi Sbe Ankara
- Erdem L ,1994, **İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Yüksek Öğretimdeki Başarıya Etkisi** Ankara Ted Eğitim Ve Bilim Dergisi ,Ekim Cilt 18 S 94
- Erdoğan, İ., 2000, **Okul Yönetimi Ve Öğretim Liderliği**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Erdoğan, İ., 2000, **Okul Yönetimi Ve Öğretim Liderliği**, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Erdoğan, İ., 2004, **Türk Eğitim Sistemi Sorunlar Ve Çözümler**, Sistem Yayıncılık, İstanbul
- Eren ,E . ,2004,**Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi** , Beta Yayınları 8.Basım ,İstanbul
- Erginer E 2000, **Öğretimi Planlama Uygulama Ve Değerlendirme** . Anı Yayıncılık, Ankara
- Ergün M. Öztaş A, 1997, **Öğretim İlke Ve Yöntemleri** , İstanbul
- Evans, W.H. Ve Diğerleri, 1986, **Assessment For Instruction**, Allyn And Bacon, Boston.
- Evertson, C.M., Ve Diğerleri, 1997, **Classroom Management For Elementary Teachers**, Allyn And Bacon, Boston.
- Ferretti, r.p, & Okolo . C.M.1996, Authenticity İn Learning : Multimedia Design Projectsın The Social Studies For Sudents With. Journal Of Learning Disabilities,29(5),450-46-p
- Fidan N , Erden M 1998, **Eğitime Giriş**, Alkım Yayınları İstanbul
- Flores, B., Rueda, R., & Porter, B. (1986). **Examining Assumptions And Instructional Practices Related To The Acquisition Of Literacy With Bilingual Special Education Students.** İn A. Willig & H. Greenberg (Eds.), Bilingualism And Learning Disabilities (Pp. 149-165). New York: American Library
- Gagne , R.M.,1985 , **The Conditions Of Learning.** New York, Ny:

Holt , Rinehart And Winston, Inc.

Gall M ,1987 , **Synthesis Of Research On Teacher's Questioning.** Bulunduğu Eser.L.W.Anderson (Ed.)The Effective Teacher: Study Guide And Readings. New York, Mc Graw-Hill Publishing Company.

Gardner, H. Ve Walters, J.M. 1985,**The Development And Education Of Intelligences.** Essays On The Intellect. Alexandra, Virginia: Association For Supervision And Curriculum Development, 3-4.

Gardner, Howard (1993a). **Multiple Intelligences: The Theory In Practice.** The Elementary Years: The Project Approach In The Key School Setting. (Pp.112-118)

Gardner, Howard (1993b). **Disciplined Inquiry In The High School: An Introduction To Arts Propel** (Pp.134-153) New York: Basic Books

Gökdağ, R., 1999, **Psikodrama Eğitimde Ve Tiyatroda**, Yaratıcı Drama, (Sayı 3-4): 7-9

Gönen, M., **Çocuk Ve Yaratıcılık 8.** Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri, Bursa, 1992.

Gözübüyük, Ş. Ve Eşref, T., 1992, **Yönetim Hukuku**, Ankara.

Griffiths, S.,Houston, K&Lazenbatt, A 1995, **Enhancing Student Learning Through Peer Tutoring In Higher Education** ,Coleraine : Educational Development Unit, University Of Ulser.

Gropper, G. L. 1987,. A **Lesson Based On A Behavioral Approach To Instructional**

Güçlü, N., 1997, **Eğitim Lideri Olarak Okul Yöneticisi**, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 134.

Gültekin M, **İlköğretim Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Proje Tabanlı Öğrenmenin Öğrenme Ürünlerine Etkisi**, Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi Kasım-2005

Güneysu, G., 1993, **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personel Güdöleme** , Ya-Pa 8. Okul Öncesi Eğitim Semineri, İstanbul.

Gürdal A., Kulaberoğlu, N., 1998, **Fen Öğretiminde Kavram Haritaları**, Milli Eğitim Dergisi, 140,. 47-54.

H . Başar,1994 , **Sınıf Yönetimi** ,Pegem Yayınları, 4. Basım, Ankara

Hamilton , R.J. 1986, **Role Of Adjunt Questions And Subject Ability Levels On The Learning Of Concepts** , From Proe.American Educational Research Journal,23 87-94.

Herreid , C.F. 1999 ,**Dialogues As Case Studies-A Discussion On Human Cloning** ,Journal

Of Collage Science Teaching Cilt : 28 N :4

Hesapçioğlu M,1998, **Öğretim İlke Ve Yöntemleri** , Beta Basın Yayın Dağıtım ,İstanbul

Hıfzırahman, R.Ö., 1969, **Doğulu Ve Batılı Eğitim Yönü İle Eğitim Tarihi**, Ankara.

Http //Www.İste.Org/Research/Roadahead/Pbl.Htm.Web Adresinden 18 Ekim 2002 Tarihinde Edinilmiştir.

Http://Www.Meb-Yayimlar.Gov.Tr/1447/Sadegul.Htm, Ankara.Web adresinden 27 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

Http : // Www.Bie.Org/Pbl/Pblhanbook/ Bie-Dblintropdf Web Adresinden 26 Kasım 2002 Tarihinde Edinilmiştir.

http : //Www.Uoregon.Edu/Moursund/Math/Pbl.Htm.Web Adresinden 18 Ekim 2002 Tarihinde Edinilmiştir.

http :// Site.Ebray.Com/Lib/Ancos/ Doc?İd=10044791&Page=2.Web Adresinden 19 Ekim 2004 Tarihinde Edinilmiştir.

http :// Www Auotdesk.Com/ Foundation.Web Adresinden 20 Kasım 2003 Tarihinde edinilmiştir.

http ://Pblmm.K12.C.Us/Pbl Guide/Pblresch.Htm.Web Adresinden 3 Aralık 2003 Tarihinde Edinilmiştir.

Http://Stu.Inonu.Edu.Tr/~E040040043/Bakisunu/Index.Htm,Web adresinden 27 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

Http://Www.Muzikliegitim.Com/Metafor.Html, 25 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

http://Www.Sanart.Org.Tr/Artengaged/Artengagement_Kadriyetezcan_Abstract+Cv.Pdf, 20 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

http://web.deu.edu.tr/aek2004/12/Ira.pdf

İlgar, L., 1996, **Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi**, Meb Yayınları, İstanbul.

Israel , E ,1994, **Seven Years Of Plenty –Six Thinking Hats For Schools** By Edward De Bono . Book Review. English Journal . (High Schools Edition) . 83(4) , 96-98

İnan, U. , Nilgün. , Oktay, A. ,1997, **Bilgisayar Destekli Öğretim Yönteminin İngilizce Öğretiminde Etkinliği**. Türkiye, Türk Cumhuriyetleri Ve Asya Pasifik Ülkeleri Uluslar Arası Eğitim Sempozyumu. 24-26 Eylül 1997. Page: 186-197, Elazığ.

İşman A, Eskicumalı A,1999, **Eğitimde Planlama Ve Değerlendirme** ,

Değişim Yayınları, Adapazarı ,1999

Jahson D.W Ve Jahsonr.T ,1987 , **Creative Conflict**. Edina, Interaction Book Company.

Jonassen D H., K. L Peck And B G. Wilson, 1999, **Learning With Technology: A Constructivist Perspective** New Jersey, Prentice Hall

Jonassen, D. H. (1991a). Objectivism Versus Constructivism: **Do We Need A Nephilosophical Paradigm?** Educational Technology Research And Development,39(3),5-14.

Jonassen, D. H. 1988. **Integrating Learning Strategies Into Courseware To Facilitate Deeper Processing**. In D. H. Jonassen (Ed.), Instructional Designs For Microcomputer Courseware (Pp. 151-181). Hillsdale, Nj: Lawrence Erlbaum.

Jonassen, D. H. 1990, **Toward A Constructivist View Of Instructional Design**. Educational Technology, 30(10), 32-34.

Jonassen, D. H. (1991b). **Context Is Everything**. Educational Technology, 31(6), 35-37.

Joyce, B., Weil, M. Ve Showers, B 1992, **Models Of Teaching**, Boston: Allyn And Bacon

Kalaycı N, 2001, **Sosyal Bilgilerde Problem Çözme Ve Uygulamalar** ,Gazi Kitabevi , Ankara

Kane, L, 2004, **Educators, Learners And Active Learning Methodologies** , Int. J. Of Lifelong Education, Vol:23, No:3, P275-286, Uk.

Kaner, S., 1990 ,**Psikodrama-Kuram, Teknik Ve Araçlar** ,Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi Cilt 23 (Sayı 2): 457, Ankara

Kasin J.L, 1988., **Classroom Management**, Longman Press, Newyork. S.3.

Kaptan, F, Ve Korkmaz H, 2001,**İlköğretimde Fen Bilgisi Öğretimi (İlköğretimde Etkili Öğretme Ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı, Modül 7)**, Ankara: Meb.

Karadağ E, 2005 “**Eğitim Yönetimi Ve Öğretim Yöntemleri İlişkisi Kapsamında Drama Yönteminin Değerlendirilmesi**” Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi , İstanbul

Karahan, M., 2001 , **Üniversite Öğrencilerinin İnternet Kullanım Düzeyleri Ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi**, Btue 2001 Bildiriler Kitabı, S: 30-36, Ankara.

Kastamonu.Meb.Gov.Tr/Mufettisler/Bizdensize/Yen%C4%B0%20%C...

4%B1mac%C4%B1s%C4%B1).Doc web adresinden 12 Şubat 2006 tarihinde edinilmiştir.

Kaya, Y.K., 1999, **Eğitim Yönetimi**, Bilim Yayıncılık, Ankara.

Keyser, M.W., 2000, **Active Learning And Cooperative Learning** : Understanding The

- Difference And Using Both Styles Effectively”, Reseach Strategies 17.
- Kotland.K 1996B, **An Sts Case About Students’decision Making On The Waste Issue**”Science Educition, Cilt :80,N 6
- Krajcik,J.S., Blumenfeld,P.C Marx R.W.,&Soloway, E 1994, **A Collaborative Model For Helping Middle Grade Science Teachers Learn Project-Based İnstruction.** The Elemenry School Journal , 94 483-497
- Kutanis R.Ö. ,2003, **Örgütlerde Davranış Bilimleri” Ders Notları** ,Marmara Üniversitesi Kütüphane Ve Dökümantaston Daire Başkanlığı ,Sakarya
- Kuzey, M., 2002, **Sınıf Öğretmenlerinin Bazı Sorunları Ve Bazı Çözüm Önerileri**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Küçükahmet, L., 1998, **Öğretim İlke Ve Yöntemleri**, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Kyrcaou, C., 1992, **Active Learning İn Secndary School Mathematics**, British Educational Research Journal, Vol.18, 3
- Ladousse, P.G., 1987, **Role Play**, Oxford University Pres, Oxford.
- Latz, M. 1992. **Preservice Teachers Perceptions And Concerns About Classroom Management And Discipline: A Qualitative İnvestigation.** Journal Of Science Teacher Education, **3 (1)**, 1-4 Leadership, Novemher, 1999 18-24.
- Lew, M. , Mesch, D., Johnson D.W. And Johnson, R.T.1986 , **Positive İnterdependence , Academic And Collaborative Skills Group Contingencies, And İsolated Students.** Amerikan Educational Research Journal, 23 , 476 468
- Maden, F., 1988, **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Karşılaşılan Yönetimle İlgili Problemler**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Yayımnanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Marzano R.J. 1992 , **A Different Kind Of Classroom: Teaching With Dimensions Of Learning.** Alexandria.Va: Ascd
- Mayer , R.E. 1987 , **Educational Psychology : A Cognitive Approach.** Boston: Little Brown And Company
- Mayer , R.E. 1975, **Different Problem Solving Competencies Established İn Learning Computer Programming With And Without Meaningful Models.** Journal Of Educational Psychology, 68,143-150

- Mccaslin, N., 1990, **Creative Drama İn The Clasroom**, Longman, London.
- Meb 2004, **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı** .Ankara Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Meb, 1997, **İlköğretim Kurumları Yönetmeliği**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Meb, 2000, **Milli Eğitim Bakanlığı Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönergesi** , Tebliğler Dergisi, Cilt 63 (Sayı:2508).
- Mertoğlu, H, 2002, **İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Beslenme Kavramını Öğrenmelerinde Aktif Öğrenme Yöntemlerinin Etkisi**, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, .
- Meydan Larousse, 1979, Gençlik Ansiklopedisi, Cilt:3,
- Miller And Grocchia ,1997,. **Innovative Higher Education. Benefits And Costs Of Active Learning**. Made A Direct. 280,Page 3 ...
- Morgan, N. S., 1987, **J.Enriching Language Through Drama**, Languages Arts, V.60:731-736
- Moser, H, 1996, **Notes On Active Pedagogy: A Supplement To The Active Learning Modules** ,Washinton
- Moursund, D Bielefeldt, T &Underwood, S. 1997, Foundations For The Road Ahead: **Project-Based Learning And İnformation Tecnologies**.
- Moursund. D.G. , 2001. **Problem-Basedlearningand Project-Based Learning**.Boston
- Mümin Sekman** [Http://Www.Kisiselbasari.Com/Articles.Asp?Action=Articles&Catid=50](http://Www.Kisiselbasari.Com/Articles.Asp?Action=Articles&Catid=50)
Web adresinden 26 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.
- Niemi H , 1997, **Active Learning By Teachers. Active Learning For Students And Teachers Oecd Reports From Eight Countries**. S: 174-188,Germany: Oecd.
- Novak, J.D. 1977, **A Theory Of Education**. Ithaca, Illinois, Cornell University Press.
- OECD,1994. **Quality İn Teaching**, Paris : Oecd /Ceri.
- Oktay, A., 1985, **Okul Öncesi Eğitimine Toplu Bir Bakış**, Okulöncesi Eğitim Ve Sorunları, Ted Yayınları, Ankara.
- Osborn, A.F. 1963 , **Applied İmagition** . (3rd Ed.) New York: Scribner
- Önder, A., 2004, **Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama Kuramsal Temellerle Uygulama**

Teknikleri Ve Örnekleri, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.

Özoğlu, S.Ç., 1987, **Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimine Genel Bir Bakış Ve Ülkemizdeki Durum**, Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi Ve Sorunları TED. V. Öğretim Toplantısı, Ankara

Özden Y. ,1999, **Öğrenme Ve Öğretme**, Pegema Yayıncılık, Kasım ,Ankara

Özden, Y, 2003, **Öğrenme Ve Öğretme**, Pegem A Yayıncılık; Ocak Ankara:

Özkalp E. Kırıl Ç. 1996, **Örgütsel Davranış**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir

Paykoç F Ve Baykal S. 2000 ,**Müze Pedagojisi: Kültür,İletişim, Ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma , Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar:Küreselleşme Ve Yerelleşme , 3.Uluslararası Tarih Kongresi , İstanbul,**

Pehlivanlar E. 2005 , **İlköğretim 6.Sınıf Canlının İç Yapısına Yolculuk Ünitesi'nde Örnek Olay Yönteminin Başarıya Hatırlatmaya Ve Bilişüstü Becerilerin Gelişimine Etkisi** Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisan Tezi, İstanbul

Regie Stites Of Srı 1998, **Evaluation Of Project Based Learning: What Does Rescarch Say About Outcomes From Project Based Learning ?** Project-Based Learning With Multimedia
Ross.B.1997, **Towards A Framework For Problem – Based Curricula**(D.Boud&G Felletti.
The Challenge Of Problem Based Learning Kogan Page 28-36

S. Ünal, S Ada , 2000, **Sınıf Yönetimi** , Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, İstanbul

Saban, A., 2004, **Öğrenme Öğretme Süreci**, Nobel Yayıncılık, Ankara

Şahin, S, 2003 **Coğrafya Öğretimi Ve İnternet Türk Coğrafya Kurumu Kurultayı:** 9-12 Temmuz 2002, Gazi Üniversitesi ,Gazi Kitabevi Yayınları, Ankara

Şahinel , M , Etkin Öğrenme. Pegem Yayıncılık, Ankara, 2003, S.3.

Samalonis, B.L.1970 , **Methods And Materials For Today's High Schools**.New York : Van Nostrand Reinhold

San, İ., 1990, **Eğitimde Yaratıcı Drama**, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 23 (Sayı:2): 573-574.

Seçkin, G., 2003, **İlköğretim Okul Müdürlerinin Eğitim Yönetimi Süreçlerine İlişkin Yeterliliklerinin Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi (Kırıkkale İli Örneği)**

- Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale.)
- Seyhan, G, 2003, **İlköğretim II. Kademe Ve 7. Sınıf Matematik Öğretiminde Aktif Öğrenme Ve Geleneksel Öğrenim Metotlarının Karşılaştırılması**, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Sharan , S. , 1980, **Cooperative Learning In Small Groups: Recent Methods And Effects On Achievement Attitudes And Ethnic Relations**. Review Of Educational Research. 50,241,271
- Simkins, M.1999, **Project-Based Learning With Multimedia**.Thrust For Educational Leadership, 28 (4) 10-13
- Simkins,M.Cole, K.A., Tavalin F. &Means, B, 2002 , **Increasing Student Learning Through Multimedia Projects**. Boston
- Slavin, R. 1990, **Cooperative Learning: Theory, Research And Practice**. Englewood Cliffs, Nj: Prentice Hall.
- Solomon, G , 2003, **Project-Based Learning:A Primer**.Technology Learning, 23 8 6) , 20-26
- Söker S, 1998, **İşbirlikli Öğrenmenin Şarkı Öğretimine Etkileri** , Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniverisitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Sönmez, V. 1997, **Sosyal Bilgiler Öğretimi Ve Öğretmen Kılavuzu**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Stephien , W. & Gallagher, S. 1993 , **Problem-Based Learning: As Authentic As It Gets**. Educational Leadership, 50,25-28
- Stone , J, 1994 , **Cooperative Learning And Language Arts**, San Clemente : Kagan
- Şükan, Z. Ve Diğerleri, 1978, **Okulöncesi Eğitimi El Kitabı**, Redhause Yayınları, İstanbul.
- Şahin, Y.T. , Yıldırım, S. 1999,. **Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme**. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şimşek M.Ş., Akgemci T, Çelik A.2001, **Davranış Bilimlerine Giriş Ve Örgütlerde Davranış** Nobel Yayın ,2 Baskı ,Ankara
- Şimşek, A. & Deryakulu, D. (1994, Nisan). **Kubaşık Kümelerde Akran Etkileşimini Artırmanın Bir Yolu Olarak Türetimci Öğrenme**. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Birinci Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sunulan Bildiri. Adana.

- Tarman S. 2002,**Çoklu Zeka Kuramı'nın Lise Programlarında Uygulanabilirliği*** 2000'li Yıllarda Lise Eğitimine Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu, 08-09 Haziran 2002, Bildiriler İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları No.25
- Tarman, S, 1999. **Program Geliştirme Sürecinde Çoklu Zeka Kuramının Yeri.:** Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Tezbaşaran, A.A., 1997, **Etkin Öğrenme, Öğretim Ve Öğrenmede Bilgisayara Dayalı Bilgi Teknolojileri**, Bilim Teknik Dergisi,Sayı : 355, s 54-55
- Waterhouse R,1990, . **Classroom Management**, Educational Press, Stafford, S.5.
- Thomas,J.W.(2000b) **A Review Of Research On Project , Based Learning:** Executive Summary.
- Torp, L & Sage , S , 1998, Problems As Possibilities : **Problem Based Learning For K-12 Education. Alexandria**, Va: Association For Supervision And Curriculum Development.
- Turgut, M.F., Baker, D., Cunningham, R., Pıburn, M., 1997, **İlköğretim Fen Öğretimi**, Yök Basımı, Ankara
- Uluğ, F., 1999, **Eğitimde Grup Süreçleri**, Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, S., 2000, **Öğretmenlerin İş Güdülemede Yöneticilerin Uyguladıkları Yolların Değerlendirilmesi**, Milli Eğitim Dergisi Sayı: Eylül
- Varış F. (Editör), 1998, **Eğitim Bilimine Giriş**, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Vural B. 2004, **Öğretim Faaliyetlerinde Yöntem-Teknik Ve Etkinlikler** ,Hayat Yayınları İstanbul
- Watcyn-Jones, P., 1983, **“Act English” A Book Of Roleplay**, Penguin Boks, Middlesex.
- Watson, C.E., 1975 , **The Case-Study Method And Learning Effectiveness**. College Student Journal 9,109-116
- Wills, C.D. Ve Stegeman, W.H., 1995, **Living İn The Kindergarten**, Follett Publishing Company, Chiago.
- Wilson, Brent G ,1997, Reflections On Constructivism And İnstructional Design, Denver, Englewood Cliiffs Nj. Educational Technology Publications,
- Wittrock,M.C. (Ed) 1977, **Learning And İnstruction**. Berkeley, Ca: Mccuthan
- Wong, B.Y.L. 1985, **Self-Questioning İnstructional Research : A Review**. Review Of

Educational Research,55,227-268

Woolfolk, A.E. 1990, . **Educational Psychology**. New Jersey: Prentice- Hall Inc

[Www.ebit.hacettepe.edu.tr/Ogretim_Elemanlari/Arif_Altun/yayin_altun.htm](http://www.ebit.hacettepe.edu.tr/Ogretim_Elemanlari/Arif_Altun/yayin_altun.htm) - 45k Web adresinden 11 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

[Www.Ntlf.Com](http://www.Ntlf.Com). Web adresinden 29 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

[Www.online.fizik.com.tr](http://www.online.fizik.com.tr). Web adresinden,10 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

[Www.Biltek.Tubitak.Gov.Tr/Dergi/97/Haziran/Etkin1.Html](http://www.Biltek.Tubitak.Gov.Tr/Dergi/97/Haziran/Etkin1.Html).Web adresinden 10 Ocak 2006 tarihinde edinilmiştir.

Yager, S Johnson , D.W. Ve Snider. B 1986 ,**The Impact Of Group Processing On Achievement İn Cooperative Learning**. Journal Of Social Psychology , 126 , 389-397

Yavuz .K.E.,2005 **Yeniden Yapılanan Sınıflar İçin Aktif Öğrenme Yöntemleri** ,Ceceli Yayınları Eğitim Dizisi 9 ,Nisan,Ankara